

Kymenlaakson hyvinvointialueneuvottelu

PÖYTÄKIRJA

Aika: 24.3.2023 klo 9-12

Paikka: Mariankatu 9, kokoushuone Paja, 00170 Helsinki

Alueen edustajat

Harri Hagman, vt. hyvinvointialuejohtaja
Marja-Liisa Mäntymaa, toimialajohtaja Terveysten ja sairaanhoidon palvelut
Anu Salonen, toimialajohtaja Sosiaalipalvelut
Juhani Carlson, toimialajohtaja Pelastustoimi
Ari Nevalainen, toimialajohtaja Konsernipalvelut
Lauri Lehto, toimialajohtaja Strategia- ja integraatiopalvelut
Mari Kuusisto, johtajaylihoitaja Hoitotyön johto
Kati Kälviäinen, talousjohtaja

Puheenjohtajisto

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Minna Saario, johtaja, STM
Elina Vesterinen, erityisasiantuntija, STM (asiantuntijasihteeri)
Taru Koivisto, johtaja, STM
Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM
Mirva Kahlos, pelastusylitarkastaja, SM
Timo Ukkola, erityisasiantuntija, STM
Teemu Luukko, pelastusylitarkastaja, SM
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
Tero Tyni, budjettineuvos, VM
Taru Syrjänen, arviointipäällikkö, THL
Eero Nyman, pelastusylitarkastaja, AVI
Märta Lehtonen, assistentti, STM (tekninen sihteeri)

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin osallistujat ja hyväksyttiin asialista muutoksitta.

3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen

Puheenjohtaja Kari Hakari esittelee hyvinvointialueneuvottelujen yleiset tavoitteet.

Viite: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 24§) ja Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 10§)

Päätösesitys: Todetaan neuvottelujen yleiset tavoitteet puheenjohtajan esityksen mukaisesti.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Puheenjohtaja kävi läpi neuvottelujen tavoitteet ja lainsäädännöllisen taustan.

4. Hyvinvointialueen käynnistyminen – Turvallinen siirtymä: Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

4.1 Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

Esittelijät: hyvinvointialuejohtaja Harri Hagman ja toimialajohtaja Ari Nevalainen

STM valmistelelee aluekortin tammikuun ajankohtaiskeskustelujen pohjalta (dia 9).

Siirtymä vuodenvaihteen yli toteutui suunnitellusti ja hallitusti, niin asiakasprosessien toimivuuden kuin myös palkanmaksun oikea-aikaisuudenkin osalta. Vuodenvaihteen yli toimintaan oli varalle organisoitu sekä ICT-ammattilaisia sekä HVA-johtoryhmä Signal- viestisovelluksen kautta.

(dia 10) Organisaation rakenne on valmis, toimialajohtajat sekä tulosaluejohtajat on nimitetty. Myös kaikki muista esimiestason henkilöistä ovat aloittaneet viroissaan. Aluevaltuuston ja aluehallituksen toiminta on vakiintunut - molempien osalta iltakoulukäytäntö käynnissä. Hyvinvointialueen johtoryhmän systemaattinen työskentely, kokous kerran viikossa rytmillä, on käynnistynyt jo lokakuussa.

Päätösesitys: Käydään läpi siirtymävaiheen keskeiset huomiot ja keskustellaan asiasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys ja käytiin läpi siirtymävaiheen keskeiset huomiot. Siirtymävaihe on sujunut suunnitelmien mukaisesti ja organisoituminen on tehty.

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma

Esittelijät: hyvinvointialuejohtaja Harri Hagman, Kymenlaakson hyvinvointialue

Talousarvio vuodelle 2023 on alijäämäinen -90 M€. Rahoituslaskelman 3.3.2023 arvio kertakorvauksen suuruudeksi on 40 M€ vuodelle 2023. Kertakorvauksella oikaistu alijäämä olisi näin ollen 50 M€ sisältäen tuottavuustavoitteen. Talousarvion mukaisesti tasapainoa lähdetään hakemaan suunnittelukaudelle 2023 - 2025. Lähtökohta kolmen vuoden tasapainotusjaksolle on vaativa. Alueella ei kuitenkaan ole mahdollista lähteä ns. juustohöyläyslinjalle, eikä päällekkäisyyksiä esim. hallinnon osalta ole purettavaksi.

Kymenlaakson HVA:en tuottavuusohjelman neljä kärkeä **(diat 12-13)**

- Ostopalvelut, noin 45% kokonaiskustannuksista
- Digitalisaatioasteen kasvattaminen, mm. Kaiku24, etälääkäritoiminta, kotihoidon digitaalinen palvelukeskus
- Fyysisen palveluverkoston tahtotila ja tulevaisuus
- Henkilöstö, noin 45% kokonaiskustannuksista, ei näkyvillä vähennystarpeita

Ohjelmalla tavoitellaan kustannustason alentumista TA vrt. 2023 (n. -17 M€), 2024 (n. -20 M€) ja 2025 (n. -20 M€). Suunnitelman valmistelu H1/2023, valtuustoon 6/2023.

Päätösesitys: Käydään keskustelu toiminnan ja talouden uudistusohjelmasta. Ministeriöt suosittavat, että alue käynnistää muutosohjelman mahdollisimman nopeasti ja sen käynnistymistä ja toteutusta seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Tuottavuusohjelmaa valmistellaan henkilöstöä osallistavasti ja ohjelma käsitellään hyvinvointialueen hallituksessa ja valtuustossa 06/2023. Toimenpiteitä on osin jo aloitettu edistämään. Talousluvut ovat kohtuullisen heikot, mutta todetaan alueella olevan käynnissä paljon positiivista ja konkreettista tekemistä. Ohjelman toimeenpanoa seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

5. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistehtävän toteutuminen

Huom! Tämä aika 45 min on varattu koko asiakohdalle 5.1. eli kaikille asiakohdan nostoille 1-4. Mikäli alue esitti kohdassa 4.2 toiminnan ja talouden uudistusohjelman yhteydessä selkeästi tavoitteita, toimenpiteitä ja aikatauluja liittyen asiakohdan 5.1. nostoihin, niin asioita ei toisteta kokouksessa, vaan päätöksiin kirjataan sovitut asiat asiakohdan 4.2 mukaan.

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Esittelijät: arviointipäällikkö Taru Syrjänen, THL ja toimialajohtajat Marja-Liisa Mäntymaa ja Anu Salonen, Kymenlaakson hyvinvointialue

1.1 Ongelmakohdat (STM/THL) **(dia 16)**

Alueen haasteena ovat olleet lääkäri- ja hammaslääkäripalvelujen saatavuuden turvaaminen, samoin jonot ovat kasvaneet lasten, nuorten ja perheiden palveluihin. Ikääntyneiden palvelujen saatavuudessa on ollut haasteita ja palvelurakenteen keventäminen on näkynyt raskaampien palvelujen tarpeiden kasvuna. Palvelupisteiden aukioloaikojen on koettu parantavan palvelujen saavutettavuutta. Välimatkat ja asiakasmaksut on koettu saavutettavuutta heikentäviksi asioiksi alueella. Neuvonnan ja ohjauksen asiakaskontaktien määrät ovat olleet suuria, ja jonot erityisesti päivystyksessä ovat kasvaneet. Pandemia heikensi useiden palvelujen saatavuutta erityisesti lapsilla ja nuorilla. Asiakkaiden yhteydensaantia palveluihin on turvannut keskitetyt neuvonnan ja ohjauksen palvelut Kaiku24.

1.2 Alueen esittämät tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi **(dia 17)**

- Perusterveydenhoidon hoitoon pääsyn tavoite on hoitotakuun toteutuminen. Tällä hetkellä T3-aika vaihtelee terveysasemasta riippuen 1-3 viikon välillä. Kaikista terveyskeskuskäynneistä 59 % toteutuu 7 vrk, ja 70 % 14 vrk sisällä.

Toimenpide - 01/ 2022 käyttöön otettu keskitetty asiakas- ja potilasohjaus (Kaiku24-palvelu) hoitaa tällä hetkellä 1/3 perusterveydenhuollon kontakteista. Moniammatillisuuteen perustuva hoidon virtausmallin käyttöönotto terveysasemilla 02-03/2023.

- Suun terveydenhuollossa hoitoon pääsy tapahtuu hoitotakuun mukaisesti. Toimenpide - Erityisesti vastavalmistuneita hammaslääkäreitä pyritään sitottamaan pitkäaikaisiin työsuhteisiin Kymenlaaksoon. Puuttuvia hammaslääkäriavustajia korvattu vuokraamalla hammaslääkäreitä ja ostamalla kiireettömiä hammaslääkäripalveluja. Lasten ja nuorten määräaikaistarkastusjonoja on purettu suuhygienistin työtä tehostavalla tiimimallilla
- Lastenpsykiatrialle alkuvuodesta 2023 kertyneen poikkeuksellisen suuren kiireellisten läheteiden määrän purku aloitetaan maaliskuussa lisätyönä hoitotakuun edellytysten saavuttamiseksi.

Toimenpide - uusien potilaiden jonon purku aloitetaan lisätyönä.

- Erikoissairaanhoidossa yli 6 kk odottaneiden lukumäärä 31.1.2023 oli yhteensä 316 (20/10000 asukasta). Eniten yli 6 kk hoitoa odottaneita vaikeasta erikoislääkäripulasta kärsivällä ihotautien erikoisalalla myös kirurgian ja sisätautien erikoisaloilla sekä keuhkosairauksissa yli 6 kk hoitoa odottaneita. Seurataan erikoissairaanhoidon 6 kk hoitoon pääsyä kuukausittain ja reagoidaan välittömästi tilanteeseen.

Toimenpide - Ihotautien erikoisalalla tehdään erikoislääkäreikrytointia kaikin mahdollisin tavoin. Kirurgian ja sisätautien erikoisaloilla sekä keuhkosairauksissa hoitojonoja puretaan lisätöillä ja hoidon työnjakoa ja hoitoketjuja selkiyttämällä.

- Seurataan RAI-arvioitujen 75 vuotta täyttäneet asiakkaiden osuutta (%) vastaavan ikäisestä väestöstä. Tällä hetkellä osuus on 15 % vastaavasta koko ikäluokasta. Toimenpide: Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä asiakkaille toteutetaan systemaattisesti RAI-arvioinnit.
- Palvelujen saatavuuden parantaminen lapsilla ja nuorilla. Toimenpide -Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa palvelujen toimintamallia edelleen kehitetään sujuvammaksi yhtenäiseksi perhekeskusmallin yhtenäisellä rakenteella.
- Hyvinvointialueelle osoitettujen toimeentulotukihakemusten käsittely tapahtuu 7 arkipäivän kuluessa 100 % hakemuksista.

Toimenpide - Toimeentulotukihakemusten käsittelytoiminta on keskitetty ja toimintaprosessit on varmistettu toimivaksi.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Alueella nähdään keskeisenä palveluprosessien sujuvuuteen panostaminen, integraation lisääminen sekä hoitotakuussa pysyminen. Kuntayhteistyö nähdään alueen vahvuutena. Järjestöjen toimintaedellytysten tukemista ja rahoitusta tulisi tarkastella ja ohjeistaa kansallisesti. Yhdenvertaisten palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden osalta seurataan tilannetta syksyn neuvottelussa.

Nosto 2: Hoito- ja palveluvelka

Esittelijä: toimialajohtajat Marja-Liisa Mäntymaa ja Anu Salonen, Kymenlaakson hyvinvointialue

Hoito- ja palveluvelan kohdentuminen

Kukin hyvinvointialue on mukana Suomen kestävän kasvun ohjelmassa, jonka rahoitus tulee EU:n elpymävälineestä. Ensimmäisellä hankekaudelle sairaanhoitopiirit ovat arvioineet hoito-, kuntou-tus- ja palveluvelkaa alueillaan ja rakentaneet tämän pohjalta hanke-suunnitelmat vuosina 2023 – 2025 hyvinvointialueilla toteutettavalle ohjelmalle, jolla velkaa puretaan ja edistetään hoitoon pääsyä. Nämä pohja-analyysit ovat nyt hyvinvointialueilla käytössä. Hyödyntäkää tätä analyysiä neuvotteluun valmistautuessanne ja tiiviin esityksen ja tavoitteiden laatimisessa.

2.1 Alueen esittämät tavoitteet ja toimenpiteet (dia 18)

- Avohoidon keinoin vältettävissä olevista sairaalahoitajaksoista ei ole päivittyvää seurantatietoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen hoitoketjuyhteistyössä on tehty poikkileikkausselvityksiä, joilla on saatu tietoa iäkkäiden päivystyskäynneistä ja sairaalahoitoon ottamisesta. Esimerkkinä ajalla 1.7.2020-30.6.2021 yli 6 kertaa

Kymenlaakson päivystyksessä käyneillä yli 65-vuotiailla oli vuoden aikana yhteensä 3100 käyntiä päivystyksessä. Ikääntyneiden hoidon läpimenoaika päivystyksessä oli pidempi kuin verrokkiryhmissä.

Toimenpide - Paljon päivystyspalveluja käyttävien tunnistamista ja palveluohjausta päivystyksessä on kehitetty terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen yhteistyöllä (mm yhteiset tilannekatsaukset ja kehittämispilotit).

- Ikääntyneiden tarpeettomista käynneistä aiheutuvaa päivystyshoidon painetta on vähennetty syksyllä täyteen ympärivuorokautiseen käyttöön laajentuneella kotisairaalan arviointihoitajatoiminnalla (Arvi). Toiminnan avulla noin kolme neljästä asumispalvelujen tai kotihoidon asiakkaiden akuuteista terveysongelmista on voitu hoitaa arvi-hoitajakäynnillä, ja päivystyskäynti on vältetty.

Toimenpide - Ensihoito on käynnistämässä ikääntyneiden D-kiireellisyysluokan ensihoitotehtävien hoitoon yhden hengen ensihoitoyksikköä. Päivystyksessä ja sairaalahoidossa on lisätty sosiaalipalvelujen asiakasohjauksen palveluaikaa. Sosiaalipalveluissa on otettu käyttöön kotiutusyksiköiden lyhytaikaiset kuntouttavat hoitajaksot, ja tätä toimintaa laajennetaan keväällä 2023.

- Monisairaiden hoidon jatkuvuudesta (COCI) ei ole tilastoitua tietoa. Esimerkkinä vuoden 2020 vertaisarvioinnin tietojen mukaan Kymsoten perusterveydenhuollon sepelvaltimotautia sairastavilla potilailla oli vuoden aikana keskimäärin 2,2 eri lääkäriä ja 3,5 eri hoitajaa. 2- tyypin diabeetikoilla oli samassa vertailussa 2,1 lääkäriä ja 3,7 hoitajaa.

Toimenpide - Perusterveydenhuollossa otetaan käyttöön keväällä 2023 virtausmalli, jolla potilaiden hoito ohjataan omalle tiimille. Lisäksi pitkäaikaissairauksien seurannassa otetaan käyttöön sähköisiä hoitopolkuja.

- Sosiaalipalvelujen palveluprosessien käytänteet koetaan sujuvaksi 55 % palveluita käyttäneistä.

Toimenpide -Toimintaa edistetään ja parannetaan merkittävästi sosiaalihuollon asiakas neuvonnalla (kaikki asiakasryhmät), jonka toiminta käynnistyi 1.2.2023.

- Kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus, jolla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja 21 % vastaavan ikäisistä kotihoidon asiakkaista.

Toimenpide - Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä palveluprosessia edelleen kehitetään yhteistyössä terveyspalvelujen kanssa ja palvelujen ohjausta tehostetaan päivystyksen sosiaalihuollon asiakasohjaushankkeella sekä ikäihmisten neuvolamallilla.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Sosiaalipalvelujen tarve on lisääntynyt ja keskitetty asiakasneuvonta on juuri käynnistynyt. Koronapandemian vaikutukset näkyvät erilaisina haasteina eri väestöryhmillä. Pitkäaikaissairauksien seurannassa on tällä hetkellä puutteita. Tavoitteiden ja toimenpiteiden käynnistymistä ja toteutusta seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa muiden asiakohtien yhteydessä.

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Esittelijät: arviointipäällikkö Taru Syrjänen, THL ja johtajaylihoitaja Mari Kuusisto, Kymenlaakson hyvinvointialue

3.1 Ongelmakohdat (STM/THL) (dia 19)

Haasteet riittävän oman henkilöstömäärän turvaamiseksi ovat kasvaneet. Useissa palveluissa riittävää henkilöstöä on turvattu henkilöstöhankinnoilla. Pitkittynyttä lääkärivajetta on ratkaistu merkittävällä lääkäri-työvoiman hankinnalla. Tavoitteena on kuitenkin myös oman lääkäriresurssin kasvattaminen. Erikoissairaanhoidossa olleet henkilöstövajeet ja rekrytointihaasteet vaikeuttivat useiden palvelujen järjestämistä. Haasteita oli päivystyksessä, joissa ilmeni myös osaamisen vajeita. Hoitajien saatavuudessa oli suuria haasteita, ja vakansseja oli täyttämättä erityisesti vuodeosastoilla. Riittämättömät sosiaalityöntekijäresurssit näkyivät erityisesti lastensuojelun palveluissa. Kymenlaakson hyvinvointialueen laskennallinen lisähenkilöstön tarve, jotta vanhuspalvelulain mukainen 0,7:n henkilöstömitoitus saavutettaisiin, olisi lähes sata työntekijää. Henkilöstön riittävyyttä turvaavia toimenpiteitä on tehty ja henkilöstöohjelma on laadittu. Palkkaharmonisointi on nostanut palkkatasoa ja helpottanut erityisesti sosiaalihuollon rekrytointeja, rekrytointihaasteita kuitenkin on edelleen.

Integraatiota on rakennettu useita vuosia ja yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät tukevat osaltaan integraation toteutumista. Perhekeskusten verkosto alueella on laaja ja kokoo palveluja suuremmiksi keskittymiksi. Terveysasemien ja sosiaalitoimistojen palvelujen integraatio on vielä rakenteilla ja moniammatillisuuden lisäämistä tarvitaankin useissa palveluissa. (dia 20)

3.2 Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Monipuolisten koulutuskanavien käyttö ja erilaisten tukitoimien luonti työvoiman saatavuuden, riittävyyden ja pysyvyyden varmistamiseksi sosiaali- ja terveysalalla. Lääketieteessä alueellisen yhteistyön ja etätyön vahvistaminen. Johtamiseen ja työhyvinvointiin panostaminen.

3.3 Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

Hoitotyö (dia 21)

- Matala kynnyks työllistyä sote-alalle esim. Oppisopimuksella. Lisäksi henkilöstön jatkokoulutustautumista tuetaan polkuopinnoilla mm. lähihoitajasta sairaanhoitajaksi tai sosionomiksi.
- Tiivis yhteistyö XAMK (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu) kanssa mm. syventyksen erikoisalojen tarpeisiin jo koulutuksen alussa, esim. kirurginen hoitotyö. Englanninkielinen sh-koulutus, jonka avulla edistetään työperäistä maahanmuuttoa.
- Rekrytoinnin keskittäminen, palveluihin on palkattu rekrytointikoordinaattoreita.
- Keskitetty työvuorosuunnittelu

Sosiaalipalvelut (dia 22)

- Oppisopimuskoulutuksella yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa on merkittävästi lisätty hoiva-avustajia ja lähihoitajia kotihoitoon ja asumispalveluihin (noin 80 aloituspaikkaa).
- Ammattikorkeakoulujen kanssa on käynnistetty polkuopinnot lähihoitajasta sosionomiksi (noin 50 aloituspaikkaa).
- Sosiaalialan perus- ja aineopintojen suorittamiseen työnantaja antaa tuen ja mahdollistaa opintojen suorittamisen hyvinvointialueella työskenteleville (noin 50 opiskelijaa). Toteutus yhteistyönä Itä-Suomen yliopiston kanssa.
- Sosiaalityön perus- ja aineopintoihin liittyvä harjoittelu on mahdollistettu työnohella suoritettavaksi osana sosiaalityön kandidatin opintokokonaisuutta.
- Henkilöstön saatavuudessa sosiaalipalveluiden eri tehtäviin on ollut ajoittain haasteita erityisesti asumispalveluissa, kotihoidossa ja sosiaalityössä. Haasteet ovat erityisesti ilmenneet Etelä-Kymenlaakson alueella.

Lääketiede

- Vakituksisen koulutuslääkärin saanti helpottaisi mm. päivystyksen oman lääkäryövoiman osuutta ja vähentäisi vuokratyövoiman käyttöä.
- Houkuttelevuuden lisääminen erityisesti nuorten lääkärin ja hammaslääkärin yleislääketieteen perehtymisvaiheessa. Digitaalisten palveluiden lisääntyminen mahdollistaa etätöiden myötä rekrytointialueen ulottumisen Kymenlaaksoa laajemmalle.
- Erityisesti psykiatrian erikoisaloilla on iso tarve nykyistä tiiviimpään yhteistyöhön eteläisellä yta-alueella, ratkaisuksi psykiatrian lääkäripulaan.

Hyvinvointialueen johtamiskoulutus ja työnantajamielikuva

- Vuoden 2023 aikana alueella järjestetään koko hyvinvointialueen kattavaa valmennusta muutosjohtamisen tueksi. Keskeisinä teemoina ovat johtamisen ja esihenkilötyön tukeminen ja kehittäminen, organisaatiokulttuurin kehittäminen ja työhyvinvointi. Lisäksi toteutetaan hyvän hallintotavan koulutusta.
- Työnantajamielikuvaan panostaminen, mm. eri sosiaalisen median kanavat, messut, oppilaitosvierailut.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Toimenpiteet henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden edistämiseksi ovat käynnissä. Sairaanhoidajien saatavuutta tuetaan mm. Polku-opintojen kautta, joissa lähihoitajat voivat opiskella sairaanhoitajiksi. Palkkaharmonisointi on vaikuttanut rekrytointeihin positiivisesti. Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisen seurantaan palataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Nosto 4: Palvelujen hinnoittelu (dia 23)

Esittelijä: toimialajohtaja Marja-Liisa Mäntymaa, Kymenlaakson hyvinvointialue

4.1 Ongelmakohdat

Alueiden välille tarvitaan yhteistyötä niin eteläisen YTA-alueen kuin myös muiden hyvinvointialueiden kesken. HVA:den välisessä palveluiden hinnoittelussa on suuria eroja, varsinkin erityistä osaamista edellyttävissä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Tämä asettaa alueet ja alueen asukkaat eriarvoiseen asemaan.

4.2 Tavoitteet

Hyvinvointialueiden välisiin sote-palveluiden hinnoittelun kriteereihin tarvitaan kansallista ohjausta. Uudenmaan ulkopuolisten alueiden rooli eteläisellä hyvinvointialueella on selkeytettävä.

4.3 Toimenpiteet - tavoitteiden saavuttamiseksi: Kansallinen ohjaus.

Päätösesitys: Todetaan hyvinvointialueen nosto. Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Todetaan alueen oma nosto ja todetaan yhtenäisen hinnoittelun tarve. Kehittämistyötä tulee tehdä kansallisesti ja asiaan palataan kansallisen tiedonhallinnan prosessien käynnistyessä.

Tauko 10 min klo 10.20-10.30

5.2 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

Puheenjohtajana: Kimmo Kohvakka

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen (alueen pelastustoimelta siirtynyt palvelutaso):

- o Pelastustoimen palveluiden saatavuuden turvaaminen (valtakunnallinen teema)

Alueen vastineet valtakunnallisille ja alueellisille haasteille esittelee Juhani Carlson, toimialajohtaja, Pelastustoimi

- **VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus (dia 25)**

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus on valtakunnallinen haaste ja ilmenee alueellisesti eri tavoin. Haasteen juurisyyt ovat väestön ikääntymisessä ja suurien ikäluokkien eläköitymisessä sekä työaikajärjestelyihin (varallaolojärjestelyjen purkaminen) ja pelastustoimen palvelutason nostamiseen riittävälle tasolle (aluehallintovirastojen antamat korjausmääräykset toimintavalmiuden korjaamiseksi) liittyvissä asioissa.

Pelastustoiminnan puolella henkilöstön valtakunnallinen saatavuushaaste koskee niin hyvinvointialueiden päätoimista henkilöstöä kuin sopimuspalokuntalaisia. Pätevien hakijoiden saaminen pelastustoiminnan tehtäviin on vaikeutunut. Haasteita on myös onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin rekrytoinneissa, mutta ne ovat mittakaavaltaan pienempiä pelastustoiminnan haasteisiin nähden.

Sopimuspalokuntalaisten osalta haasteena on saada varmistettua pelastustoiminnan palvelutaso tasaisesti läpi vuorokauden. Se koskee erityisesti II-riskiruudussa (kuten iso taajama, pelastustoiminnan aloittaminen 10 minuutissa hälytyksestä) päiväaikaan tapahtuvia hälytystehtäviä.

Valtakunnallisena henkilöstön saatavuusongelmana pelastustoimessa on tunnistettu myös ruotsinkielisen työvoiman rekrytointihaasteet. Ruotsinkielistä pelastusalan koulutusta on ollut tarjolla epäsäännöllisesti eikä työvoimaa ole työmarkkinoilla.

Pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta tuotiin usean pelastuslaitoksen toimesta esiin valtakunnallisena haasteena. Koulutusvaje koskee erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa.

Alueen vastine: Pelastuslaitos on onnistunut rekrytoimaan henkilöstöä kohtuullisesti kaikkiin avoinna olleisiin virkoihin. Henkilöstössä on viimeisten vuosien aikana ollut mm. eläköitymisten vuoksi enemmän vaihtuvuutta kuin aikaisemmin. Tulevan kesän sekä pitkäaikaisten sairaspöissaolojen vaatimiin sijaistuksiin on selkeästi haasteita saada rekrytoitua pelastusalalle koulutettua työvoimaa.

Pelastuslaitos kiinnittää huomiota nykyisen henkilöstön hyvinvointiin, rekrytointeihin, sekä viestintään. Edellä mainittujen toimenpiteiden ei kuitenkaan oleteta korjaavan valtakunnalliseen henkilöstön riittävyteen sekä saatavuuteen liittyvää ongelmaa, joka johtuu erityisesti riittämättömästä pelastajien koulutusmäärästä.

▪ **VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus (dia 26)**

Pelastustoimen toimintavalmiudessa on parannettavaa. Valtakunnallisesti ilmiö keskittyy kasvualueisiin ja niiden suurimpiin kaupunkeihin, missä väestön määrä on kasvanut ja asutus tihentynyt eikä pelastustoiminnan palvelut ole kehittyneet väestökasvun mukana.

Aluehallintovirastot ovat havainneet pelastustoiminnan palvelutasossa huomattavia epäkohtia ja ovat antaneet korjausmääräyksiä toimintavalmiuden kehittämisestä alueen riskejä ja uhkia vastaavalle tasolle eri alueille yhteensä viisi kappaletta.

Alueen vastine: Osana palvelutasopäätöksen valmistelua toteutetaan riskienarviointi, jossa tarkastellaan toimintaympäristön ominaispiireiden, alueellisten kehittymisenennusteiden sekä muutostekijöiden vaikutukset mitoitettaviksi suorituskykyvaatimuksiksi.

Kymenlaaksossa kiireellisissä tehtävissä (1830) ensimmäinen pelastusyksikön toimintavalmiusaika (1+3) oli vuonna 2022 keskimäärin 8 minuuttia 57 sekuntia. Pelastuslaitoksen palokunnille tuli yhteensä 3414 pelastus-, ensivaste- tai tarkastustehtävää. Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella on 7516 riskiruutua, joista 4 osalta on tavoittamiseen liittyviä tunnistettuja haasteita.

Tunnistettuihin haasteisiin palvelujen tuottamisessa on aktiivisesti puututtu ja tehty korjaustoimenpiteitä, kuten asemien uudelleen sijoittamista.

▪ **VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius (dia 27)**

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaaliriski, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

Alueen vastine: Laki öljysuojarahastosta takasi sen, että öljysuojarahasto korvasi alueen pelastustoimelle pelastuslain 47 §:ssä tarkoitetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneet kustannukset sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset vuoden 2022 loppuun saakka. Laki ympäristövahinkorahastosta (1262/2022) poisti tämän rahoituksen vuoden 2023 alusta samaan aikaan kun öljyntorjuntavalmiuden ylläpidon merkitys on noussut erityisen tärkeäksi kansalliseksi valmiudeksi riskitason kasvun myötä. Ympäristövahinkorahastosta

päätässä Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus varmistaa sen, että hyvän öljyntorjuntavalmiuden ylläpidosta huolehditaan.

Kunnat eivät öljyntorjuntaa rahoittaneet, kustannukset eivät ole näkyneet kuntien pelastustoimen kustannuksina eikä vastaavasti siirtyneet rahoituksena hyvinvointialueelle. Tämä aiheuttaa käytettävissä olevien resurssien uudelleen kohdistamista sekä tilanteen, jossa ei täysimääräisesti kyetä hallitsemaan tunnistettua riskiä. Tarve investoida nykyisen öljyntorjuntakaluston ylläpitoon sekä riskienmukaiseen kehittämiseen on suuri.

Öljyntorjunnan alueellisen ja valtakunnallisen suorituskyvyn nykytila ja ylläpito ei vastaa tunnistettuja riskejä, eikä nykyisellä rahoituksella ole mahdollista ylläpitää olemassa olevaa kyvykkyyttä. Tällä hetkellä ei ole sisäministeriöltä saatavissa valtakunnallisen öljyntorjunnan suorituskykyjen (henkilöstö, kalusto, osaaminen) yhteenvetoa tarvittavien kehittämistoimien tueksi.

▪ **VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun (dia 27)**

Pelastustoimen valtakunnallisena haasteena on puutteellinen väestönsuojeluun varautumisen taso. Tähän tulee kiinnittää huomiota pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa

Alueen vastine: Kymenlaakson pelastuslaitos on varautunut väestönsuojeluun käytettävissä olevilla resursseilla kohtuullisesti. Valtakunnallinen kehittäminen edellyttää yhteiset suunnitteluperusteet, ajantasaisen ohjeistuksen ja toiminnan edellyttämä rahoituksen.

- Pelastustoimen palveluiden ja talouden tila (alueellinen tema)

AV1 Pelastustoimen palvelujen toteutuminen: Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden valvonnan kokonaisuus (dia 28)

Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita on poikkeuksellisen paljon (24 kpl) valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Kohteista erityisin on Kotka-Hamina satama-alueen teollisuuskeskittymä, jossa on useita ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita ja joka siten muodostaa ns. dominokohteen.

Pelastuslaitoksen resurssit (0,5 htv) ovat kokonaisuuden muodostamaan työmäärään nähden alimitoitettut. Jotta pelastuslaitos kykenee hoitamaan sille laissa asetetut tehtävät riittävällä tasolla, on kokonaisuuteen osoitettava lisäresursseja.

Pelastustoiminnan palvelujen taso: ympäristövahinkojen torjunta

Kymenlaakson pelastuslaitos sijaitsee toimintaympäristöltään haasteellisella alueella, mistä Suomenlahti olisi yksi merkittävistä kohteista. Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella on tunnistettu alusöljy- ja kemikaalivahinkoriski, mikä edellyttää ennalta määriteltyä torjuntavalmiutta pelastuslaitokselta.

Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason.

Alueen vastine: Kymenlaakson alueella on vaarallisten aineiden laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavia yrityksiä 52 kappaletta. Korkeimmin luokiteltuja turvallisuusselvityslaitoksia on 21, joka on n. 15 % kaikista Suomessa sijaitsevista suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista laitoksista. Kymenlaaksossa on lisäksi kolme kemikaaliratapihaa, joista Kouvolan kemikaaliratapiha sijaitsee keskellä kaupunkia ja mahdollisen onnettomuuden vaikutusalueella asuu yli 16 000 ihmistä kilometrin etäisyydellä. Kymenlaakson alueella vaarallisten aineiden maantiekuljetuksissa tapahtuneista onnettomuuksista tapahtui vuosien 2013-2028 aikana 8%. Vaarallisia aineita kuljetettiin vuonna 2017 Suomessa 12 127 tonnia. Kymenlaakson alueella on Suomen suurin yleissatama HaminaKotka Satama Oy.

Kymenlaakson pelastuslaitos tulee esittämään palvelutasopäätöksessä ympäristövahingontorjuntaan sekä ulkoisten pelastussuunnitelman vaatimien kohteiden osalle lisäresurssointia.

AV 2 Pelastustoiminnan palvelujen taso: ympäristövahinkojen torjunta (dia 29)

Kymenlaakson pelastuslaitos sijaitsee toimintaympäristöltään haasteellisella alueella, mistä Suomenlahti olisi yksi merkittävistä kohteista. Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella on tunnistettu alusöljy- ja kemikaalivahinkoriski, mikä edellyttää ennalta määriteltyä torjuntavalmiutta pelastuslaitokselta.

Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason.

Alueen vastine: Kymenlaakson maakunnan eteläinen osa on Suomenlahden rannalla ja rantaviivaa on yli 100 kilometriä saaristoineen. Suomenlahden meriliikenne on vilkasta n. 150 alusta/vrk meriliikenteen pääväylä kulkee Suomenlahdella avomerellä. Reittijaon risteyskohdat ovat Venäjän vastuualueella. Suomenlahden pääväylältä tulevat saaristojen läpi väylät rannikolle satamiin Kotkan Mussaloon ja Haminaan. Kymenlaakson alueella vakavan meriliikenteen onnettomuusriski on korkea suhteessa koko maahan. Suomenlahden öljykuljetukset olivat vuonna 2015 n. 170 milj. tonnia. Suomenlahden meriliikenteen on arvioitu kasvavan 30-50% vuosina 2010-2030, erityisesti öljy- ja kemikaalituotteiden kuljetukset ovat olleet kasvussa. Risteilyalukset vierailevat kesäaikana myös Kotkassa.

Alusöljy- ja kemikaalionnettomuuksien varalle tarvittavaa suorituskykyä tulee kehittää ja se vaatii lisäinvestointeja, henkilöstön, kaluston ja osaamisen muodostamalle kokonaisuudelle. Nykyisellä rahoituksella suorituskyvyn ylläpito ei ole mahdollista.

Päätösesitys: SM ja AVI esittelevät keskeiset haasteet, jotka perustuvat pelastustoimen selvitykseen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioon (liite 3). Alueen edustajat antavat vastineen, jossa kertovat ratkaisuesityksensä haasteisiin. Käydään keskustelu.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys ja todettiin sisäministeriön ja aluehallintoviraston esittelemät pelastustoimen valtakunnalliset ja alueen haasteet, jotka perustuvat pelastustoimen selvitykseen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioon. Todettiin Kymenlaakson pelastustoimen tuottama vastine esitettyihin haasteisiin. Pelastustoimi on oma-aloitteisesti integroitunut osaksi hyvinvointialuetta esim. henkilöstöhallinnon ja viestinnän osalta.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

Esittelijä: Lauri Lehto, toimialajohtaja Strategia ja integraatiopalvelut, Kymenlaakson hyvinvointialue

Hyvinvointialuetta pyydetään valmistelemaan asiakirjapohjalle tiivis kuvaus tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen tason yhteistyöstä seuraavasta kokonaisuudesta
Millaisia mahdollisuuksia näette

- *YTA-tason yhteistyölle sosiaali -ja terveydenhuollon toimintaa tukevan tiedonhallinnan ja sitä tukevien tietojärjestelmien kehittämiseksi,*
- *YTA-tason yhteistyölle digiturvallisuuden strategian muodostamiseksi ja käytännön toimenpiteiden käynnistämiseksi,*
- *kansalliselle yhteistyölle tiedolla johtamisen edistämiseksi ja*
- *kansalliselle yhteistyölle pelastustoimen tiedonhallinnassa.*

Alueen vastaukset:

1. **(dia 31)** YTA-alueille tulee tavoitetilassa muodostaa yhteiset tietohallinnon sekä tiedonhallinta viitekehukset. Kehitettävät järjestelmät toteutetaan tietopolitiikan, tiedon hyödyntämisen ja avaamiseen liittyviä tavoitteiden (API-periaatteet) sekä arkkitehtuurin ja integraation tavoitteiden mukaisesti. Näin kyetään toteuttamaan ketterästi innovatiivisia ratkaisuja, jotka huomioivat kansalliset sekä alueelliset vaatimukset. Alue on mukana terveys- Lifecare kehittämiskumppanuussopimuksessa kuuden muun, neljällä eri YTA-alueelle toimivan, hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyö tuottaa taloudellista ja toiminnallista hyötyä.
2. **(dia 31)** Digiturvallisuuden strategia tulisi olla kansallisesti linjattu ja ohjattu hyödyntäen esim. ISO 27001 - viitekehystä. Seuranta ja kehittäminen yhteistyönä YTA-alueella. Tällöin käytettävissä digiturvallisuuden arvioinnissa samoja työkaluja, järjestelmiä ja menetelmiä synergioiden saavuttamiseksi ja keskinäisen vertailun tekemiseksi. Potentiaalisia yhteistyöalueita voisivat olla riskienhallinta, toiminnan jatkuvuus ja varautuminen, tietoturvallisuus, tietosuoja, kyberturvallisuus ja YTA -alueen digitaalisen turvallisuuden harjoitukset ja arkkitehtuuri
3. **(dia 32)** YTA-alueille esitetään perustettavaksi tietojohtamisen yhteistyöverkosto. YTA alueiden tietojohtamisen tueksi selvitetään tarvittavien tietosisältöjen yhdistely, tunnistetaan

lainsäädännölliset muutostarpeet sekä tietosuoja-asetuksen (GDPR) dataan liittyvä ennakoivat toimet, joiden avulla on mahdollista hyödyntää olemassa olevia teknologioita täysimittaisesti.

- (dia 32)** Hyvinvointialuetasoinen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinnan sekä seurantavelvoitteiden tulee toteuttaa yhteistietojärjestelmälustojen, analyysien sekä rakenteiden avulla. Hyvinvointialuetasoinen tiedon hallinta mahdollistaa niin aluehallinnon kuin ministeriöiden järjestelmien integraatiot tarvittavien lakisääteisten minimietosisältöjen seurantaan ja hakemiseen. Näin kyetään yhteisillä digitaalisilla ratkaisuilla tehostamaan käytetyn työajan sekä päällekkäisten järjestelmien muodostamia kustannuksia. Tuve-verkossa olevien lakisääteisten raportointi velvollisuuksien piirissä olevat tietosisällöt tulee saada automatisoitujen tietojen koostamisen piiriin.

Päätösesitys: Kuullaan alueen esitys tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen tason yhteistyön mahdollisuuksista. Käydään keskustelu ja päätetään mahdollisista jatkotoimista ja seurannasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys ja käytiin asiasta keskustelua. Hyvinvointialue näkee yhteistyön Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kanssa tärkeänä. Keskustelussa nousi esiin ehdotus HUS-tietoaltaan kansallisesta hyödyntämisestä. Pelastustoimessa on kehitetty kansallisesti yhtenäistä tiedonhallinnan kokonaisuutta. Tiedonhallintaan liittyviin kokonaisuuksiin palataan syksyn neuvottelussa.

7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys

Esittelijä: Kati Kälviäinen, talousjohtaja, Kymenlaakson hyvinvointialue

Aluetta on pyydetty valmistelemaan asiakirjapohjaan tiivis kuvaus alueen taloudesta ja kustannuskehityksestä suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuunnitelmakaudella (115 §). Kuvauksessa pyydetään nostamaan esille keskeiset huomiot alueen talouden tilanteesta sekä tarvittavat euromääräisesti merkittävimmät toimenpiteet (yksilöitynä) ja asiaan liittyvät suurimmat riskit talouden tasapainon saavuttamiseksi talous-suunnitelmakaudella.

Kuvaus alueen taloudesta ja kustannuskehityksestä

Kymenlaakson haasteena on sosioekonominen rakenne, sairastavuus, ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pelastustoimeen kohdistuvat erityisvaatimukset raja- ja merimaakuntana. Toiminnan sopeuttamista tehtiin hyvinvointialuetta edeltäneen vapaaehtoisen kuntayhtymän (Kymsote) aikana. Kehitystyössä digitalisaatio ja toiminnan tehostaminen ovat ja tulevat myös jatkossa olemaan keskeisiä

Kymsoten tilinpäätös vuodelle 2022 on 65 M€ alijäämäinen, johon syynä mm. jäsenkuntien kohdistama optimistinen lisäsäästötavoite toiminnan kustannustasosta, toteutettu palkkaharmonisointi ja kevään 2022 työehtosopimusneuvottelujen Sote-sopimuksesta

aiheutuneet korotukset palkkoihin. TA:ssa 2023 palkkoihin arvioitu 3,6% kustannusnousu ei tulle riittämään.

Ostopalvelut ylittivät talousarvion tason 38 M€, joka aiheutui henkilöstön saatavuushaasteiden vuoksi tehdyistä ostopalveluhankinnoista, alibudjetoinnista ja erityisesti asumispalvelujen hinnankorotuksista. Hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarviosta noin 20% on asumispalveluita, joten toimittajien hinnoittelu tulee olemaan merkittävä riski kustannustasolle. Hyvinvointialueelle siirtyy joitakin jo aiemmin kuntien laatimia, epäedullisia sote-alueen sopimuksia, joita päästään purkamaan tarkastelujakson 2023 - 2025 aikana.

Talouden tasapainottaminen

Kymenlaakson hyvinvointialueella on käynnistetty toiminnan ja talouden uudistamisohjelmat (ks. kohta 4.2), joissa painopisteet ovat tuottavuuden ja kustannustehokkuuden hakeminen ostopalvelu-, henkilöstö-, digitalisaatio- ja palveluverkon kehittämisen ohjelmilla. Kymenlaakso näkee erittäin tärkeänä mahdollistajana nyt avattua 350 M€ (alustava Kymenlaakson osuus noin 10 M€) vakauttamisrahoitusta tukemaan tuottavuusohjelman ja siirtymän toteuttamista. Lainsäädännöllisesti tulisi mahdollistaa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen toiminnan integroinnin toimenpiteitä, esim. ensihoidon osalta.

(dia 34) Kuntayhtymän tilinpäätöstä on laadittu tiukassa tahdissa melko kompaktilla ja tuoreella tiimillä. Samat tekijät ovat käynnistäneet hyvinvointialueen toimintaa ja prosesseja. Tammi-helmikuun raportit hyvinvointialueelle valmistuvat vasta maaliskuun puolivälin tienoolla. Lukuja vielä tarkemmin tuntematta voidaan kuitenkin ennakoida hyvin tiukkaa taloustilannetta palkkaratkaisun arvioidun kustannusvaikutuksen ja toimittajahintojen edelleen noustessa erityisesti hoiva- ja asumispalveluissa.

Päätösesitys: Kuullaan alueen kuvaus hyvinvointialueen taloudesta ja kustannuskehityksestä suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuunnitelmakaudella. Käydään keskustelu ja päätetään mahdollisista jatkotoimista ja seurannasta.

Päätös: Kuultiin alueen kuvaus hyvinvointialueen taloudesta ja kustannuskehityksestä sekä investointeihin liittyvistä kysymyksistä. Loppuvuoden 2022 aikana HUS on tehnyt yksipuolisen päätöksen isotooppitutkimuspalvelun keskeyttämisestä Kymenlaaksossa toukokuusta 2023 alkaen. Hyvinvointialueen keskussairaala tarvitsee isotooppitutkimukset paikallisesti toteutettuina. Oman toiminnan valmistelu on jouduttu aloittamaan nopealla aikataululla ja asia menee valtuuston käsittelyyn huhtikuussa. Syövän hoidon ja diagnostiikan kannalta HUS-yhtymä on merkittävä kumppani. Palvelusopimusta ja palvelukuvausta HUS:n kanssa ollaan parhaillaan uusimassa. Hyvinvointialueella koetaan, että HUS-diagnostiikka palvelee ensisijaisesti Uudenmaan aluetta eikä YTA- aluetta. Tämä nähdään huolestuttavana.

8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

Esittelijä: Kati Kälviäinen, talousjohtaja, Kymenlaakson hyvinvointialue

Kymenlaakson hyvinvointialue on jättänyt alustavan investointisuunnitelman STM:n ja SM:n tarkasteltavaksi tammikuussa 2023. Suunnitelmaa vuodelle 2023 ja 2024 - 2027 on vielä tarkennettu uuden tiedon perusteella ja se esitetään aluehallitukselle 28.3.2023 ja aluevaltuustolle 25.4.2023.

(dia 36) Vuoden 2023 sitoutuneet investoinnit ovat 150 M€, joista 134 M€ käynnistettyihin rakennushankkeisiin liittyviä. Laite- ja kalustohankintojen tarkistettu arvo on 10 M€ (4 M€) hintatason nousun ja suunnitelmasta puuttuneiden käyttöomaisuuskohteiden osalta. Sitoutuneiden investointien kokonaisarvo ei kuitenkaan muutu merkittävästi johtuen ICT-investointien korjaamisesta alaspäin; joulukuussa hyväksyttiin vuoden 2023 sitoutuneiksi investoinneiksi 145 M€. Merkittävin rakennushankkeisiin liittyvä muutos on Siltakylän paloaseman lisääminen uutena aloituksena vuodelle 2023 (2 M€).

(dia 37) HUS tuottaa merkittävän osan Kymenlaakson hyvinvointialueen diagnostisista palveluista. Loppuvuoden 2022 aikana HUS on tehnyt yksipuolisen päätöksen isotooppitutkimuspalvelun keskeyttämisestä Kymenlaaksossa toukokuusta 2023 lähtien. Alueen keskussairaala tarvitsee isotooppitutkimukset paikallisesti toteutettuina. Keskeyttäminen merkitsee neljän vuoden palveluvajeen. Tarvittavien palveluiden toteuttamiseksi oman toiminnan valmistelu on jouduttu aloittamaan nopealla aikataululla. Perusinvestointi on arvioitu noin 0,8 M€. Kustannussäästö HUS:n tuottamaan palveluun verrattuna on 0,2 - 0,3 M€ vuodessa, joten investointi on sekä hoidon sujuvuuden kannalta, että taloudellisesti järkevä ratkaisu.

Kymenlaakson hyvinvointialueen investoinnit tehdään pääosin 100% omistetun tytäryhtiön Kymen tuen (Kymenlaakson hyvinvointialueen tuki- ja kiintestöpalvelu Oy) toimesta osana tukipalvelutoimintaa ja veloitetaan vuokratukustannuksina hyvinvointialueelta.

Päätösesitys: Kuullaan alueen esitys hyvinvointialueen investointisuunnitelmasta vuosille 2024-2027 ja todetaan investointisuunnitelman jatkokäsittelystä.

Päätös: Käsiteltiin asialistan kohdassa 7.

9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuositukset

9.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpidesuositukset

Päätösesitys: Annetaan tarvittaessa toimenpidesuositukset.

Päätös: Toimenpidesuosituksia ei annettu.

9.2 Pelastustoimen toimenpidesuositukset

Päätösesitys: Annetaan tarvittaessa toimenpidesuositukset.

Päätös: Toimenpidesuosituksia ei annettu.

10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta

Neuvottelupäivä on viikolla 48 vuonna 2023

Päätösesitys: Hyväksytään seuraavien neuvottelujen ajankohdaksi viikko 44 vuonna 2023

Päätös: Todettiin, että syksyllä on seuraavat neuvottelut. Neuvottelun tarkkaa päivämäärää ei ole vielä päätetty.

11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat

Päätös: Ei muita asioita.

12. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Kimmo Kohvakka päättivät neuvottelun klo 12:11.

Harri Hagman
vt. hyvinvointialuejohtaja,
Kymenlaakson hyvinvointialue

Kari Hakari
osastopäällikkö,
sosiaali- ja terveysministeriö

Kimmo Kohvakka
pelastusylijohtaja
sisäministeriö

Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

Liite 2: THL:n asiantuntija-arvio

Liite 3: AVI:n asiantuntija-arvio ja alueen pelastustoimen selvitys

VN/1674/2023-STM-24

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 91185654P

2023-04-20

KOHVAKKA KIMMO 91260243T

2023-04-25

2023-05-02

HARRI HÄYRYNEN

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kymenlaakson neuvottelu

24.3. klo 9-12

Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen
4. Hyvinvointialueen käynnistyminen
5. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen
6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta
7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys
8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027
9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituks
10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta
11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat
12. Tilaisuuden päätös

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HVA-neuvottelujen pykälät

- Neuvottelut perustuvat lakiin:
  - Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 24§)
  - Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 10§)
  - Investoinnit ja laskennallinen lainanottovaltuus (VM Hval 15§ ja 16§, STM JärjL 25-26§, SM JärjL 11§)

Neuvottelujen tavoitteet

- Neuvottelusta tulee olla hyötyä sekä hyvinvointialueelle että valtioneuvostolle – oppimisprosessi
- Seurataan järjestämistehtävän toteutumista.
- Tarkastellaan hyvinvointialueen tilannekuvaa (mm. palvelutarve, palvelujen saatavuus, laatu, vaikuttavuus, henkilöstön riittävyys ja osaaminen sekä kustannuskehitys)
- Neuvotteluissa tulee tunnistaa/tunnustaa ongelmakohdat, katsoa tulevaan, asettaa tavoitteita ja pohtia tavoitteisiin pääsemisen keinoja
- Valtioneuvoston ja hyvinvointialueiden yhteistyön edistäminen
- STM, SM ja VM voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

4. Hyvinvointialueen käynnistyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

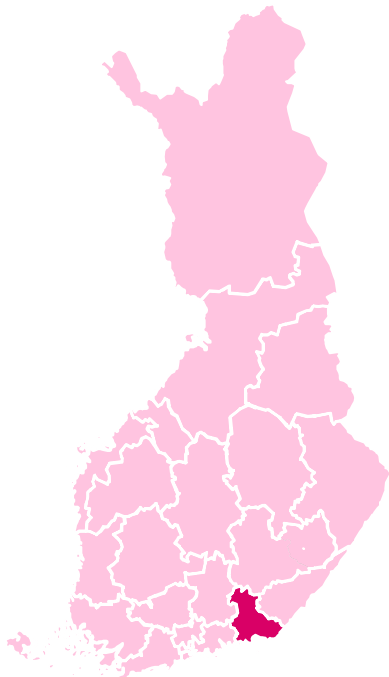
4.1 Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kymenlaakso

Etelä-Suomen yhteistyöalue

Perustiedot

6 kuntaa
2 järjestämisvastuullista toimijaa vuonna 2022 + koulukuraattori- ja psykologipalvelut (THL:n arviointiraportin mukaan)

161 391 asukasta
Väestörakenteessa painottuvat ikääntyneet – korkea sairastavuus kasvattaa palvelutarpeita

6 848 siirtyvän henkilöstön määrä

Hyvinvointialueen strategiakokonaisuus

✓ Aluehallitus on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian syyskuussa 2022

Strategian kärjet

- ✓ **Arvot:** Ihmisläheinen, luotettava, uudistuva, osallistava
- ✓ **Kärkiteemat:** Tarpeenmukaiset ja vaikuttavat palvelut kaikille kymenlaaksolaisille, talouden tasapainon uudistumisen kautta, hyvinvoiva henkilöstö

Nostot tammikuun ajankohtaiskeskusteluista

- Kaiken kaikkiaan järjestämisvastuun siirto meni alueella hyvin, eikä mikään etukäteen tunnistettu riski ole realisoitunut.
- Infra-käyttäjätukeen oli tammikuun ensimmäisinä päivinä 50 % enemmän tukipyynnöitä kuin tavallisesti, mutta valtaosa pyynnöistä liittyi resetoituihin SAP-salasanoihin
- Erityisesti ICT- ja HR-henkilöstö ovat joutuneet venymään valmistelussa vuodenvaihteen ympärillä, mutta alueella on rakentunut hyvä yhdessä tekemisen ja luottamuksen ilmapiiri.

Organisaatorakenne

Alueella lautakuntamalli: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta, palvelulautakunta, turvallisuuslautakunta, aluevaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kansalliskielilautakunta, henkilöstöjaosto, yksilöjaosto.

Alueen seuraavat toimet

Muutosohjelman suunnittelu on jo alkanut, tarvittavin osin se esitellään hallitukselle/valtuustolle kesäkuussa 2023. Ohjelman kärkinä ovat: 1) Ostopalveluiden läpikäynti, (mm. make-or-buy -analyysi) 2) Digitalisaation lisääminen 3) Fyysisen palveluverkon läpikäynti ja mahdolliset toimenpiteet 4) Henkilöstön hyvinvointi, saatavuus sekä tuottavuuden parantaminen

Talous

- Investoinnit 2023-2026 200 M
- Kokonaisrahoitus 762 M
- Lainanottovaltuus 225 M
- Alijäämäennuste 89 M

ICT-valmistelun tilanne

ICT-siirtymä toteutunut hyvin, esille tuli vain pieniä häiriöitä. Aikaisemmin sote-kuntayhtymän eteen tehtyä työtä on voitu hyödyntää.

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste 1/23

Hallinto, talous ja tukipalvelut	Johtaminen ja osaaminen	Palveluiden järjestäminen	Yhdyspinnat	ICT
86 %	90 %	89 %	100 %	100 %

Tahtotilamme
**Hyvinvoivat
kymenlaaksolaiset**

**Toimintaamme
ohjaavat arvot**

Ihmisläheinen
Luotettava
Uudistuva
Osallistava

Tehtävämme

Arjen tuki ja turva – elämän kaikissa vaiheissa

Tavoitteemme:

**Tarpeenmukaiset ja vaikuttavat
palvelut kaikille kymenlaaksolaisille**

**Talouden tasapaino uudistumisen
kautta**

Hyvinvoiva henkilöstö

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tuottavuusohjelma eli talouden tasapainottamisen rakenteesta

Kymenlaakson HVA:en tuottavuusohjelman neljä kärkeä

1. *Ostopalvelut*, noin 45% kokonaiskustannuksista
2. *Digitalisaatioasteen kasvattaminen*, mm. Kaiku24
3. *Fyysisen palveluverkoston tahtotila*, tulevaisuus ja toimenpiteet
4. *Henkilöstö*, noin 45% kokonaiskustannuksista, ei näkyvillä vähennystarpeita

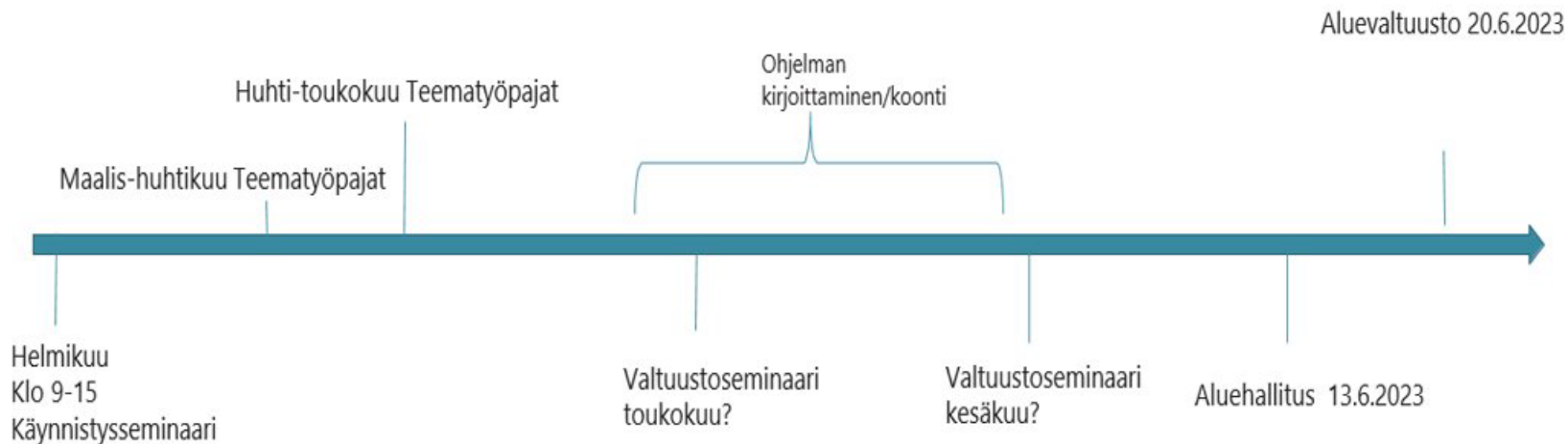
Tavoitteet, ”säästöt”

Kustannustason alentaminen 2023 (n. -17 M€), 2024 (n. -20 M€) ja 2025 (n. -20 M€)

Aikataulu

Suunnitelman valmistelu H1/2023, valtuustoon 6/2023

Tuottavuusohjelman valmisteluaikataulu

**5. Hyvinvointialueen sosiaali-
ja terveydenhuollon sekä
pelastustoimen
järjestämistehtävän
toteutuminen**

**VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET**

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistehtävän toteutuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus (THL)

- Alueen haasteena ovat olleet lääkäri- ja hammaslääkäripalvelujen saatavuuden turvaaminen, samoin jonot ovat kasvaneet lasten, nuorten ja perheiden palveluihin.
- Ikääntyneiden palvelujen saatavuudessa on ollut haasteita ja palvelurakenteen keventäminen on näkynyt raskaampien palvelujen tarpeiden kasvuna.
- Palvelupisteiden aukioloaikojen on koettu parantavan palvelujen saavutettavuutta. Välimatkat ja asiakasmaksut on koettu saavutettavuutta heikentäviksi asioiksi alueella.
- Neuvonnan ja ohjauksen asiakaskontaktien määrät ovat olleet suuria, ja jonot erityisesti päivystyksessä ovat kasvaneet.
- Pandemia heikensi useiden palvelujen saatavuutta erityisesti lapsilla ja nuorilla.
- Asiakkaiden yhteyden saantia palveluihin on turvannut keskitetyt neuvonnan ja ohjauksen palvelut Kaiku24.

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus (HVA)

- Valmisteltavassa tuottavuusohjelmassa linjataan toiminnan ja talouden tasapaino varmistuen optimaalinen alueellinen palveluverkko
- Ikääntyneiden palveluprosessia edelleen kehitetään yhteistyössä terveystalouden kanssa. Tällä edistetään asiakkaiden ohjautuvuutta oikein kohdentuviin palveluihin.
- Ikääntyneiden palveluissa sosiaalipalveluiden palvelutarjontaan on lisätty lyhytaikaispaikkoja mm. omaishoidon ja kotihoidon palvelujen tueksi. Tällä pyritään estämään jonojen muodostumista päivystykseen.
- Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa perhekeskusmallin kehittämistä on jatkettu. Kehitystyön avulla perheiden palvelujen saatavuus ja tarvittava erityisosaaminen sekä perheiden tuki on keskitetty.

Nosto 2: Hoito- ja palveluvelka (HVA)

Ikäihmisillä ongelmat näyttäytyvät sekä fyysisinä, psyykkisinä ja terveydellisinä oireina, joita nyt havaitaan jälkikäteen ja tilanteita on vaikeampi korjata. Eristäytyminen on lisännyt myös muunlaisia haasteita (mm. taloudelliset ongelmat, lähi- /parisuhdeongelmat ym., erilaiset pandemian aiheuttamat pelkotilat), joihin törmätään nyt ikäihmisiin liittyvissä yhteydenotoissa ja kohtaamisissa. Vuosien 2021 ja 2022 gerontologisessa sosiaalityössä ja ohjauksessa asiakkaiden määrä on noussut yhteensä lähes 200 henkilöllä. Nyt asiakkuudessa noin 700 henkilöä.

- Sosiaalipalvelujen keskitetty asiakasneuvonta (kaikki asiakasryhmät) käynnistyi 1.2.2023, jolla varmistetaan asiakasohjausta oikeiden palveluiden piiriin sekä selkeytetään palveluprosessia.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistä palveluprosessia edelleen kehitetään palveluohjauksen sosiaalihuollon asiakasohjaushankkeella sekä tehostamalla kotiin vietäviä palveluita ikäihmisille.

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys (THL)

- Haasteet riittävän henkilöstön turvaamiseksi ovat kasvaneet
- Useissa palveluissa on turvauduttu henkilöstöhankintoihin
- Pitkittyntä lääkärivajetta on kompensoitu lääkäri työvoiman hankinnalla
- Erikoissairaanhoidon henkilöstövajeet ja rekrytointihaasteet ovat vaikeuttaneet useiden palvelujen, kuten päivystyspalvelun, järjestämistä
- Vuodeosastoilla on ollut suuria haasteita turvata hoitohenkilöstön riittävyyttä
- Riittämättömät sosiaalityöntekijäresurssit ovat näkyneet erityisesti lastensuojelussa
- Laskennallinen lisähenkilöstön tarve, jotta vanhuspäivystyslain mukainen 0,7:n henkilöstömitoitus saavutettaisiin, olisi lähes sata työntekijää
- Riittävän henkilöstön turvaavia toimenpiteitä on tehty ja henkilöstöohjelma laadittu
- Palkkaharmonisaatio on vaikuttanut positiivisesti erityisesti sosiaalihuollon rekrytointeihin

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys (THL)

- Integraatiota on alueella rakennettu jo pidempään ja yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät vahvistavat tätä jo merkittäväällä tavalla
- Perhekeskusten verkosto on jo kattava ja kokoaa palveluja suuremmiksi kokonaisuuksiksi
- Terveysasemien ja sosiaalitoimistojen palvelujen välinen integraatio on rakenteilla
- Moniammatillisuuden varmistamista tarvitaan vielä useissa palveluissa

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys (HVA)

- Henkilöstön saatavuus on suuri haaste tällä hetkellä. Kuitenkin on palveluita, joissa kaikki vakanssit täynnä. Kesäsijaisten rekrytointitilanne parempi, kun viime vuonna.
- Vakituksia hoitajan toimia tällä hetkellä avoinna 166 (kokonaismäärä 4200), näistä avoimia sairaanhoitajan toimia 66.
- Henkilöstön polkuopinnoissa lähihoitajasta sairaanhoitajaksi aloitti 27 opiskelijaa ja uusi ryhmä on aloittamassa.
- Palkkaharmonisoinnilla on ollut positiivisia vaikutuksia rekrytointeihin. Korotetut korvaukset käytössä määräaikaisesti.
- Vuokralääkäreiden korvaamista omalla henkilöstöllä jatketaan ja nuorten lääkäreiden sitouttamista pitkäaikaisiin työsuhteisiin tehostetaan.
- Työhyvinvointi merkittävä tekijä henkilöstön veto- ja pitovoimalle.

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys (HVA)

- Rekrytointikeinona asumis- ja kotihoidon palveluissa on lisätty hoiva-avustajien ja lähihoitajien oppisopimuskoulutusta noin 80 työntekijälle. Tällä monipuolistetaan ammatillista rakennetta palvelukokonaisuuksissa.
- Sosiaalityön perus- ja aineopintojen suorittamista tuetaan työnantajan toimesta vuosittain noin 50 työntekijälle (yhteistyö Itä-Suomen yliopisto) Tällä varmistetaan alueellisesti sosiaalityöntekijöiden saatavuutta.
- Ammattikorkeakoulujen polkuopintojen kautta varmistetaan työnantajan tukemana lähihoitajasta sosionomiksi opintoja noin keskimäärin 50 työntekijälle.
- Muutosjohtamisen tueksi järjestetään tarvittavaa valmennusta ja koulutusta. Toimenpiteitä tehdään kulttuurin ja työnantajamielikuvan parantamiseksi.

Nosto 4: Palvelujen hinnoittelu (HVA)

Alueen esittämä tavoite

- Alueiden välille tarvitaan yhteistyötä niin eteläisen YTA-alueen kuin myös muiden hyvinvointialueiden kesken. Mm. hyvinvointialueiden välisessä palveluiden hinnoittelussa on suuria eroja etenkin erityistä osaamista edellyttävissä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Tämä asettaa alueet ja alueen asukkaat eriarvoiseen asemaan.

Toimenpide

- Hyvinvointialueiden välisiin sote-palveluiden hinnoittelun kriteereihin tarvitaan kansallinen ohjaus. Uudenmaan ulkopuolisten alueiden roolia eteläisellä hyvinvointialueella on selkeytettävä.

5.2 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

I Pelastustoimen valtakunnalliset haasteet

VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus on valtakunnallinen haaste ja ilmenee alueellisesti eri tavoin. Haasteen juurisyyt ovat väestön ikääntymisessä ja suurien ikäluokkien eläköitymisessä sekä työaikajärjestelyihin (varallaolojärjestelyjen purkaminen) ja pelastustoimen palvelutason nostamiseen riittävälle tasolle (aluehallintovirastojen antamat korjausmääräykset toimintavalmiuden korjaamiseksi) liittyvissä asioissa.

Pelastustoiminnan puolella henkilöstön valtakunnallinen saatavuushaaste koskee niin hyvinvointialueiden päätoimista henkilöstöä kuin sopimuspalokuntalaisia. Pätevien hakijoiden saaminen pelastustoiminnan tehtäviin on vaikeutunut. Haasteita on myös onnettomuuksien ehkäisy tehtäviin rekrytoinneissa, mutta ne ovat mittakaavaltaan pienempiä pelastustoiminnan haasteisiin nähden.

Sopimuspalokuntalaisten osalta haasteena on saada varmistettua pelastustoiminnan palvelutaso tasaisesti läpi vuorokauden. Se koskee erityisesti II-riskiruudussa (kuten iso taajama, pelastustoiminnan aloittaminen 10 minuutissa hälytyksestä) päiväaikaan tapahtuvia hälytystehtäviä.

Valtakunnallisena henkilöstön saatavuusongelmana pelastustoimessa on tunnistettu myös ruotsinkielisen työvoiman rekrytointihaasteet. Ruotsinkielistä pelastusalan koulutusta on ollut tarjolla epäsäännöllisesti eikä työvoimaa ole työmarkkinoilla.

- Pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta tuotiin usean pelastuslaitoksen toimesta esiin valtakunnallisena haasteena. Koulutusvaje koskee erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa.

Vastaus: Pelastuslaitos on onnistunut rekrytoimaan henkilöstöä kohtuullisesti kaikkiin avoinna olleisiin virkoihin.

- kiinnitetään huomiota nykyisen henkilöstön hyvinvointiin, rekrytointeihin, sekä viestintään.
- em. toimenpiteet eivät kuitenkaan korjaa valtakunnalliseen henkilöstön riittävyyteen sekä saatavuuteen liittyvää ongelmaa, joka johtuu erityisesti riittämättömästä pelastajien koulutusmäärästä.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus

Pelastustoimen toimintavalmiudessa on parannettavaa. Valtakunnallisesti ilmiö keskittyy kasvualueisiin ja niiden suurimpiin kaupunkeihin, missä väestön määrä on kasvanut ja asutus tihtynyt eikä pelastustoiminnan palvelut ole kehittyneet väestökasvun mukana.

Aluehallintovirastot ovat havainneet pelastustoiminnan palvelutasossa huomattavia epäkohtia ja ovat antaneet korjausmääräyksiä toimintavalmiuden kehittämistä alueen riskejä ja uhkia vastaavalle tasolle eri alueille yhteensä viisi kappaletta.

vastaus : **Pelastuslaitos laatii riskienarvioinnin, jossa tarkastellaan toimintaympäristön ominaispiirteiden, alueellisten kehittymisenennusteiden sekä muutostekijöiden vaikutukset mitoitaviksi suorituskyvyvaatimuksiksi.**

- Kymenlaaksossa kiireellisissä tehtävissä ensimmäinen pelastusyksikön toimintavalmiusaika oli vuonna 2022 keskimäärin 8 minuuttia 57 sekuntia.
- Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella on 7516 riskiruutua, joista 4 osalta on tavoittamiseen liittyviä tunnistettuja haasteita ollut useampana vuotena peräkkäin.
- Tunnistettuihin haasteisiin palvelujen tuottamisessa on aktiivisesti puututtu ja tehty korjaustoimenpiteitä, kuten asemien uudelleen sijoittamista.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaaliriski, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

Vastaus:

- **Öljysuojarahasto korvasi alueen pelastustoimelle pelastuslain 47 §:ssä tarkoitetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneet kustannukset sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneet kustannukset. Laki ympäristövahinkorahastosta (1262/2022) poisti tämän rahoituksen vuoden 2023 alusta.**
- öljyntorjuntavalmius on noussut erityisen tärkeäksi kansalliseksi valmiudeksi riskitason kasvun myötä.
- Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus varmistaa sen, että hyvän öljyntorjuntavalmiuden ylläpidosta huolehditaan.
- Kunnat eivät öljyntorjuntaa rahoittaneet, joten sen kustannukset eivät siirtyneet rahoituksena hyvinvointialueelle.
- Öljyntorjunnan alueellisen ja valtakunnallisen suorituskyvyn nykytila ja ylläpito ei vastaa tunnistettuja riskejä, eikä nykyisellä rahoituksella ole mahdollista ylläpitää olemassa olevaa kyvykkyyttä.

VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun

Pelastustoimen valtakunnallisena haasteena on puutteellinen väestönsuojeluun varautumisen taso. Tähän tulee kiinnittää huomiota pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa.

Vastaus: **Väestönsuojelun kehittämisestä puuttuu ajantasainen valtakunnallinen ohjeistus eikä sitä ole riittävästi huomioitu hyvinvointialueen rahoituksessa.**

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

II Pelastustoimen alueelliset haasteet

Pelastustoimen palvelujen toteutuminen: Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden valvonnan kokonaisuus

Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita on poikkeuksellisen paljon (24 kpl) valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Kohteista erityisin on Kotka-Hamina satama-alueen teollisuuskeskittymä, jossa on useita ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita ja joka siten muodostaa ns. dominokohteen.

Pelastuslaitoksen resurssit (0,5 htv) ovat kokonaisuuden muodostamaan työmäärään nähden alimitoitettut. Jotta pelastuslaitos kykenee hoitamaan sille laissa asetetut tehtävät riittävällä tasolla, on kokonaisuuteen osoitettava lisäresursseja.

vastaus: Kaikista Suomessa sijaitsevista korkeimmin luokiteltuja suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista turvallisuusselvityslaitoksista n. 15 %sijaitsee Kymenlaaksossa.

- Lisäksi alueella on kolme kemikaaliratapihaa, joista Kouvolan kemikaaliratapiha sijaitsee keskellä kaupunkia ja mahdollisen onnettomuuden vaikutusalueella asuu yli 16 000 ihmistä kilometrin etäisyydellä.
- Kymenlaakson alueella on Suomen suurin yleissatama HaminaKotka Satama Oy.
- **Kymenlaakson pelastuslaitos tulee esittämään palvelutasopäätöksessä ympäristövahingontorjuntaan sekä ulkoisten pelastussuunnitelman vaatimien kohteiden osalle lisäresurssointia.**

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

Pelastustoiminnan palvelujen taso: ympäristövahinkojen torjunta

Kymenlaakson pelastuslaitos sijaitsee toimintaympäristöltään haasteellisella alueella, mistä Suomenlahti olisi yksi merkittävistä kohteista. Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella on tunnistettu alusöljy- ja kemikaalivahinkoriski, mikä edellyttää ennalta määriteltyä torjuntavalmiutta pelastuslaitokselta.

Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason.

vastaus:

Kymenlaakson maakunnan eteläinen osa on Suomenlahden rannalla ja rantaviivaa on yli 100 kilometriä saaristoinen.

- Kymenlaakson alueella vakavan meriliikenteen onnettomuusriski on korkea suhteessa koko maahan.
- Risteilyalukset vierailevat kesäaikana myös Kotkassa.
- **Alusöljy- ja kemikaalionnettomuuksien varalle tarvittavaa suorituskyky tulee kehittää. Tämä tulee vaatimaan lisäinvestointeja, henkilöstön kaluston ja osaamisen muodostamalle kokonaisuudelle. Olemassa olevan suorituskyvyn ylläpito ei nykyisellä rahoituksella ole mahdollista.** Eduskunta on edellyttänyt, että hyvän öljyntorjuntavalmiuden ylläpidosta huolehditaan – vuoden alusta muuttunut öljyntorjunnan rahoitusmekanismi ei tue tätä tavoitetta.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

Mahdollisuudet YTA-tason yhteistyölle sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa tukevan tiedonhallinnan ja sitä tukevien tietojärjestelmien kehittämiseksi

Tulee muodostaa yhteiset tietohallinnon sekä tiedonhallinta viitekehykset. Järjestelmäkehityksen toteutus tietopolitiikan, tiedon hyödyntämisen ja avaamiseen liittyvien tavoitteiden (API-periaatteet) sekä arkkitehtuurin ja integraation tavoitteiden mukaista. Ratkaisut huomioivat sekä kansalliset että alueelliset vaatimukset.

Konkreettinen mahdollisuus YTA-alueella on yhteistyön lisääminen niiden hyvinvointialueiden välillä, joilla on jo nyt samoja ydinjärjestelmiä. Kymenlaakso, Etelä-Karjala ja Päijät-Häme tekevät jo nyt tiivistä yhteistyötä (testaus, disaster recovery yms.) Lifecaren osalta ns. Lifecare kehittämiskumppanuussopimuksen kautta. IDEA: Tähän kehittämiskumppanuuteen voisi olla hyödyllistä kytkeä muutkin YTA-alueen Lifecare organisaatiot. Etelä-Suomen YTA-ICT koordinaatioryhmä (pj. Hki/Petri Otranen), siht. HUS/Eija Isolahti) on selvittänyt yhteistyöaihoita jo jonkin aikaa ja ryhmä on tehnyt/toimittanut ryhmän yhteistyöehdotukset (2023...2027) STM:lle

Mahdollisuudet YTA-tason yhteistyölle digiturvallisuuden strategian muodostamiseksi ja käytännön toimenpiteiden käynnistämiseksi

Kansallisesti linjattu ja ohjattu digiturvallisuuden strategia (hyödyntäen .ISO 27001 - viitekehystä). Seurantaa ja kehittäminen YTA-alueyhteistyönä; yhtenäiset arviointityökalut, järjestelmät ja menetelmät synergian ja vertailtavuuden mahdollistajina. Yhteistyösektoreina mm. riskienhallinta, toiminnan jatkuvuus ja varautuminen, tietoturvallisuus, tietosuoja, kyberturvallisuus ja YTA alueen digitaalisen turvallisuuden harjoitukset ja arkkitehtuuri.

Kymenlaakso ja Etelä-Karjala ovat päättäneet tehdä yhteistyötä ISO 27001 – viitekehityksen osalta, ja myöskin terveys Lifecaren kriisinkestävyyden (kyberuhkat, fyysiset sotatoimet) osalta. Toisena konkreettisena toimenpiteenä digiturvallisuuden strategian konkretisoimisessa on Etelä-Suomen valmiuskeskuksen tilannekuvajärjestelmien kehittäminen. Tähän on STM antanut rahoitusta. Keskeistä on kehittää tätä järjestelmää pitkäjänteisesti, koska järjestelmä lisää automaattikaa tilannekuvan kokoamiseen. (kontaktina asiassa mm. HUSin valmiuskeskuksen Turvallisuus- ja valmiusjohtaja Aaro Toivonen).

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

Mahdollisuudet kansalliselle yhteistyölle tiedolla johtamisen edistämiseksi

YTA-alueille esitetään perustettavaksi tietojohdamisen yhteistyöverkosto. Tietojohdamisen tueksi selvitetään tarvittavien tietosisältöjen yhdistely, tunnistetaan lainsäädännölliset muutostarpeet sekä tietosuojaasetuksen (GDPR) dataan liittyvä ennakoivat toimet. Näin olemassa olevien teknologioiden täysimittainen hyödyntäminen mahdollistuu.

Eteläisen YTA:n alueella on jo nyt monissa organisaatioissa käytössä samaan pohjaratkaisuun (= ns. HUS:n tietoaallas) nojaava tietoaallaskäyttö. IDEA: On hyvä arvioida em. pohjaratkaisun (ns. HUS:n tietoaallas) hyödynnettävyyttä kansallisesti. Kymenlaaksolle on tärkeää nykyisen pohjaratkaisun jatkuvuus, kehittyminen, koska se on Kymenlaakson tiedolla johtamisen ohjelmistoinfran peruskivi nyt ja jatkossakin.

Mahdollisuudet kansalliselle yhteistyölle pelastustoimen tiedonhallinnassa

Tiedonhallinta ja seurantavelvoite tulee toteuttaa yhteisten tietojärjestelmäalustojen, analyysi sekä rakenteiden avulla. HVAtasoinen tiedon hallinta mahdollistaa niin aluehallinnon kuin ministeriöiden järjestelmien integraatiot tarvittavien lakisääteisten minimitietosisältöjen seurantaan ja hakemiseen. Yhteiset digitaaliset ratkaisut tehostavat käytetyn työajan ja päällekkäisten järjestelmien muodostamia kustannuksia. Tuveverkossa olevien lakisääteisten raportointivelvollisuuksien piirissä olevat tietosisällöt tulee saada automatisoitujen tietojen koostamisen piiriin.

Tiedolla johtamisen kehitystä haittaa merkittävästi se, että kansallisesti on luotu tiedolla johtamisen arkkitehtuuri, joka siilouttaa pelastustoimen ja sotien tiedolla johtamisen tietojärjestelmät ja myöskin tietosisällöt toisistaan erille.

7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys

- Kymenlaakson hyvinvointialueen tulos tammi-helmikuu 2023 valmistuu noin maaliskuun puolivälissä. Valmistumisen aikatauluun vaikuttaa osaltaan avaavan taseen täsmäytys ja siirtyvien varausten purku, sekä uuden rakenteen mukaisen laskennan oikeellisuuden tarkistus. Hyvinvointialueelle ohjautuu alkuvuoden aikana purkautuneeseen kuntayhtymään kuuluvia varattuja tai tilinpäätökseen varaamattomia kuluja (erityisesti ostopalvelulaskut), joiden selvittäminen varmistetaan ennen tulosraportointia
- Tulos- ja kustannusvertailu esitetään kokouksessa siltä osin, kuin on valmistunut

8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024 – 2027

- Vuosien 2024 - 2027 sitoutuneet investoinnit ovat merkittävästi matalammat kuin 2023 johtuen 2023 sitoutuvista rakennushankkeista.
- Suunnittelukaudella rakennushankkeiden arvo on 23 M€, uusien hankkeiden kohdistuessa sosiaali- ja terveyspalveluihin.
- Pelastustoimen laite- ja kalustohankinnat ovat 6 M€, sosiaali- ja terveysaloille 16 M€. ICT-investoinnit ovat 13 M€.
- Huomioitavaa on, että Kymenlaakson hyvinvointialueen vuoden 2023 investointisuunnitelmaa on tarve päivittää. Vuoden 2024 – 2027 suunnitelmasta on annettu alustava suunnitelma. Päivitetty suunnitelma käsitellään maaliskuun aikana aluehallituksessa ja aluevaltuustossa

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

- **Hus-diagnostiikka tuottaa Kymenlaakson hyvinvointialueen tarvitsemat laboratoriotoiminnan, kuvantamisen, kliinisen fysiologian ja patologian palvelut.**

Radioaktiivisten isotooppien avulla tuotettavia isotooppilääketieteen tutkimuksia 888 kpl (2022), kustannus Kymsotelle oli 734 t€, mm. vartijaimusolmuketutkimukset (250 kpl) ja onkologiset Pet-tutkimukset (214 kpl). Suurin osa isotooppitutkimuksista liittyy syöpäsairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Isotooppitutkimusten lisäksi isotooppilääketieteen toimintaan kuuluvat hoidolliset toimenpiteet, kuten radiojodihoidot kilpirauhassairauksien ja kilpirauhassyövän hoidon yhteydessä.

- **Hus-diagnostiikka ilmoitti marraskuussa 2022, että se keskeyttää isotooppilääketieteen palvelujen tuottamisen Kymenlaakson keskussairaalassa vuoden 2023 alkupuolella**

Hoidot ja tutkimukset tuotettaisiin Helsingissä Meilahden sairaalan alueella, Jorvin sairaalassa tai Lappeenrannassa Etelä-Karjalan keskussairaalassa. Keskeytyksen syyksi on annettu palvelun henkilöstön vaikea saatavuus ja tulossa oleva keskussairaalan saneeraus, jonka aikana isotooppitoiminta joutuu väistön, joka toteutuu vasta vuonna 2025. Palvelun keskeytysaika olisi siis vähintään 4 vuotta v. 2023-2027. Pitkän tauon jälkeen palvelun palauttaminen Kymenlaaksoon on vaikeaa.

- **Palvelun keskeytymisestä aiheutuva haitta ja palvelutason lasku etenkin syöpää sairastaville potilaille on huomattava**

KymenHVA on valmistellut selvityksen muun kuin Pet-kuvausten toiminnan siirtämiseksi hyvinvointialueen omaksi tuotannoksi. Hus-diagnostiikka on jo päättänyt siirtää henkilöstönsä ja laitteiston muihin toimipisteisiin. Investointi alueelle on noin 800 000 t€, joista kallein on Spect-TT-kamera. Tarvittava henkilöstöresurssi on 3 röntgenhoitajaa ja 1 sairaanhoitaja, joiden työpanosta voidaan osin käyttää myös sädehoidossa. Tarvittava fyysikkotyöpanos on jo Kymenlaakson hyvinvointialueella, samoin kuin osa tutkimusten lausuntoon tarvittavasta lääkäri työpanoksesta. Osa vaativista lausunnoista joudutaan kuitenkin hankkimaan ostopalveluna. Omana tuotantona tehtävistä isotooppitutkimuksista voidaan saada arviolta 200 000 - 300 000 euron vuosittainen säästö.

9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituksset

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta

Viikolla 48

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

12. Tilaisuuden päätös

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TIEDOSTA ARVIOINTIIN

tavoitteena paremmat palvelut

Sosiaali- ja
terveydenhuollon
järjestäminen
Kymenlaakson
hyvinvointialueella

PÄÄTÖSTEN TUEKSI 18/2022

Alueellinen
asiantuntija-arvio,
syksy 2022

Julkaisu vapaa 31.1.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä

Arvioinnin vastuuhenkilönä on toiminut arviointijohtaja, dosentti **Nina Knape**.

Asiantuntija-arvioita ovat laatineet seuraavat arviointipäälliköt:

Katja Croell – Pohjanmaan hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue, Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Tiina Hetemaa – Helsingin kaupunki, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Jaana Leipälä – Etelä-Savon hyvinvointialue, Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Tuulikki Louet-Lehtoniemi – Kainuun hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Lapin hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hannele Ridanpää – Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue

Taru Syrjänen – Etelä-Karjalan hyvinvointialue, HUS-yhtymä, Kymenlaakson hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Arviointityötä on koordinoanut kehittämisspäälikkö **Vesa Syrjä**. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus -osion vastuuhenkilönä on toiminut erityisasiantuntija **Jutta Nieminen**. Arvioinnin viestinnästä on vastannut viestintäpäälikkö **Jari Kirsilä**, julkaisemisesta suunnittelija **Päivi Kiuru** ja tietopohjasta asiantuntija **Tuuli Suomela**.

PÄÄTÖSTEN TUEKSI 18/2022

ISBN: 978-952-343-949-8 (verkko)

ISSN: 1799-3946 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-949-8>

Sisällys

Lukijalle	4
Asiantuntija-arvio	5
Väestö ja palvelutarve	9
Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen	12
Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys	15
Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet	17
Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus	21
Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus	26
Menetelmät ja laatuseloste	32
Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto	34

Lukijalle

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on 1.7.2021 voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukaisesti laatia vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti, yhteistyöalueittain ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sosiaali- ja terveysministeriön, valtiovarainministeriön, sisäministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa, joissa tarkastellaan kunkin alueen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamista.

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy vuoden 2023 alusta kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Lisäksi Helsingin kaupungilla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä omalla alueellaan. THL:n kesän ja syksyn 2022 aikana laatimissa arvioissa tarkastellaan uusien hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen lähtötilannetta.

THL:n laatimat arviot perustuvat sekä määrälliseen että laadulliseen aineistoon. Arvioinnissa on hyödynnetty aluekohtaisia indikaattoritietoja, joista merkittävä osa pohjautuu kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristoon (KUVA). Mittariston tarjoamat indikaattoritiedot sekä niiden alueellinen ja valtakunnallinen kehitys on raportoitu THL:n vuoden 2022 alkupuolella julkistamassa [Sotekuva.fi](https://www.sotekuvu.fi)-verkkopalvelussa. Asiantuntija-arvion KUVA-mittaristoon perustuva tietopohja on ajankohdan 17.6.2022 mukainen.

Arviointien keskeisenä tietopohjana ovat toimineet lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavainnot. Ajantasaisen tilannekuvan muodostamisessa on hyödynnetty alueiden hallinnollisia dokumentteja sekä kansallisten viranomaisten tuoreimpia laskelmia ja selvityksiä. Hyvinvointialueiden tilannekuvan tulkintaa on syvennetty ja täydennetty keskusteluissa, joita on käyty hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien toimielinten edustajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista järjestämisvastuussa olleiden kuntayhtymien ja kuntien edustajien kanssa. Kiitämme lämpimästi Kymenlaakson alueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita erinomaisesta yhteistyöstä ja panostuksesta arviointiimme työntäyteisessä hyvinvointialueiden toimeenpanovaiheessa. Kiitos myös sosiaali- ja terveysministeriön ohjausyksikön, Valviran, aluehallintoviranomaisten ja THL:n asiantuntijoille arvokkaasta tuesta.

Helsingissä 31.1.2023

Nina Knape
Arviointijohtaja

Taru Syrjänen
Arviointipäällikkö

Asiantuntija-arvio

Väestörakenteessa painottuvat ikääntyneet – korkea sairastavuus kasvattaa palvelutarpeita

Kymenlaakson hyvinvointialueen väestömäärän ennustetaan vähenevän ja ikääntyneiden osuuden väestöstä kasvavan keskimääräistä nopeammin. Samaan aikaan tapahtuva lasten ja nuorten määrän väheneminen ennakoi huoltosuhteen heikkenemistä. Alueella on paljon nuorisotyöttömiä sekä vaikeasti työllistyviä henkilöitä. Samoin työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on suuri. Kymenlaakson väestön sairastavuus on suurta, ja menetettyjen elinvuosien määrä on maan suurin.

Kuntayhtymä rakentanut hyvän pohjan hyvinvointialuetta varten – palveluverkon uudistaminen sekä palvelukriteerien yhdenmukaistamistyö jatkuvat edelleen

Kymenlaakson palvelujen järjestämisestä vastannut Kymenlaakson sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä on rakentanut vahvaa pohjaa hyvinvointialuetta varten. Alue on edennyt palveluvalikoiman ja palvelukriteerien yhdenmukaistamisessa. Hyvinvointialueella on ollut haasteita uudistaa palveluverkkoa, mutta suunnittelu on edennyt osana vuosien 2023–2025 taloussuunnitelman laadintaa. Hyvinvointialuestrategia ja palvelustrategia ovat valmistuneet, ja strategian linjaukset jalkautetaan ohjelmien avulla. Yksi ohjelmista on talouden tasapainottamisen ohjelma.

Hyvinvointialueen hallintosääntö on hyväksytty, ja se on ohjannut organisaation rakentamista. Kymenlaakson hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatiossa ydinpalvelut jakautuvat terveyden ja sairaanhoidon palvelujen, sosiaalipalvelujen ja pelastustoimen toimialoille. Näitä tukevat konsernipalvelujen sekä strategia- ja integraatiopalvelujen toimialat. Kymenlaakson palvelujärjestelmää johtaa strategisella tasolla hyvinvointialueen järjestämistoiminto. Toimielinorganisaatiossa lakisäätteisiä rakenteita täydentävät turvallisuus-, palvelu- ja HYTE-lautakunnat. Hyvinvointialueen organisaatio poikkeaa Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän käytössä olleesta organisaatiosta.

Kasvaneet henkilöstövajeet johtivat ostopalvelujen lisääntymiseen – palkkaharmonisaatio helpotti osin henkilöstön saatavuuden ongelmia

Covid-19-pandemia on heikentänyt työntekijöiden työhyvinvointia yli- ja lisätöiden määrän kasvettua. Alueen haasteet riittävän oman henkilöstömäärän turvaamisessa ovat kasvaneet ja palveluissa on henkilöstövajeiden vuoksi turvauduttu lisähenkilöstön hankintoihin. Pitkittynyttä lääkäri vajetta on ratkaistu merkittäväällä lääkäri työvoiman hankinnalla. Hyvinvointialueen tavoitteena on kuitenkin oman lääkäriresurssin kasvattaminen.

Kymsote sai palkkaharmonisaation päätökseen vuoden 2022 aikana. Palkkaharmonisaatio nosti palkkatasoa ja helpotti rekrytointeja erityisesti sosiaalihuollon vakituisiin tehtäviin. Palkkaharmonisaation tuoma henkilöstölisäys ei kuitenkaan ratkaissut henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden haasteita. Kymsote on tehnyt toimenpiteitä henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi ja laatinut henkilöstöohjelman. Hyvinvointialuestrategian henkilöstölinjaukset konkretisoituvat henkilöstöohjelmassa.

Integraatiota on vahvistettava vielä useissa palveluissa – yhdyspinnan toimintaedellytykset vahvat

Integraatiota on rakennettu alueella jo usean vuoden ajan, ja yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät ovat olleet hyvä lähtökohta integraatiolle. Alueelle on rakennettu jo laaja perhekeskusten verkosto, joka kokoaa palveluja suuremmiksi keskittymiksi. Terveysasemien ja sosiaalitoimistojen palvelujen kokoamista suuremmiksi kokonaisuuksiksi vielä rakennetaan. Kun otetaan huomioon alueen väestön suuret ja yhä kasvavat palvelutarpeet, moniammatillisen ja -toimijaisen yhteistyön rakentaminen on yhä tärkeämpää. Ikääntyneiden palvelurakennemuudistus on lisännyt palvelujärjestelmän integraatiota varmistavia elementtejä, joiden avulla hyvinvointialueella on hyvät mahdollisuudet varmistaa ikääntyneille tarvetta vastaavat palvelut. Hoito- ja palveluketjuja on alueella vielä vähän. Yhdyspinnan rakentuminen on edennyt, ja yhteistyön edellytykset erityisesti hyvinvointialueen, sivistystoimen, työllisyyden hoidon sekä varautumisen ja turvallisuuden osalta ovat vahvat.

Covid-19-pandemia heikensi usean palvelun saatavuutta – ikääntyneiden palvelurakennemuudistus näkyy raskaampien palvelujen tarpeiden kasvuna

Kymsoten asiakkaat pitivät palvelujen saavutettavuutta aukioloaikojen osalta keskimääräistä parempana, mutta matkat palveluihin sekä nousseet asiakasmaksut heikensivät saavutettavuutta. Vuoden 2021 aikana Covid-19-pandemia vähensi henkilöstöä esimerkiksi lasten ja nuorten palveluissa, mikä on heikentänyt palvelujen saatavuutta. Asiakkaiden yhteydensaantia palveluihin ovat turvanneet keskitetyt neuvonnan ja ohjauksen palvelut. Neuvonnan ja ohjauksen asiakaskontaktien määrät ovat olleet suuria, ja jonot erityisesti päivystyksessä ovat kasvaneet. Alueella on ollut haasteita turvata perusterveydenhuollon lääkäri- ja hammaslääkäripalvelujen saatavuutta, samoin jonot ovat kasvaneet lasten, nuorten ja perheiden palveluihin. Myös ikääntyneiden palvelujen saatavuudessa on ollut haasteita. Ikääntyneiden palvelurakennetta on kevennetty, minkä seurauksena ovat tarpeet raskaammille palveluille kasvaneet.

Vuoden 2022 tilinpäätösennuste merkittävästi alijäämäinen

Kymenlaakson alueen kunnista valtaosa saavutti ylijäämäisen tuloksen vuonna 2021 valtion koronatukien ja myönteisen verotulokehityksen ansiosta. Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän tulos parani, sillä toiminta- ja vuosikate kasvoi positiiviseksi. Kuntayhtymän tilikauden 2021 tulos oli 5,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kuntayhtymä nosti ensimmäisen 30 miljoonan euron erän pitkäaikaisesta 120 miljoonan euron lainakokonaisuudesta ja lainasi sen edelleen tytäryhteisölleen Kymsote Kiinteistöt Oy:lle rakennusinvestointien rahoittamiseen.

Kuntayhtymän vuoden 2022 tammi-kesäkuun osavuositarkastuksen mukaan tilikauden 2022 alijäämäennuste on korona-avustukset huomioiden hieman yli 53 miljoonaa euroa. Ennusteen mukainen alijäämä kasvattaisi taseen kumulatiivista alijäämää lähes 77 miljoonaan euroon, joka jäänee jäsenkuntien katettavaksi tilinpäätöksen 2022 yhteydessä. Kuntayhtymän talouden tasapainottamisohjelman ennakoidaan jäävän tavoitteesta.

Kymenlaakson hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2023–2027 on lähes 200 miljoonaa euroa, ja pääpaino on keskussairaalan rakennushankkeessa ja ICT-hankinnoissa. Vuoden 2023 merkittävin rakennusinvestointi on Kymenlaakson keskussairaalan peruskorjaus- ja laajennustyö. Hyvinvointialueen lainanottovaltuus riittää vuoden 2023 investointeihin.

Vuonna 2020 sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat Kymenlaaksossa korkeammat kuin maassa keskimäärin. Alueen palvelutarve oli suurempi kuin maassa keskimäärin ja palvelutarpeeseen suhteutetut sote-menot keskimääräistä suuremmat.

Valtiovarainministeriön syyskuun 2022 rahoituslaskelmien mukaan Kymenlaakson hyvinvointialueen vuoden 2023 kokonaisrahoitus, joka kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen, on 762,7 miljoonaa euroa. Alueen väestön arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarve vuodelle 2023 on selvästi yli maan keskitason, mikä näkyy myös alueen asukaskohtaisessa rahoituksessa. Alueen siirtyvät kustannukset ovat kuitenkin laskennallista rahoitusta korkeammat, ja alue on varautunut laatimaan lähivuosille palvelutoiminnan järjestämisen kustannustasoa laskevan suunnitelma.

Väestö ja palvelutarve

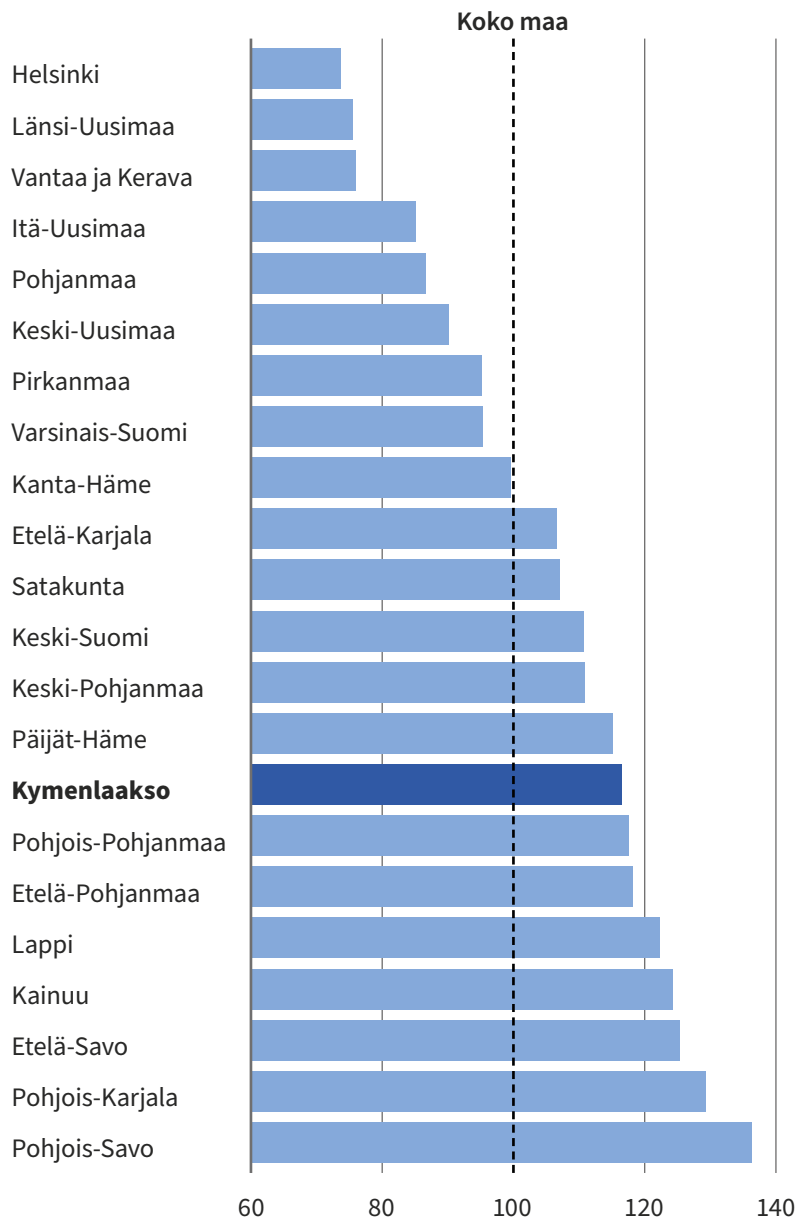
Kymenlaakso on asukasluvultaan maan kuudenneksi pienin hyvinvointialue. Alueella oli vuoden 2021 lopussa 161 391 asukasta. Alueen väestö on keskittynyt voimakkaasti Kouvolan ja Kotkan alueille. Lähes puolet väestöstä asuu keskustaupungissa Kouvolassa. Vuosiin 2030 ja 2040 ulottuvissa väestöennusteissa alueen väkiluku vähenee vuoteen 2040 mennessä runsaalla 25 000 asukkaalla eli 16 prosenttia. Väestömäärän ennustettu väheneminen on maan toiseksi suurinta.

Alueen yli 75 vuotta täyttäneiden osuus on maan toiseksi suurin. Alle 18-vuotiaiden osuus sekä syntyvyys ovat maan kolmanneksi alhaisimpia. Lasten ja nuorten osuus väestöstä on koko maan tavoin edelleen vähenemässä. Yli 75-vuotiaiden osuuden odotetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä keskimääräistä nopeammin. Kymenlaakson hyvinvointialueen ruotsinkielisen väestön osuus on pieni. Alue on kuitenkin kaksikielinen, joten palvelut on järjestettävä myös ruotsiksi. Ulkomaalaistaustaisia alueella on alle keskimääräisen, mutta määrä on lisääntynyt tasaisesti vuosien 2016–2021 tarkastelussa.

Kymenlaaksossa nuorisotyöttömien osuus on maan suurimpia, samoin vaikeasti työllistyvien osuus. Työttömien sekä pitkäaikaistyöttömien osuudet työvoimasta ylittävät maan keskitason. Pitkäaikaistyöttömyys on noussut Covid-19-pandemiaa edeltävään aikaan verrattuna sekä koko maassa että Kymenlaaksossa. Työkyvyttömyyseläkettä työkäisistä saavien osuus on myös maan suurimpia. Pienituloisia kotitalouksia on alueella keskimääräistä enemmän, ja asuntokuntien väliset tuloerot ovat keskimääräistä pienempiä. Yhden vanhemman perheitä on runsaasti, ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden perheiden määrä on lähellä maan keskiarvoa. Tarkempia alueen väestötietoja esitetään taulukossa 1.

THL:n ikävakioimattoman sairastavuusindeksin (2017–2019) mukaan sairastavuus on Kymenlaaksossa selkeästi keskimääräistä suurempaa (kuvio 1). Menetettyjä elinvuosia kuvaava PYLL-indeksi on koko maan suurin.

Kuvio 1. THL:n ikävakioiden sairastavuusindeksi

◀ Kuviossa esitetään THL:n ikävakioiden sairastavuusindeksi hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungissa ajanjaksolla 2017–2019. Sairastavuusindeksi kuvaa väestön sairastavuutta suhteessa koko maahan, jonka vertailuluku on 100. Mitä pienempi alueen luku on, sitä terveempää väestö on.

Taulukko 1. Perustietoja alueen väestöstä

	Helsinki	Itä-Uusimaa	Keski-Uusimaa	Länsi-Uusimaa	Vantaa ja Kerava	Etelä-Karjala	Kymenlaakso	Päijät-Häme	Koko maa (vaihteluväli)
Väestörakenne									
Väestö 31.12.	658 457	99 073	201 854	478 919	276 438	126 107	161 391	205 124	5 548 241 (67 915–658 457)
Väestöennuste 2030	703 540	101 592	210 932	511 700	309 052	119 591	148 033	199 927	5 598 821 (65 348–703 540)
Väestöennuste 2040	730 098	104 072	219 729	535 363	330 131	113 074	136 233	193 194	5 588 011 (60 312–730 098)
Syntyvyys (yleinen hedelmällisyysluku) *	39,2	39,9	39,5	41,9	44,2	34,7	35,0	38,9	40,9 (34,5–51,7)
0–17-vuotiaat, % väestöstä	16,9	20,0	21,4	21,4	20,2	15,8	15,9	17,3	18,7 (15,1–22,5)
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	8,1	10,1	8,3	8,1	7,1	13,2	13,4	12,5	10,4 (7,1–14,8)
Väestöennuste 2030, 75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	10,0	14,1	12,3	11,0	9,2	17,9	18,9	17,7	14,1 (9,2–21,3)
Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12.	5,6	28,2	1,1	12,0	2,2	0,2	0,8	0,4	5,2 (0,1–50,6)
Ulkomaalaistaustaiset / 1 000 asukasta	176,2	66,8	64,5	151,4	221,2	69,7	65,2	60,0	84,6 (26,9–221,2)
Väestön sosioekonominen asema									
Työttömät, % työvoimasta	13,1	11,0	9,7	10,3	13,7	11,9	12,6	14,3	11,4 (6,7–14,3)
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	5,6	4,8	3,8	4,2	4,7	3,1	4,3	6,1	4,1 (1,7–6,1)
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista	6,3	5,3	4,4	4,8	6,1	5,6	6,4	7,2	5,3 (3,1–7,2)
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta	12,5	14,6	13,3	11,8	16,0	15,1	17,2	19,1	14,0 (7,3–19,2)
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot *	33,9	26,4	25,1	31,4	24,9	25,1	24,3	25,4	27,7 (23,7–33,9)
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä *	28,0	21,8	21,8	22,0	27,0	24,8	26,5	26,3	23,3 (15,8–28,0)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä *	5,0	2,1	2,1	3,2	5,4	2,5	2,7	3,7	3,0 (1,2–5,4)
Kunnan yleinen pienituloisuusaste *	11,5	8,9	7,7	8,9	9,4	15,4	14,1	13,6	12,5 (7,7–17,8)
Väestön sairastavuus									
THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioiden **	73,9	85,0	90,3	75,8	76,0	106,5	116,5	115,0	100,0 (73,9–136,1)
Menetetty elinvuodet (PYLL) ikäväliillä 0–80 vuotta / 100 000 asukasta	5 756	4 945	5 311	5 004	5 858	6 206	7 013	6 284	5 685 (4 657–7 013)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista	3,5	4,5	4,5	3,6	3,6	6,3	7,5	6,3	5,5 (3,5–8,7)

* 2020

**2017–2019

▲ Taulukossa esitetään väestörakennetta, väestön sosioekonomista asemaa ja väestön sairastavuutta kuvaavia indikaattoritietoja Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Indikaattoriarvot on saatu THL:n Sotokuva-palvelusta (sotokuva.fi), ja ne kuvaavat vuoden 2021 tilannetta. Poikkeukset on merkitty erikseen. Väestöennusteet on saatu THL:n Sotkanet-palvelusta (sotkanet.fi), ja Tilastokeskus on laskenut ne vuonna 2021.

Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

Palvelut järjestetään ensisijaisesti omana tuotantona – hyvinvointialue rakentuu kahdesta organisaatiosta

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Kymsote on järjestänyt vuodesta 2019 alkaen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Haminan, Kotkan, Kouvolan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnille. Pyhtään peruspalvelut ovat olleet kokonaisulkoistettuina, ja sopimus on voimassa vuoden 2024 loppuun asti. Kymsote on varmistanut ostopalveluilla ensisijaisesti henkilöstön riittävyyttä sekä esimerkiksi kiinteistöjä asumispalveluja varten. Eniten palveluhankintoja on tehty ikääntyneiden ja erityisryhmien asumispalveluissa, lastensuojelun sijaishuollossa sekä perusterveydenhuollon lääkäripalveluissa. Näistä palveluista noin puolet on ollut ostopalveluja. Erikoissairaanhoidon palvelua on hankittu HUS-kuntayhtymän lisäksi Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä.

Kymenlaakson hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle siirtyvät Kymsoten ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen palvelujen lisäksi koulukuraattori ja -psykologipalvelut. Alueella palvelujen siirtymää hyvinvointialueelle helpottavat merkittävästi kuntayhtymän yhdenmukaistamat toimintamallit ja palvelut.

Hyvinvointialuestrategia toimeenpannaan strategisilla ohjelmilla

Kymenlaakson hyvinvointialuestrategian valmisteluun on osallistettu haastattelujen ja kyselyjen avulla laajasti asiantuntijoita, päättäjiä, asukkaita ja henkilöstöä. Strategiatyötä on tukenut ulkoinen asiantuntijataho. Hyvinvointialuestrategian yhtenä lähtökohtana ovat olleet talouden reunaehdot ja näiden edellyttämät muutokset palvelujen järjestämisessä. Aluehallitus on hyväksynyt hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian syyskuussa 2022. Hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian toimeenpanoa varten valmistelussa ovat palvelutuotannon kehittämisen ohjelma, talouden tasapainottamisen ohjelma ja henkilöstöohjelma.¹

Aluevaltuusto hyväksyi toiminnan käynnistämisen kannalta merkittävimpiin määräyksiin keskittyvän hallintosääntöluonnoksen keväällä 2022. Hallintosääntöä on sittemmin täydennetty esimerkiksi johtamis- ja viranhaltijarakenteella. Hallintosääntöä tarkistetaan vielä myös organisaatio- ja talousarviorakenteisiin tehtävien muutoksien pohjalta. Hallintosääntö hyväksytään kokonaisuudessaan vuoden 2022 loppuun mennessä.²

Henkilöstöorganisaatio muodostuu viidestä toimialasta

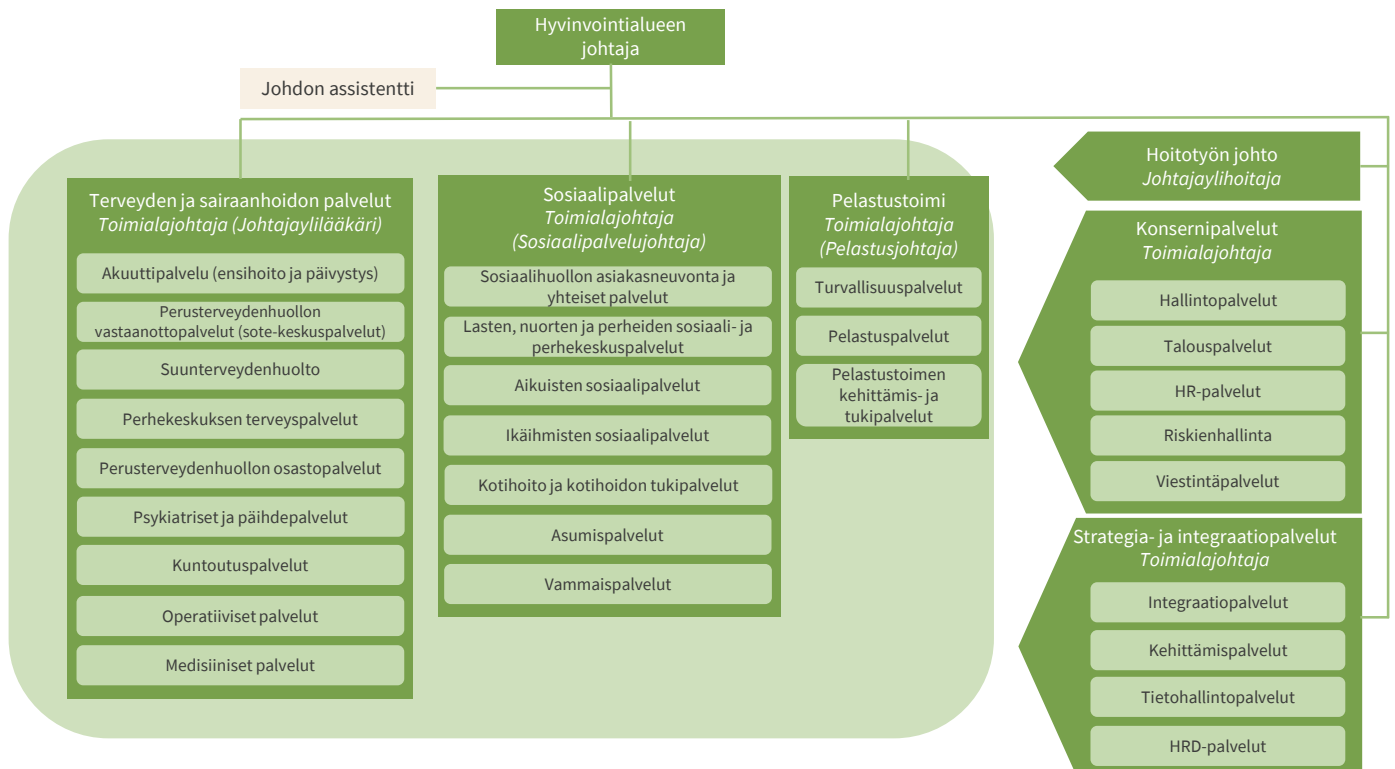
Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän Kymsoten palvelut on tuotettu psykososiaalisten ja kehityksellisten, terveyden ja sairaanhoidon sekä koti-, asumis- ja hoivapalvelujen palvelukokonaisuuksina.

Hyvinvointialueen henkilöstöorganisaation valmistelut käynnistyivät keväällä 2022. Aluevaltuuston hyväksymä hallintosääntöluonnos ohjasi organisaation valmistelua toimialoiksi, tulosalueiksi, toimintayksiköiksi ja kustannuspaikoiksi.² Henkilöstöorganisaatiosta päätettiin kesällä 2022. Hyvinvointialueen toimialoja ovat terveyden ja sairaanhoidon palvelut, sosiaalipalvelut, pelastustoimi, konsernipalvelut sekä strategia- ja integraatiopalvelut (kuviot 2). Kymenlaakson palvelujärjestelmää johtaa strategisella tasolla hyvinvointialueen järjestämistoiminto. Strateginen palvelujärjestelmän johtaminen tarkoittaa vastuuta palveluista

sekä palvelutuotannon ehtojen määrittelemistä asukkaiden kokonaispalvelutarpeen perusteella. Järjestäjän toiminnan keskeisiä näkökulmia ovat asiakasryhmä- ja integraatio, verkostojen johtaminen sekä toimialojen välinen yhteistyö.³

Hyvinvointialue on käynnistänyt johtavien virkamiesten kelpoisuusehtojen määrittämisen ja perustanut virat kesällä 2022.^{4,5} Hyvinvointialuejohtaja ja tulosalueiden johtajat on rekrytoitu marraskuuhun 2022 mennessä.

Kuvio 2. Kymenlaakson hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatio

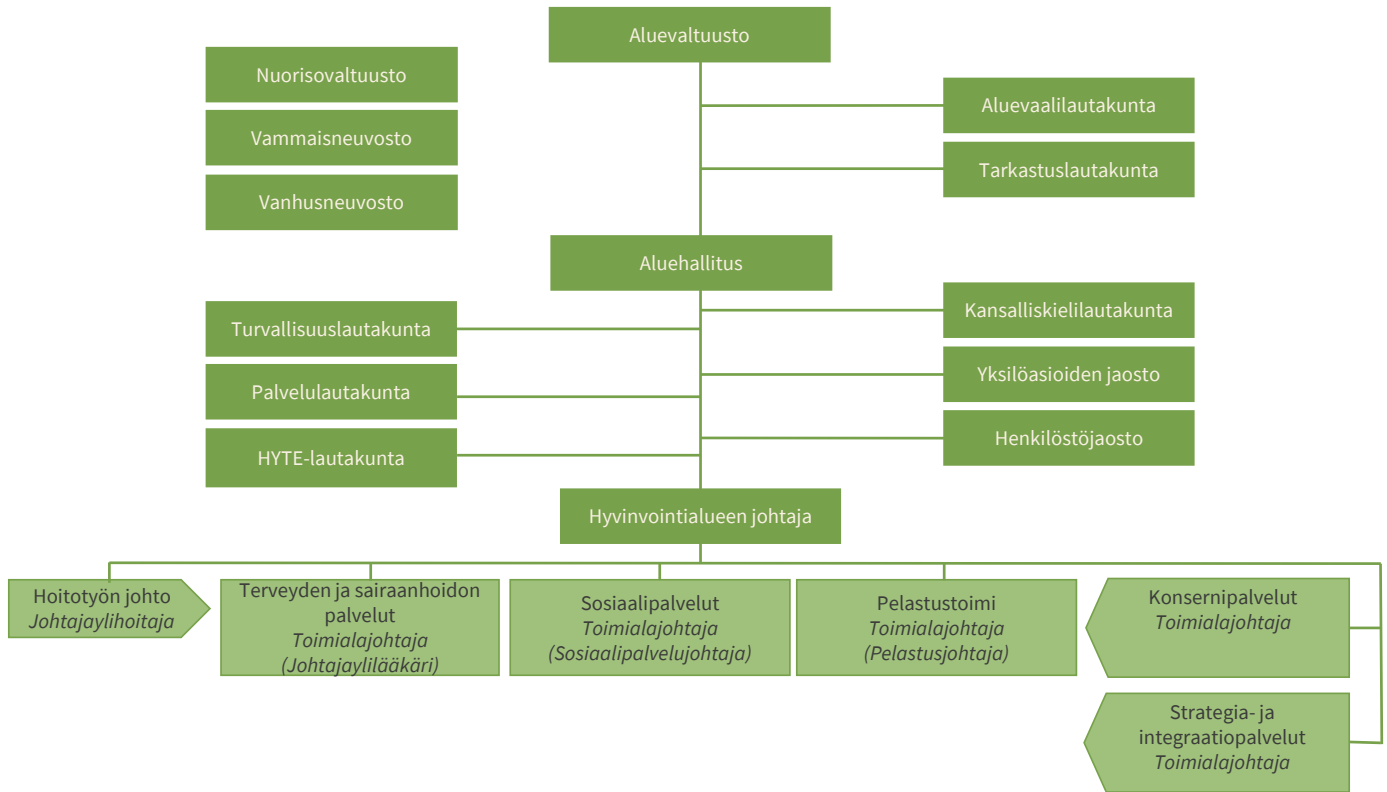

▲ Kymenlaakson hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatio 1.1.2023. Lähde: Kymenlaakson aluevaltuusto 11.5.2022. (Toimitettu THL:ään 3.10.2022.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä oma lautakuntansa

Hyvinvointialueella lakisääteisiä päätöksenteon rakenteita vahvistavat kolme lautakuntaa. Palvelulautakunta vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä, palvelustrategian toteutumisen seurannasta ja ohjauksesta sekä fyysiseen palveluverkkoon tehtävistä muutoksista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisten linjausten valmistelu ja yhteistyö sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen kuuluvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle. Lautakunta toimii myös hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona. Turvallisuuslautakunta johtaa ja kehittää pelastustoimialaa ja vastaa sen palvelujen järjestämisestä. Se myös ohjaa hyvinvointialueen turvallisuuden- ja riskienhallintaa ja koordinoi valmius- ja varautumissuunnittelua² (kuvio 3).

Kuvio 3. Kymenlaakson hyvinvointialueen toimielinorganisaatio

▲ Kymenlaakson hyvinvointialueen toimielinorganisaatio 1.1.2023. Lähde: Kymenlaakson aluevaltuusto 11.5.2022. (Toimitettu THL:ään 3.10.2022.)

Palveluverkon tarkastelu on käynnistynyt – palveluvalikoimaa ja -kriteereitä yhtenäistetty

Kymenlaakson aluevaltuusto käsitteli palveluverkkoa talusseminaarissa syksyllä 2022. Palveluverkon uudistaminen on hyvinvointialueella sidottu osaksi vuosien 2023–2025 taloussuunnitelmaa. Kymenlaakson palveluverkon nykytilaa sekä alustavia kehittämistä ohjaavia painopisteitä käsitellään tarkemmin kappaleessa Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus.

Kymenlaaksossa maakunnallinen palvelujen järjestämisen malli on luonut hyvän pohjan palveluvalikoiman ja palvelukriteerien yhdenmukaistamiselle, ja niissä on edetty. Hyvinvointialueella on vuosina 2019–2022 yhdenmukaistettu jo useita sosiaalihuollon palvelujen myöntämisen kriteerejä.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Lisähenkilöstön hankinnasta mittavat kustannukset – pandemia koetellut henkilöstön jaksamista

Kymsoten henkilöstömäärä vuonna 2021 oli 6 363 henkilöä. Henkilöstömäärä kasvoi edellisvuodesta terveyden ja sairaanhoidon palveluissa sekä psykososiaalisissa ja kehityksellisissä palveluissa ja hieman vähentyi koti-, asumis- ja hoivapalveluissa. Määräaikaisen henkilöstön osuus kasvoi merkittävästi psykososiaalisissa ja kehityksellisissä palveluissa sekä terveyden ja sairaanhoidon palveluissa. Hyvinvointialueen lisähenkilöstön hankinnasta koituneet kustannukset kasvoivat lähes 40 miljoonaan euroon. Tehtäväkohtaiset palkat nousivat keskimäärin kolme prosenttia. Hyvinvointialueen jonojen purkuun käyttämä kliinisen lisätyön sopimus lisäsi myös osaltaan palkkakuluja. Henkilöstön vaihtuvuus oli vuonna 2021 seitsemän prosenttia; se väheni hieman edellisvuodesta.⁶

Covid-19-pandemian henkilöstövaikutukset ovat olleet suuria. Vaikeutuneen lisähenkilöstön saatavuuden vuoksi pandemiotehtäviin jouduttiin siirtämään henkilöstöä palveluista. Henkilöstösiirtojen aiheuttamat henkilöstövajeet heijastuivat hoitohenkilöstön kasvaneina yli- ja lisätöinä. Tilanne johti palveluissa irtisanoutumisiin sekä työntekijöiden hakeutumiseen organisaation sisällä muihin tehtäviin.⁷ Palveluissa lisääntyi myös vastuuhenkilöiden vaihtuvuus.⁸

Vuonna 2021 tehdyn henkilöstökokemuksen mittauksen mukaan esihenkilön antama tuki ja työyhteisön toiminnan sujuvuus olivat parantuneet, mutta mahdollisuudet työn kehittämiseen sekä kokemukset työn ilosta olivat vähentyneet. Haasteena on ollut mittaustuloksien vähäinen hyödyntäminen työyhteisöissä.⁶

Perusterveydenhuollon lääkärivajeeseen vastattu ostopalveluilla – erikoissairaanhoidossa merkittäviä henkilöstövajeita

Lääkäriliiton vuoden 2021 terveystieteiden lääkäritilannekuvan mukaan Kymsoten kaikki 103 lääkärinvirkaa oli täytetty. Tilanne parantui vuodesta 2020, jolloin lähes viisi prosenttia viroista oli hoitamatta. Muutosta selittää Kymsoten kasvattamat ostopalvelut, joiden osuus kasvoi 27 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Vuonna 2021 lääkäriresurssien ostopalvelujen osuus oli 45 prosenttia.⁹ Ostopalvelulääkäreitä käytettiin perusterveydenhuollon palvelujen lisäksi myös kotihoidossa ja hoivapalveluissa. Kymsotella on ollut pitkitettyä pulaa erityisesti kokeneista lääkäreistä; tavoitteena on kuitenkin oman lääkäriresurssin kasvattaminen. Alueen edustajien mukaan hoitajia oli perusterveydenhuollossa pääsääntöisesti riittävästi, mutta vuodeosastoilla ilmeni ajoittaista vajetta.

Erikoissairaanhoidossa olleet henkilöstövajeet ja rekrytointihaasteet vaikeuttivat useiden palvelujen järjestämistä. Haasteita oli päivystyksissä, joissa ilmeni myös osaamisen vajeita.⁸ Erityisen heikko lääkäritilanne oli keuhko- ja ihotautien sekä psykiatrian erityisalioilla. Hoitajien saatavuudessa oli suuria haasteita, ja vakansseja oli täyttämättä erityisesti vuodeosastoilla. Valtaosa saaduista hoitajista oli kokemattomia, ja perehdyttämiseen tarvittu aika ja resurssit olivat merkittäviä. Myös Kouvolassa sijaitsevan uuden Ratamokeskuksen (sairaala ja sote-keskus) lääkäriresurssista suuri osa oli ostopalvelua.

Palkkaharmonisointi helpotti erityisesti sosiaalihuollon rekrytointeja

Kymsote sai päätökseen työn vaatavuuden arvioinnit sekä palkkaharmonisaation. Palkkaharmonisaatio nosti palkkatasoa, ja rekrytoinnit erityisesti sosiaalihuollon vakituisiin tehtäviin helpottuivat. Rekrytointia

helpotti myös yhteistyön tiivistyminen Itä-Suomen yliopiston kanssa. Vaikutukset näkyivät henkilöstöilanteen paranemisena myös ikääntyneiden palveluissa. Merkittävä osa rekrytoituista tosin oli sijaispäteviä työntekijöitä. Alueella on edelleen tarvetta sosionomeista, joiden saatavuus on ollut alueella heikkoa. Haasteita oli myös määräaikaisten tehtävien täyttämässä. Vammaispalveluissa henkilöstön vaihtuvuus oli suurta. Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa oli pulaa psykologeista ja terapeuteista. Riittämättömät sosiaalityöntekijäresurssit näkyivät erityisesti lastensuojelun palveluissa.

Vanhuspalvelulain mukainen tehostetun palveluasumisen yksiköiden henkilöstömitoitus oli vuonna 2021 vähintään 0,55 työntekijää asiakasta kohden, ja vuoden 2022 alusta mitoitus nousi 0,6 työntekijään. Kymenlaaksossa kolme tehostetun palveluasumisen yksikköä ei saanut vuonna 2022 noudatettua henkilöstömitoitusta.¹⁰ Kymenlaakson hyvinvointialueen laskennallinen lisähenkilöstön tarve, jotta vanhuspalvelulain mukainen 0,7:n henkilöstömitoitus saavutettaisiin, olisi lähes sata työntekijää.¹¹

Rekryointihaasteiden ennustetaan jatkuvan ja kasvavan – varahenkilöstöä on vahvistettu

Kymsotesta on vuoden 2021 aikana jäänyt eläkkeelle 173 työntekijää. Kuntien eläkevakuutuksen ennakkoilmoituksen mukaan vuosina 2022–2030 palveluiden henkilöstöstä siirtyy vanhuseläkkeelle noin 21 prosenttia, mikä vastaa maan keskiarvoa suurempaa osuutta. Eläköityminen on suurinta hoitajien ja sosiaalityöntekijöiden ammattiryhmissä. Eläköitymisen huippu saavutetaan vuonna 2025.⁶

Ammattibarometrin mukaan sairaanhoitajien, terveydenhoitajien sekä lähihoitajien ja kodinhoitajien rekryointitarpeet kasvavat alueella nopeasti. Henkilöstön saatavuus vaikeutuu samaan aikaan pahenevan hakijapulan vuoksi. Merkittävää hakijapulaa ennustetaan myös yleislääkäreiden, erikoislääkäreiden, hammaslääkäreiden, psykologien ja sosiaalityön erityisasiantuntijoiden tehtäviin. Myös useiden muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kohdalla ennustetaan pulaa hakijamääriin.¹²

Kymsote on perustanut varahenkilöstön, jolla se haluaa varmistaa oman henkilöstön riittävyyttä palveluissa sekä vähentää henkilöstöresurssien hankinnan tarvetta. Palveluissa olleet varahenkilöstöt on yhdistetty. Varahenkilöstön imago on parantunut, ja sen kaikki vakanssit on pystytty täyttämään. Vuoden 2022 aikana hoitotyön varahenkilöstö palveli noin 50:tä eri yksikköä ja sen käyttöaste nousi lähes 100 prosenttiin. Varahenkilöstön avulla pystyttiin vähentämään vuokratyövoiman käyttöä sekä vahvistamaan henkilöstön osaamista.

Työnantajakuva on rakennettu – henkilöstöohjelmalla jalkautetaan strategiset tavoitteet

Kymenlaaksossa rakennettiin työnantajakuva muun muassa panostamalla osaamisen kehittämiseen, parantamalla palkkausta ja etuja sekä lisäämällä työn joustavuutta. Myös rekryointia ja rekryointiviestintää on kehitetty.

Kymsoten strategiaan perustuva henkilöstöohjelma vuosille 2021–2022 valmistui. Ohjelmalla pyrittiin tuottavuuden, työnantajakuvan, osaamisen sekä turvallisuuden ja hyvinvoinnin parantamiseen.⁶ Henkilöstöohjelma toteutui alueella suunnitellusti. Ohjelman seurannassa työkykyjohtamisen todettiin edellyttävän laajempaa koulutusta ja sitoutumista.

Hyvinvointialuestrategian ja palvelustrategian henkilöstöä koskevat linjaukset konkretisoituvat henkilöstöohjelmassa, joka viedään päätöksentekoon vielä vuoden 2022 aikana.¹³

Kymenlaakson hyvinvointialueelle siirtyy vuoden 2023 alusta 6 695 työntekijää. Siirtävästä henkilöstöstä suurin osa (noin 6 300) on Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymän henkilöstöä. Pelastuslaitokselta siirtyvän henkilöstön määrä on noin 180, ja kunnista siirtyviä on runsaat 140 henkilöä.¹⁴

Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet

Päivystystä käytetään edelleen paljon – ikääntyneiden hoidon ohjausta ja tasalaatuisuutta hyvä varmistaa

Kymenlaaksossa kansansairauksia hoidettiin sairaalan vuodeosastoilla keskimääräistä vähemmän sydämen vajaatoimintaa lukuun ottamatta. Diabeteksen hoitajaksot sairaalan vuodeosastolla olivat maan vähäisimmät, samoin vähäisiä olivat kaksisuuntaisen mielialahäiriön vuoksi vuodeosastohoitoon kuukauden sisällä palanneiden osuudet. Skitsofreniapotilailla vastaavat osuudet osastohoitoon palaamisessa vastasivat maan keskiarvoa.

Terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli kymmenen kertaa vuodessa käyneiden määrät olivat maan toiseksi alhaisimmat vuonna 2021. Lasku vuodesta 2019 oli nopeaa, ja käyntiosuudet pysyivät selkeästi maan keskiarvon alapuolelle. Vuonna 2021 perusterveydenhuollon päivystyskäyntejä oli Kymsotessa maan kolmanneksi eniten. Käyttö pysyi vuosina 2016–2019 selkeästi keskimääräistä suurempana ja lisääntyi voimakkaasti koronaa edeltävinä vuosina. Tarkempia indikaattoritietoja palvelujen integraatiosta esitetään taulukossa 2.

Taulukko 2. Indikaattoritietoja palvelujen integraatiosta

Indikaattori	Helsinki	Itä-Uusimaa	Keski-Uusimaa	Länsi-Uusimaa	Vantaa ja Kerava	Etelä-Karjala	Kymenlaakso	Päijät-Häme	Koko maa (vaihteluväli)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla astman vuoksi / 100 000 asukasta	17,7	25,2	18,6	17,3	20,6	22,0	15,1	13,2	25,1 (13,2–80,6)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla diabeteksen vuoksi / 100 000 asukasta	58,6	62,1	52,2	57,1	56,3	142,2	46,0	93,1	98,2 (46,0–159,9)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla keuhkohtaumataudin vuoksi / 100 000 asukasta	75,9	102,8	68,5	73,1	44,8	120,8	82,4	85,3	87,0 (44,8–166,5)
15 v täyttäneiden hoitajaksot vuodeosastolla sydämen vajaatoiminnan vuoksi / 100 000 asukasta	194,5	198,3	168,5	193,9	144,5	448,1	259,9	239,8	244,0 (144,5–448,1)
Kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastavan vuodeosastohoidon uusiutuminen 30 päivän kuluessa, % kotiutuneista	22,6	21,3	8,4	16,2	15,2	28,7	14,9	22,6	22,5 (8,4–28,7)
Skitsofreniapotilaan vuodeosastohoidon uusiutuminen 30 päivän kuluessa, % kotiutuneista, vakioitu	15,0	17,3	23,2	29,3	18,7	18,6	25,3	31,8	26,4 (15,0–37,9)
Koki palvelun sujuvaksi, % sosiaalipalveluita käyttäneistä *	43,4	48,2	45,6	56,1	43,6	52,3	53,6	53,0	51,6 (43,4–59,0)
Koki palvelun sujuvaksi, % terveyspalveluita käyttäneistä *	53,4	54,0	56,0	53,8	53,0	51,3	55,0	54,1	54,3 (49,5–60,8)
Kotihoidon asiakkaan tilanne 2 kk akuuttisairaanhoidon joutumisen jälkeen (takaisin kotihoidossa), % *	66,6	65,1	66,7	62,9	37,7	67,6	62,6	59,4	67,3 (37,7–77,8)
Kotihoidon 75 v täyttäneet asiakkaat, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavanikäisistä kotihoidon asiakkaista *	26,2	25,1	14,7	19,4	10,8	32,6	22,7	26,9	23,6 (10,8–32,6)
Päivystyskäynnit perusterveydenhuollossa (ml. yhteispäivystys) / 1 000 asukasta	158,9	374,6	360,1	388,6	170,1	726,6	849,3	148,9	448,9 (130,5–1082,4)
Terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli 10 kertaa vuodessa käyneet, % terveyskeskuslääkärin vastaanotolla käyneistä	0,4	0,2	0,6	0,3	0,5	1,3	0,2	0,3	0,6 (0,2–1,3)
Organisaatioiden välisen tiedonvaihdon toimivaksi kokeneet lääkärit, % vastanneista **									12,2

* 2020

** Potilastietojärjestelmät lääkäriin työväliseen -kyselytutkimus (THL) ajalta 2010-2021, tieto päivitetty 11.2.2022. Kohdejoukkona työikäiset, Suomessa asuvat ja potilastyötä tekevät lääkärit Lääkäriliiton rekisteristä. Käytettävissä vain koko maan tieto.

▲ Taulukossa esitetään palvelujen integraatiota kuvaavia indikaattoriarvoja Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Indikaattoriarvot on saatu THL:n Sotekuva-palvelusta (sotekuva.fi). Luvut kuvaavat vuoden 2021 tilannetta. Poikkeukset on merkitty erikseen.

Kymsote on julkaissut kahdeksan hoitoketjua. Työikäisten ja ikääntyneiden hoitoa ohjaavia ketjuja ovat muistisairaana, murtumien sekundaariprevention, raskausdiabeteksen, depression ja päihdepalvelujen hoitoketjut. Lapsille ja nuorille tarkoitettuja hoitoketjuja ovat neuropsykiatristen oireiden ja häiriöiden hoitomalli ja syömishäiriöiden hoitoketju. Hoitoketjuja on päivitetty ajoittain. Palveluissa oli vuoden 2021 aikana koekäytössä astmapotilaan, koulutulokkaan sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden digihoitopolut. Palveluketjujen määrää kasvattamalla hyvinvointialue varmistaa palvelujen välistä integraatiota aikaisempaa paremmin.

Ikääntyneiden palveluiden integraatio ei vielä riitä – kotihoidon uudistus paransi integraation mahdollisuuksia

Kotihoidon asiakkailta oli päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja maan keskiarvoa vastaava osuus; se on kasvanut merkittävästi vuodesta 2018. Kotihoidon asiakkaiden sairaalajaksot olivat keskimääräistä pidempiä. Palveluintegraatio ei tukenut riittävästi asiakkaiden sujuvaa siirtymistä jatkohoitoapaikkoihin.

Ikääntyneiden kotihoidon palveluja uudistettiin tarvepohjaisen työmallin avulla. Hoitorinki-rakenteen avulla alue jaettiin aikaisempaa useampaan kotihoidon alueeseen. Rakenne auttaa myös tunnistamaan, milloin asiakas tarvitsee moniammatillista työtä. Alueella ollaan panostamassa myös aikaisempaa enemmän ikääntyneiden kuntoutukseen ja vahvistamassa avo- ja kotikuntoutuksen etäpalveluja. Ikääntyneiden palvelukokonaisuuden tunteminen on edellytys ikääntyneiden palveluiden integraatiolle, ja henkilöstön osaamista tässä asiassa aiotaan lisätä.¹⁵

Palvelukokonaisuuksien koordinaatiossa haasteita – moniammatillisen ja monialaisen toiminnan mallit ja rakenteet vielä osittain kesken

Asiakkaista hieman yli puolet piti palveluja sujuvina. Asiakkaat tunsivat tulevansa pompotelluksi palvelusta toiseen keskimääräistä selkeästi useammin, hieman enemmän sosiaalipalveluissa kuin terveydenhuollon palveluissa. Palveluissa yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät paransivat asiakkaiden asioinnin sujuvuutta palveluissa, kun heidän ei tarvinnut toistaa tietojaan palveluissa useaan kertaan. Potilas- ja asiakastietojen integraatio vahvistuu vielä tietointegraatioalustan päivityksellä.¹⁶

Aluehallintoviraston mukaan koko Etelä-Suomen alueella oli haasteita paljon palveluja käyttävien asiakkaiden palvelujen koordinaatiossa. Koordinaatiota heikensivät erityisesti sosiaalihuollon palvelujen saataavuushaasteet sekä epäselvyydet vastuutahoissa. Palveluissa ei aina nimetty omatyöntekijää, mikä heikensi asiakkaiden tarvitsemien palvelujen saamista.¹⁷

Kymsote on kehittänyt Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa yhteisasiakasmallia, jolla vastataan paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden tarpeisiin. Vuoden 2022 nykytilaselvityksen mukaan suuri osa henkilöstöstä on tunnistanut tarpeita monialaiselle työlle. Selvityksen pohjalta käynnistettiin monialaisen yhteistyön mallin jatkokehittäminen.¹⁸

Kymsoten palveluverkkoratkaisut määrittelevät jatkossa myös palvelujen integroimista. Nykyinen palveluverkko ei tue riittäväällä tavalla fyysisten palvelujen integraatiota. Kouvolassa sijaitsevaan Ratamokeskukseen keskitetyt sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut mahdollistavat asiakkaille moniammatilliset ja -alaiset palvelut jo hyvin.

Hyvinvointialuestrategian mukaisesti säännöllisiä perustason palveluita keskitetään ja niiden välistä yhteistyötä kasvatetaan, jotta päästäisiin yhden luukun periaatteeseen ja saataisiin varmistettua resurssien ja osaamisen tehokas käyttö. Yhteistyötä myös erikoistason palvelujen kanssa parannetaan toimintaa keskittämällä.¹⁹

Yhdyspinta on osittain vahva – lasten, nuorten ja perheiden palveluja tuotetaan jo yhteistyönä

Kymenlaaksossa aktiivisuus yhdyspinnan rakentamisessa vastaa maan keskitasoa. Hyvinvointialueen, ympäristöterveydenhuollon sekä sivistystoimen palvelujen yhteistyön sopimisen edellytykset ovat alueella erityisen vahvat. Hyvät yhteistyön lähtökohdat ovat myös varautumisen ja turvallisuuden, työllisyyden hoidon sekä työttömien työkyvyn tukemisen yhteistyölle.²⁰ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö ei vielä kata kaikkia väestöryhmiä.¹⁷ Vuoden 2022 aikana on useita erilaisia järjestöjä liitetty osaksi hoitopolkujen kehittämistä.²¹

Perhepalvelujen kehittämisen ytimessä ovat perhekeskukset, joiden avulla saadaan aikaisempaa paremmin vastattua perheiden moniammatillisiin ja -alaisiin tarpeisiin. Perhekeskusten fyysisten ja sähköisten palvelujen verkko on jo laaja, ja sitä laajennetaan edelleen.²² Alueen asiantuntijoiden mukaan lapsiperheiden moniammatilliset ja -toimijaiset palvelupolut ovat lisääntyneet ja toimintatavat kehittyneet. Käyttöön on otettu esimerkiksi sähköiset vauvapolku ja lasten mielenterveyden tuen polku. Mielenterveyden tuen polun monitoimijaisuutta vahvistetaan myöhemmin.

Kehityksellisiin palveluihin koottiin lasten neuropsykiatrisen tuen sekä lievien ja keskivaikeiden mielenterveyden häiriöiden moniammatillista osaamista ja hoitoa. Moniammatillinen vastaanotto on toiminut vuodesta 2020 lähtien. Nuorten mielenterveyden häiriöiden varhaisen tuen toiminta on vahvistunut, ja käytössä on psykososiaalisia menetelmiä sekä verkkoauttamisen kanava. Konsultaatiotuki on samoin vahvistunut.²³ Palveluja on lisäksi porrastettu sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyössä, ja asiakkaiden ohjautumisessa tarvetta vastaavaan palveluun saatiin hyviä tuloksia.²¹

Palvelustrategian rooli kriittinen integraation toteutumisen varmistamisessa

Kymsoten strategia vuosille 2021–2022 on pohjustanut siirtymää hyvinvointialueelle. Tavoitteena on ollut tunnistaa ja kuvata asiakaspolut.²²

Hyvinvointialuestrategialla hyvinvointialue jatkaa kuntayhtymän käynnistämää integraation vahvistamista ja turvaa vaikuttavat palvelut kaikille kymenlaaksolaisille. Alue lupaa hoitaa paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat moniammatillisen yhteistyön avulla. Sujuvat palveluketjut varmistetaan tiiviillä palvelujen ja sidosryhmien välisellä yhteistyöllä. Strategisena mittarina käytetään asiakaskokemusta.¹⁹

Palvelustrategialla hyvinvointialue puolestaan ohjaa sosiaali- ja terveystieteiden suunnittelua ja johtamista. Strategian palvelulupaus lupaa yksilöllistä palvelua oikea-aikaisesti, turvallisesti ja palvelutarpeet huomioiden. Integraation varmistaminen on osa palvelujen verkoston tavoitetta, johon alue tähtää parantamalla peruspalvelujen välistä yhteistoimintaa. Alueen on tarkoitus keskittää jatkossa säännöllisiä perustason palveluita ja kasvattaa niiden välistä yhteistyötä tavoitteenaan päästä yhden luukun periaatteeseen sekä varmistaa resurssien ja osaamisen tehokas käyttö. Yhteistyötä myös erikoistason palvelujen kanssa parannetaan toimintaa keskittämällä. Strategia jalkautetaan kolmen toimeenpano-ohjelman avulla.²³

Henkilöstöorganisaatiolla vahvistetaan työntekijöiden ammatillista tukea

Hyvinvointialueen henkilöstöorganisaation toimialoja ovat terveyden ja sairaanhoidon palvelut, sosiaali- ja pelastustoimi. Alueen edustajien mukaan henkilöstöorganisaatiosta haettiin ensisijaisesti vahvaa tukea ammatilliseen johtamiseen. Kymenlaakson hyvinvointialueen rakentamisessa hyödynnettiin vahvasti Kymenlaakson kuntayhtymän toiminnasta saatuja kokemuksia myös eri organisaatiomalleista. Organisaatiossa palvelujen integraatiota varmistaa integraatiopalvelujen tulosalue. Henkilöstöorganisaatio nähdään vahvana mallina myös valmiuden noston ja poikkeusolojen kannalta.

Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Palveluverkon uudistaminen ei ole edennyt odotetusti – palveluverkon linjaukset valmistelussa

Kymsoten tavoitteena oli tiivistää palveluverkkoa ja yhdistää pieniä palvelupisteitä isommiksi kokonaisuuksiksi. Fyysistä palveluverkkoa oli tarkoitus täydentää kotiin tai kodin läheisyyteen vietävillä sekä sähköisillä palveluilla.²⁴ Palveluverkon uudistaminen ei edennyt alueella odotetusti vuoden 2021 aikana, eikä palveluja kyetty järjestämään halutulla tavalla. Palvelujen toimitilat olivat osittain epätarkoituksenmukaisia, ja palveluja siirrettiin ja keskitettiin väliaikaisiin toimitiloihin. Vuoden 2021 aikana laadittiin suunnitelmat keskitetyistä toimipisteistä ja niiden käyttöönotosta. Suunnitelmaa pantiin jo toimeen vuoden 2022 aikana, ja sitä jatketaan vuoteen 2028 asti.²⁵ Kuntayhtymän palveluverkko siirtyy nyky muodossaan hyvinvointialueelle.

Hyvinvointialueen palveluverkolla halutaan varmistaa palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja saavutettavuus. Tavoitteena on rakentaa fyysisten palvelujen rinnalle etä- ja digipalvelujen verkosto, jolla myös korvataan soveltuvin osin fyysisiä palveluja. Rinnalla tarkastellaan perustason palvelujen keskittämistä. Fyysisten palvelujen saatavuutta varmistetaan esimerkiksi mobiilipalvelujen avulla, ja pienempien toimipisteiden palveluja tuetaan laajempien keskusten palveluilla. Yhteisenä tahtona on turvata fyysisten palvelujen aukiolo ja tarjonta ympäri vuoden. Kymenlaakson hyvinvointialueella sosiaali- ja terveystalvet järjestetään ensisijaisesti omana tuotantona.²⁶

Aukioloajat tukivat saavutettavuutta – asiakasmaksuja nostettiin enimmäismääriin

Kymenlaaksossa asiakkaiden kokemukset palvelujen aukioloajoista olivat keskimääräistä parempia, mutta matkat palveluihin heikensivät saavutettavuutta keskimääräistä useammin. Asiakkaiden luottamus palvelujen tasavertaisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen oli hieman keskimääräistä heikompaa.

Kymsoten sosiaalipalvelujen käyttäjät tunsivat terveystalvet palvelujen käyttäjiä useammin asiakasmaksujen haitanneen palvelujen saavutettavuutta. Asiakasmaksut tarkistettiin vuoden 2022 alussa. Asiakasmaksuja nostettiin enimmäismääriin, mikä korotti erityisesti terveydenhuollon palvelujen maksuja. Sosiaalipalvelujen maksuihin tehtiin indeksitarkistukset, ja päihdehuollon asiakasmaksut määriteltiin ensimmäistä kertaa. Yksityiskohtaisempia asiakasmaksuohjeita laadittiin useisiin palveluihin, ja ne tulivat voimaan vuoden 2022 alusta.²⁷

Lääkärin vastaanotolle haasteellista päästä – päivystyspalvelut ruuhkautuivat

Henkilöstöä siirrettiin pandemian vuoksi uusiin yksiköihin ja tehtäviin, ja se aiheutti palveluihin henkilöstö- ja osaamisvajeita. Tämä ruuhkautti ja hidasti palvelujen saatavuutta erityisesti terveydenhuollon palveluissa. Lisä- sekä määräaikaisen henkilöstön saaminen palveluihin oli haasteellista.

Kymsote on vuoden 2021 alusta pystynyt vahvistamaan perusterveydenhuollon lääkäriresurssia vuokralääkäreillä.²⁵ Lääkärin vastaanotolle ja suun terveydenhuoltoon oli kuitenkin jonoja, ja tilanne heikentyi kesän 2022 aikana. Keväällä 2022 kiireettömän asian vuoksi perusterveydenhuollon lääkäri vastaanottoa odottaneista 40 prosenttia pääsi fyysiselle ja 37 prosenttia etävastaanotolle seitsemän vuorokauden sisällä. Lääkärin vastaanotolle pääsy seitsemän vuorokauden sisällä oli keskimääräistä heikompaa. (Taulukko 3.)

Aluehallintoviraston mukaan Kymsoten päivystyspalvelujen saatavuudessa oli vajeita.²⁸ Päivystyksen ruuhkien taustalla vaikutti myös uuden asiakaspalvelukeskuksen toiminta. Pandemia heikensi erikoissairaanhoidon usean erityisalan palvelujen saatavuutta vuoden 2021 aikana.

Kymsote on edennyt asiakassegmenttien tunnistamisessa ja hoitopolkujen kehittämisessä. Kehittämistyötä on tehty Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa. Muun kehittämisen rinnalla on päivitetty jo käytössä olevia alueellisia toimintamalleja.⁶

Taulukko 3. Odotusaika perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle (% kaikista kiireettömistä käynneistä)

	0-7 vuorokautta		8-14 vuorokautta		15-30 vuorokautta	
	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit
Kaikki palveluntuottajat	44	55	9	12	16	13
Helsinki	60	41	5	20	16	21
Itä-Uusimaa ^{1,2}	4-41	21-81	2-26	11-19	4-36	6-29
Keski-Uusimaa	60	78	12	7	11	5
Länsi-Uusimaa ¹	17-76	30-89	5-25	5-21	8-43	2-25
Vantaa ja Kerava ¹	43-71	62-73	4-12	11-15	10-24	10-15
Etelä-Karjala	26	28	19	11	23	13
Kymenlaakso	40	37	10	18	18	23
Päijät-Häme ²	22	16	6	7	11	7
Pohjois-Savo	38	59	16	20	27	18
Keski-Suomi ³	34	44	11	19	27	22
Etelä-Savo	42	31	9	14	15	13
Pohjois-Karjala	58	94	16	4	14	1
Pirkanmaa ³	43	57	9	14	21	19
Kanta-Häme	35	38	12	15	14	14
Etelä-Pohjanmaa	53	45	7	10	9	6
Varsinais-Suomi	42	57	10	13	18	18
Satakunta	57	57	11	15	13	12
Pohjanmaa ⁴	51	51	12	8	21	7
Pohjois-Pohjanmaa ⁵	36	43	8	11	15	12
Keski-Pohjanmaa ⁴	49	61	19	14	15	6
Kainuu	75	69	9	5	5	4
Lappi ⁵	43	61	12	9	17	7

¹ Tiedot kunnittain, taulukossa ilmoitettu suurin ja pienin arvo

² Myrskylän ja Pukkilan kuntien tiedot sisältyvät Päijät-Hämeen lukuihin

³ Kuhmoisten kunnan tiedot sisältyvät Keski-Suomen lukuihin

⁴ Kruunupyyn kunnan tiedot sisältyvät Keski-Pohjanmaan lukuihin

⁵ Simon kunnan tiedot sisältyvät Pohjois-Pohjanmaan lukuihin

▲ Taulukossa esitetään odotusajat perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle prosenttiosuutena kaikista kiireettömistä käynneistä tammi-toukokuussa 2022. Odotusaika lasketaan varhaisimmasta kontaktista toteutuneeseen käyntiin. Fyysiset asioinnit ja etäasioinnit on jaoteltu erikseen. Tiedot esitetään hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja kaikkien palveluntuottajien tasolla. Tiedot perustuvat THL:n Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitus -tietoihin (Avohilmo).

Jonot korjaaviin lasten, nuorten ja perheiden palveluihin kasvoivat – vammaispalveluja pidettiin erityisen riittämättöminä

Kymenlaaksossa perheiden kriisiytyminen yleistyi ja hyvinvointi heikkeni. Tilanne näkyi korjaavien palvelujen kasvaneena tarpeena. Samalla lisääntyivät lasten vakavat mielenterveyden häiriöt, vaikka varhaisen tuen ja matalan kynnyksen palveluja vahvistettiin. Jonot erikoissairaanhoidon kasvoivat.²

Koululaiset ja ammattioppilaitoksen opiskelijat saivat apua ja tukea koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta keskimääräistä paremmin. Ikäntyneiden kotihoidon, lapsiperhepalvelujen ja sosiaalityön asiakkaat olivat palvelujen riittävyyteen keskimääräistä tyytyväisempiä myös koko maan tarkastelussa. Vammaispalvelun asiakkaista yli puolet oli tyytymättömiä palvelujen riittävyyteen. Vammaispalvelujen saatavuutta häirsivät henkilöstövajeet. Tilannetta saatiin jonkin verran parannettua vuoden 2021 aikana. Kymsote pystyi nopeuttamaan toimeentulotukihakemusten käsittelyä alkuvuoden 2021 haasteista. Kela on käsitellyt perustoimeentulotuen hakemukset määrääjässä. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus palveluja tarvinneista

	Ei ole päässyt yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana (%-osuus oppilaista tai opiskelijoista)				Vastaanottopalveluja riittämättömästi saaneiden osuus (%-osuus palveluja tarvinneista)			Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus (%-osuus palveluja tarvinneista)			
	Koulu-kuraattorille	Kouluterveydenhoitajalle			Hoitaja-palvelut	Lääkäri-palvelut	Hammas-lääkäri-palvelut	Vanhusten kotihoito-palvelut	Vammais-palvelut	Lapsi-perhe-palvelut	Sosiaali-työn palvelut
	Yläkoulu 8. ja 9. lk	Yläkoulu 8. ja 9. lk	Ammatillinen oppilaitos 1. ja 2. vuosi	Lukio 1. ja 2. vuosi							
Koko maa	10	5	5	4	14	20	24	37	48	35	47
Helsinki	13	7	5	7	17	24	33	52	63	38	60
Itä-Uusimaa	10	6	10	6	14	20	27	38	51	24	45
Keski-Uusimaa	10	7	6	3	14	20	24	42	64	26	47
Länsi-Uusimaa	11	7	5	6	16	19	28	44	40	40	39
Vantaa ja Kerava	13	8	4	4	20	25	24	51	44	33	45
Etelä-Karjala	8	4	3	2	13	21	25	35	48	35	56
Kymenlaakso	5	4	4	0	13	19	23	34	55	20	38
Päijät-Häme	11	6	5	4	16	23	22	42	32	21	45
Pohjois-Savo	10	6	3	3	10	14	19	38	52	27	47
Keski-Suomi	14	5	6	5	11	17	23	32	66	44	48
Etelä-Savo	7	4	3	2	10	18	19	30	36	32	42
Pohjois-Karjala	9	6	6	6	16	23	24	32	43	22	35
Pirkanmaa	9	6	5	5	14	19	24	35	38	49	54
Kanta-Häme	10	5	4	3	11	17	19	40	50	43	47
Etelä-Pohjanmaa	7	4	6	3	9	14	14	24	33	29	36
Varsinais-Suomi	9	5	4	5	11	19	20	36	47	29	63
Satakunta	7	5	3	2	14	21	24	23	44	37	44
Pohjanmaa	9	5	3	7	13	22	23	28	61	33	45
Pohjois-Pohjanmaa	9	5	8	4	13	19	22	39	42	33	32
Keski-Pohjanmaa	7	4	4	3	11	15	22	26	42	25	36
Kainuu	10	5	4	2	14	23	32	40	48	28	53
Lappi	10	4	4	5	12	19	19	43	40	20	42

Yli maan keskiarvon

Maan suurin osuus

▲ Taulukossa esitetään palvelujen saannin riittämättömäksi kokeneiden osuus palveluja tarvinneista hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Tiedot perustuvat THL:n Kouluterveyskyselyyn vuodelta 2021 ja kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSoten tutkimuskyselyyn vuodelta 2020.

Perhekeskusverkoston laajeneminen paransi perhepalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Perhepalveluja porrastettiin, vastaanottopalveluja kehitettiin, ja erikoissairaanhoidon konsultaatiomahdollisuuksia vahvistettiin. Palveluissa otettiin käyttöön palvelupolkuja samalla, kun kuntien kanssa varmistettiin lasten ja perheiden palvelujen jatkuvuutta yli organisaatorajojen.²⁹

Perhekeskuksissa jonot psykologin, terapeuttien sekä lääkinnällisen kuntoutuksen palveluihin kuitenkin kasvoivat. Puheterapiapalvelujen saatavuutta pystyttiin parantamaan. Lastensuojelun palvelutarve arvioitiin määrääjassa, mutta sosiaalityöntekijöiden riittämättömyys näkyi lastensuojelupalvelujen saatavuuden vaikeutumisenä ja jopa asiakasturvallisuuden vaarantumisena. Lastenvalvojapalvelujen tilanne oli heikko. Haasteellista tilannetta pystyttiin osittain helpottamaan ostopalveluilla.²⁸

Ikääntyneiden palvelujen saatavuudessa haasteita – rakennemuutos siirsi painetta vuodeosastoille

Aluehallintoviraston mukaan kotihoidon erittäin paljon apua tarvitsevien ja turvattomien asiakkaiden määrät kasvoivat. Tarpeiden kasvu näkyi siinä, että paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluja ei koordinoitu riittävästi. Samoin vajeita havaittiin olevan kotihoidon henkilöstömitoituksissa ja -rakenteessa. Puutteet palvelujen oikea-aikaisessa ja palvelutarpeen mukaisessa saatavuudessa korostuivat ikääntyneiden asumispalveluissa, joissa kriteerit ovat olleet korkeat.²⁸

Kymsoten edustajien mukaan ikääntyneiden palvelurakennetta kevennettiin ja painotusta siirrettiin kotiin vietäviin palveluihin. Muutos ei kasvattanut kotihoitoa odottavien määrää, mutta se näkyi palvelutarpeen arviointien ja palveluasumisen tarpeiden kasvuna. Palvelurakenteen muutos myös ruuhkautti terveyskeskuksen vuodeosastoja. Kotisairaalan ja kotihoidon yhteisillä toimenpiteillä ei toistaiseksi pystytty purkamaan vuodeosastojen kuormitusta.

Kymsotessa kuvattiin vuoden 2021 aikana koti-, asumis- ja hoivapalvelujen keskeiset palvelupolut. Palvelujen yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa lisättiin erityisesti ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja varhaisessa tuessa. Koti-, asumis- ja hoivapalvelujen keskitetty asiakasohjaus toimi hyvin ja ohjasi asiakkaita palveluihin pääsääntöisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti.²⁹

Liikkuva Arvi-arviointiyksikkö on vinyt terveydenhuollon palvelua asiakkaiden luokse. Palvelu vähensi asumispalvelujen ja kotihoidon asiakkaiden päivystyskäyntejä ja sairaalajaksoja. Vuonna 2021 arviointiyksikkö ohjasi 28 prosenttia asiakkaista päivystykseen, ja vuonna 2022 määrä väheni viisi prosenttiyksikköä. Vuonna 2021 palvelun käyttäjistä 69 prosenttia oli palveluasumisen asiakkaita ja 27 prosenttia kotihoidon asiakkaita.³⁰

Ratamokeskuksen palvelut moniammatillisia – poikkeusluvalla haetaan jatkoa

Kymsotessa on vuoden 2022 alusta korvattu Pohjois-Kymen sairaala uudella Ratamokeskuksella. Ratamokeskukseen erikoissairaanhoidon palvelujen yhteyteen tuotiin mittavasti perusterveydenhuollon palveluja sekä terveysosiaalityön, sosiaali- ja kriisipäivystyksen ja matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen palvelut. Ratamokeskuksessa toimii akuuttilääketieteen ja perusterveydenhuollon päivystys. Päivystystoiminnan jatkamiselle on haettu poikkeuslupaa, sillä nykyinen lupa umpeutuu vuoden 2024 lopussa.³¹

Neuvonnan ja ohjauksen palveluja keskitettiin ja etäasioinnin mahdollisuuksia laajennettiin

Kymsoten neuvonnan, palveluohjauksen sekä palvelutarpeen arvioinnin palvelut keskitettiin Eksoten ja 2M-IT oy:n yhdessä omistamaan asiakaspalvelukeskus Kaiku24 Oy:hyn.³² Palvelu otettiin käyttöön vuoden 2022 alussa suun terveydenhuollossa, neuvolan ja avokuntoutuksen palveluissa, terveysasemilla sekä mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Palvelulla vahvistettiin asiakkaiden välitöntä yhteydensaantia palveluihin. Asiakaskontaktien määrät ovat olleet suuria, mikä on heijastunut palveluihin palvelukysynnän kasvuna. Toiminnallinen muutos kasvatti palvelujen jonoja, mikä kuvastaa palvelujen ja asiakaspalvelukeskuksen välisen integraation heikkoutta. Hyvinvointialue on avaamassa vuoden 2023 alusta sosiaalipalvelujen keskitetyn asiakasohjauksen.

Huolimatta alueen keskitetyistä neuvonnan ja ohjauksen palveluista asiakkailla oli vuonna 2021 haasteita saada yhteyttä terveyskeskukseen ja takaisinsoitot viivästyivät. Vastaava havainto on tehty myös Päivystys-apu 116 117 -palvelusta.²⁸

Digitaalisilla palveluilla kompensoitiin henkilöstövajeita ja kasvaneita jonoja sekä nopeutettiin asiointia ja ohjausta tarpeen mukaiseen hoitoon. Covid-19-pandemian aikana etäpalvelujen piiriin saatiin asiakasryhmiä, joita oli perinteisten palvelujen avulla vaikea tavoittaa.²⁹ Vuoden 2021 aikana parantuivat mielenterveys- ja päihdehuollon, nuorisopsykiatrian ja suun terveydenhuollon asiakkaiden etäasiointimahdollisuudet sekä palvelujen peittävyys. Alueen asukkaista yli puolet on tehnyt sähköisen palvelun sopimuksen Kymso-ten kanssa. Alueella lisääntyi lääkäreiden etäkonsultaation käyttäminen keskitetyssä asiakasneuvonnassa, ja asiakkaiden tarpeisiin pystyttiin vastaamaan jo usein ensikontaktissa.²⁵ Etäpalvelujen tarjonta vaihteli vielä palveluittain, ja painotus oli terveydenhuollon palveluissa. Sähköisten palvelujen käyttö ei vielä saavuttanut sille asetettuja tavoitteita.

Hyvinvointialueen järjestämissuunnitelmassa kehittämisen painopisteenä on digitaalisten ja etänä toteutettavien palveluiden kehittäminen. Etä- ja digipalvelukanavien kontakteja halutaan lisätä merkittävästi nykyisestä 18 prosentista. Tavoitteena on korvata fyysisiä palvelukontakteja etä- ja digikontakteilla ja pyrkiä parempaan vaikuttavuuteen fyysisissä palveluissa. Tavoite edellyttää henkilöstön osaamisen lisäämistä digitaalisten palvelukanavien käyttämisessä ja digipalveluina hoidettavien kontaktien tunnistamista.²⁶ Hyvinvointialueen rakentamisessa on painottunut asiakkaiden ohjaaminen sähköisiin palveluihin.

Palvelustrategia jalkautetaan toimenpideohjelmien avulla

Kymenlaakson hyvinvointialuestrategiassa alueen haasteiksi tunnistettiin muun muassa harvaan asutettu maakunta sekä yhtenäisen hyvinvointialueen toimintaa haastava kahden keskuskaupungin malli. Hyvinvointialue lupaa strategiassa asukkaille sujuvat ja yhteen toimivat sekä eri kanavien kautta saavutettavat palvelut. Syksyllä 2022 hyväksytyn palvelustrategian mukaan palvelurakenteen, palveluiden verkoston, palvelutason ja tuotantotavan strategiset linjaukset ohjaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamista. Näiden linjauksien konkretisoiminen tavoitteiksi, toimenpiteiksi ja mittareiksi jatkuu alueella toimenpideohjelmien valmisteluna.³³

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus

Valtion tukitoimet vahvistivat kuntien taloutta

Kymenlaakson kuudesta kunnasta neljä saavutti ylijäämäisen tuloksen vuonna 2021. Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaava asukaskohtainen vuosikate oli positiivinen yhtä kuntaa lukuun ottamatta. Virolahden ja Miehikkälän kuntia lukuun ottamatta kuntien vuosikatteet riittivät kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Asukaskohtainen vuosikate vaihteli Virolahden -62 eurosta Haminan 740 euroon.

Kuntien tuloskehitykseen vaikuttivat merkittävästi valtion tukitoimet sekä verotulojen hyvä kehitys. Vuosina 2020–2021 valtio tuki kuntasektoria koronaviruspandemiasta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten ja tulonmenetysten vuoksi yhteensä yli 5 miljardilla eurolla. Kunnille on aiheutunut ylimääräisiä kustannuksia koronapotilaiden hoidon lisäksi muun muassa näyteenotosta, rokotuksista sekä suojavarusteista. Vastaavasti epidemia on kasvattanut hoito- ja palveluvelkaa kiireettömän hoidon resurssien ja toiminnan karsimisen vuoksi.

Vuonna 2020 valtio kohdisti koronatuettujen kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin ja korotti kuntien osuutta yhteisöverosta 10 prosentilla. Lisäksi valtio myönsi avustuksia sairaanhoitopiireille, joista osa kohdisti avustuksia myös kuntien maksuosuuksiin. Vuonna 2021 valtio tuki kuntia peruspalvelujen valtionosuuden kautta edellisvuotta vähemmän ja jatkoi yhteisöveron määräaikaista 10 prosentin korotusta. Vastaavasti sairaanhoitopiirien tukemista jatkettiin edelleen myöntämällä avustusta Covid-19-kustannuksiin sekä alijäämän kattamiseen. Valtion koronatuettujen kuntien osalta valtionavustuksiin, minkä lisäksi korvauksia maksettiin myös rajojen terveysturvallisuudesta aiheutuvista kustannuksista.

Vuonna 2021 Kymenlaakson kunnille myönnettyt korotukset peruspalveluiden valtionosuuteen ja yhteisövero-osuuden korottamiseen olivat yhteensä 23,5 miljoonaa euroa (53,7 miljoonaa euroa vuonna 2020). Kymenlaakson sairaanhoitopiirille myönnetty avustukset vuonna 2021 olivat noin 30,4 miljoonaa euroa (7,1 miljoonaa euroa vuonna 2020). Rajojen terveysturvallisuuden kuntayhtymälle maksettiin lopulta korvauksia yhteensä 0,2 miljoonaa euroa.^{34, 35}

Valtion tukitoimien painopisteen siirtyminen valtionosuuksista avustuksiin vaikuttaa osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannuksiin ja siten myös palvelukokonaisuuksissa tapahtuneisiin kustannustason muutoksiin.

Kuntataloustilaston raportointi uudistui vuoden 2021 alussa. Uudistus laajensi kuntien ja kuntayhtymien raportointivelvoitteita tarkentaen sosiaali- ja terveydenhuollon taloustietojen raportointia 17 tehtäväluokasta yli 60 palveluluokkaan. Palveluluokkakohtaisen raportoinnin aikataulua jouduttiin siirtämään kuntien raportoimissa tiedoissa havaittujen vakavien laatu- ja palveluonnetusten vuoksi, eivätkä nettokäyttökustannukset ole käytettävissä arvioinnin pohjana.

Kuntayhtymän vuoden 2021 tulos parani edellisvuodesta – alijäämän ennustetaan kasvavan vuonna 2022 entisestään

Vuonna 2021 Kymsoten tulos parani, sillä toimintakate kasvoi positiiviseksi. Vuosikate nousi samoin positiiviseksi ja riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Kuntayhtymän tilikauden tulos oli 5,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Keskeisenä syynä Kymsoten hyvään taloudelliseen tulokseen oli valtuutus hakea jäsenkuntien puolesta pandemian hoitoon suunnatun vuoden 2021 valtionavustukset. Kuntayhtymän taseen kumulatiivinen alijäämä vuoden 2021 tilinpäätöksessä oli 23,4 miljoonaa euroa.³⁶ Kuntayhtymän vuoden

2022 tammi-kesäkuun osavuositarkastuksen mukaan tilikauden 2022 alijäämäennuste korona-avustukset huomioiden on 53,2 miljoonaa euroa. Alijäämää selittävät mm. jäsenkuntalaskutuksen 3,8 prosentin vaje suhteessa palvelusopimuksiin sekä palkkaharmonisoinnin lisäkustannus. Ennusteen mukainen alijäämä kasvattaisi taseen kumulatiivista alijäämää 76,7 miljoonaan euroon, joka jäänee jäsenkuntien katettavaksi vuoden 2022 tilinpäätöksen yhteydessä. Kuntayhtymä on toteuttanut talouden tasapainottamisohjelmaa, jonka tulosten ennakoidaan jäävän 19,3 miljoonan euron tavoitteesta 3,7 miljoonaa euroa.³⁷

Palkkaharmonisointi saadaan toteutettua vuoden 2022 aikana

Kymsotessa saatettiin vuoden 2021 aikana loppuun työn vaativuuden arviointijärjestelmä. Sen ansiosta saatiin laskettua ja aikataulutettua kustannukset, joita tulee kunnista vuonna 2019 Kymsoteen siirtyneiden työntekijöiden palkkojen yhteensovittamisesta. Työmarkkinajärjestöjen ja kuntien kanssa päästiin sopuun palkkojen harmonisaation täysimääräisestä toteuttamisesta vuoden 2022 aikana. Palkkojen harmonisaatio kasvattaa jatkossa henkilöstökuluja vuositasolla arviolta noin 21 miljoonaa euroa. Vuodelle 2022 palkkojen yhteensovittamiseen on varattu 6,9 miljoonaa euroa, joten harmonisointi muodostaa kuntayhtymän alijäämäennusteesta 13,8 miljoonaa euroa.³⁶

Investointimenot ylittivät määrärahan

Kuntayhtymän investointimenot vuonna 2021 olivat 27,7 miljoonaa euroa. Investointimenot ylittivät investointeihin varatun määrärahan (8,3 miljoonaa euroa) 19,4 miljoonalla eurolla. Vuoden 2021 aikana saatettiin loppuun edellisellä tilikaudella käynnistynyt 27,5 miljoonan euron arvoinen apporttisiirto tytäryhtiö Kymsote Kiinteistöt oy:lle. Sopimuksen myötä tytäryhtiölle siirtyi kiinteistöomaisuutta sekä kiinteistöomaisuuteen kohdistuneita ARA-lainoja ja varoja. Kymsote nosti vuonna 2021 ensimmäisen 30 miljoonan euron erän pitkäaikaisesta 120 miljoonan euron lainakokonaisuudesta ja lainasi sen edelleen Kymsote Kiinteistöt oy:lle rakennushankkeiden toteutusta varten. Laina nosti kuntayhtymän lainakannan 73 miljoonaan euroon.³⁶

Kymsote ei ole hakenut poikkeuslupia investoinneille vuoden 2021 aikana.

Vuosien 2023–2027 investointisuunnitelman pääpaino keskussairaalan rakennushankkeessa ja ICT-hankinnoissa

Kymenlaakson hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2023–2027 sisältämät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmat ovat yhteensä 200 miljoonaa euroa. Lukuun sisältyvät sekä pysyvät vastaavat (27,5 miljoonaa euroa) että investointeja vastaavat sopimukset (173 miljoonaa euroa). Omaan taseeseen toteutetaan ICT-investointeja (20,6 miljoonaa euroa) sekä laite- ja kalustohankintoja (7 miljoonaa euroa). Merkittävin ICT-investointi keskittyy infrahankkeeseen. Muut ICT-investoinnit kohdistuvat erityisesti arkistoinnin, kustannuslaskennan ja taloussuunnittelun sekä HR-järjestelmien uudistamiseen ja kehittämiseen. Suunnitelmakaudelle ei ole esitetty asiakas- ja potilastietojärjestelmien hankintaa eikä suunnittelua.³⁸ (Kuvio 4.)

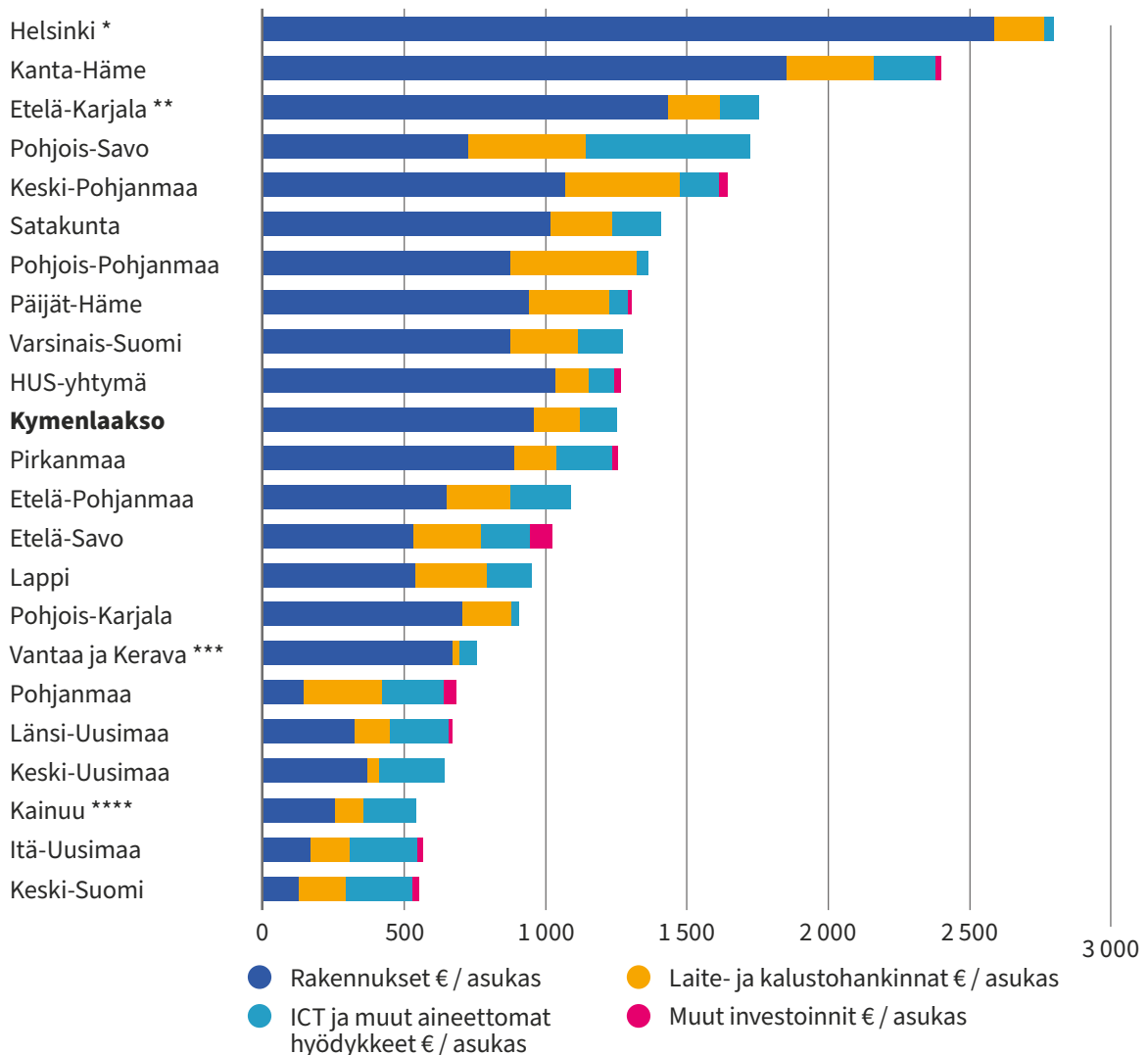
Investointeja vastaavat sopimukset ovat pääasiassa vuokrasopimuksia, joita koko suunnitelmakaudelle on esitetty 154,8 miljoonan euron arvosta. Investoinneista merkittävin on STM:n poikkeusluvalla toteutettava Kymenlaakson keskussairaalan alueen rakennushanke, jolla tehdään Kymenlaakson keskussairaalan peruskorjaus- ja laajennustyöt. Hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset ovat 88,5 miljoonaa euroa (19,5 miljoonaa euroa vuonna 2023). Muiden sosiaali- ja terveydenhuollon rakennushankkeiden avulla sujuvoitetaan palvelutuotantoa ja haetaan kustannussäästöjä toiminnallisten parannusten ja vuokratason alentumisen kautta.³⁸

Alueen laite- ja kalustohankinnat tehdään pääasiassa vuokrasopimuksilla, joiden rahallinen arvo vuodelle 2023 on yhteensä 4,2 miljoonaa euroa ja suunnitteluvuosille 2024–2027 yhteensä 18 miljoonaa euroa. Sosi-

aali- ja terveydenhuollon investoinnit kohdistuvat pääasiassa hoitolaitteisiin sekä operatiivisten laitteiden ja ambulanssien hankintaan.³⁸

Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa Eteläisen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen kanssa. Yhteistyösopimusta ei alueella ole vielä laadittu.

Kuvio 4. Investointisuunnitelma 2023–2027, pysyvät vastaavat ja investointeja vastaavat sopimukset (euroa asukasta kohti)

▲ Kuviossa esitetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen investointisuunnitelmien kokonaisuus vuosille 2023–2027 (euroa asukasta kohti); investointimenoihin sisältyvät pysyvät vastaavat sekä investointeja vastaavat sopimukset. Investointisuunnitelman vuosi 2023 on sitova, vuodet 2024–2026 ovat viitteellisiä. Vuoden 2027 luku sisältää investoinnit, joihin on sitouduttu vuoden 2023 aikana ja jotka jatkuvat suunnitelmakauden yli. HUS-yhtymä esitetään erillisenä organisaationa, eivätkä sen luvut sisälly Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin lukuihin. Hyvinvointialueesta annetun lain mukaiset investointisuunnitelmat laadittiin nyt ensimmäisen kerran, minkä vuoksi ohjeistusta on voitu tulkita eri tavoin. Erityisesti hajanaisen järjestämisvastuun alueilla investointisuunnitelmat saattavat olla puutteellisia, sillä tietoja on koottu useilta järjestämisvastuullisilta organisaatioilta.

* Alustava tieto: Helsingin kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025, ehdotus 7.11.2022, liite 3. Kaupunginvaltuusto 16.11.2022, esityslista. Laakson sairaalan investoinnista huomioitu Helsingin osuus.

** Alustava tieto: Etelä-Karjalan hyvinvointialue, aluehallitus 15.9.2022

*** Alustava tieto: Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, aluevaltuusto 22.11.2022, esityslista

**** Alustava tieto: Kainuun hyvinvointialue, aluehallitus 12.9.2022

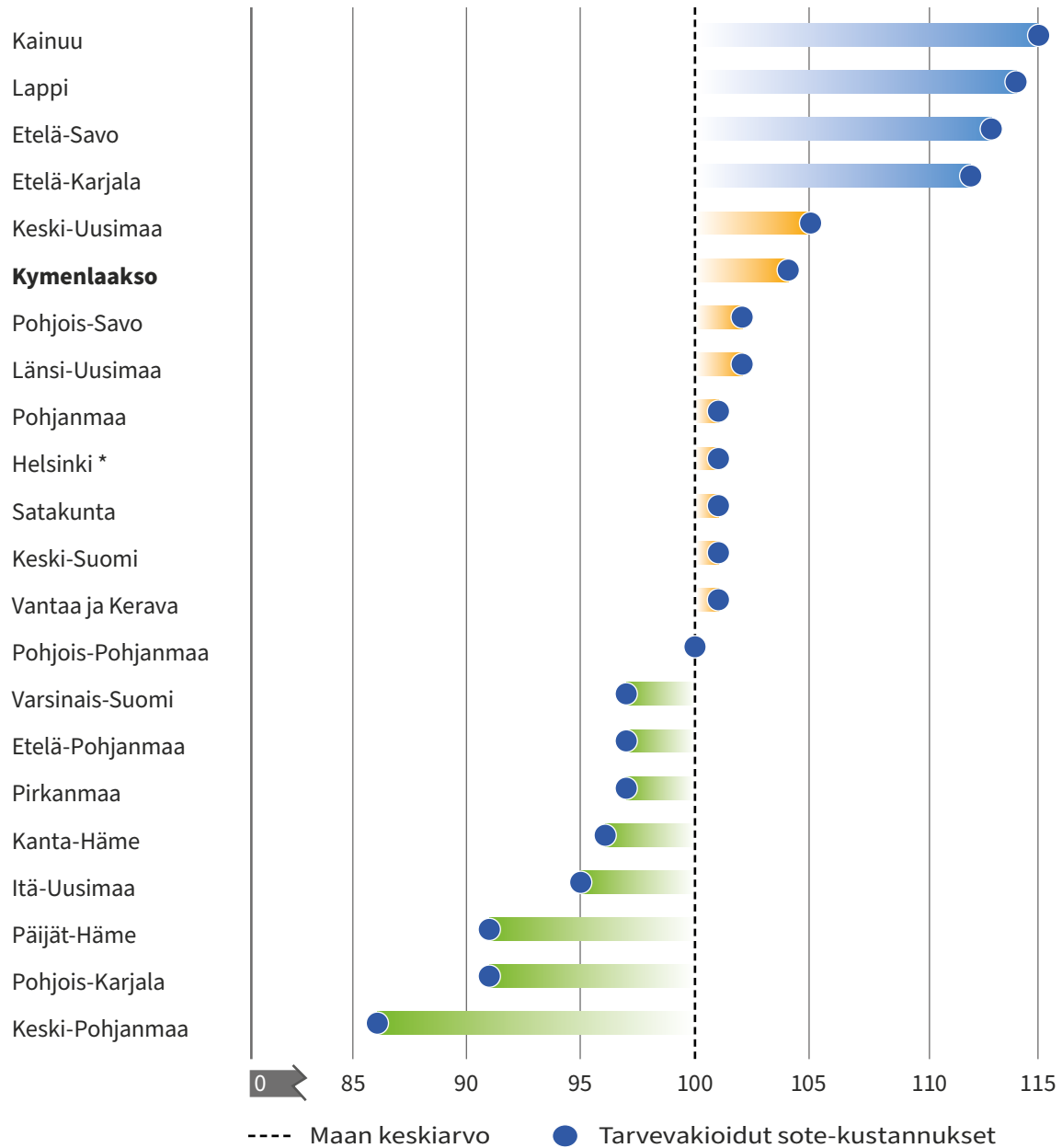
Lainanottovaltuus riittää alueen investointeihin vuonna 2023

Hyvinvointialueiden ensimmäinen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on määritelty hyvinvointialueelle siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen ja vuoden 2022 talousarvotietojen perusteella. Vuoden 2023 lainanottovaltuuden laskennassa on käytetty keskimääräistä vuosikateprosenttia (4,1 prosenttia) hyvinvointialueiden ennakoitun valtion rahoituksen sekä sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien myyntituotoista lasketun vuosikateprosentin perusteella. Toteutuva vuosikate voi kuitenkin poiketa keskimääräisestä, minkä vuoksi myös myöhempien vuosien lainanottovaltuus voi poiketa olennaisesti vuoden 2023 valtuudesta. Kymenlaakson hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on 225,4 miljoonaa euroa. Lainanottovaltuus riittää alueen investointeihin vuonna 2023.³⁹

Palvelutarpeeseen suhteutetut sosiaali- ja terveydenhuollon menot keskimääräistä korkeammat

THL:n vuonna 2022 julkaisemat tarvevakioidut menot vuodelle 2020 on laskettu päivitetyn tarvevakioinnin mukaisesti. Tarvevakioitujen menojen laskennassa käytetyt tarvekertoimet eroavat hyvinvointialueiden rahoituksen perusteena olevien tarvekertoimien laskennasta, sillä edeltävissä tarkastellaan tarvetekijöiden ja palvelukäytön suhdetta samana vuonna ja jälkimmäisissä tarvetekijöiden ja tulevan palvelukäytön suhdetta.⁴⁰ Vuonna 2020 sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat keskimäärin 3 497 euroa asukasta kohti koko maassa. Kymenlaakson sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat 4 127 euroa asukasta kohti eli 18 prosenttia korkeammat kuin maassa keskimäärin. Alueen palvelutarve oli 13 prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin ja vastaavasti palvelutarpeeseen suhteutetut soite-menot neljä prosenttia keskimääräistä suuremmat.⁴¹ (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Tarvevakioidut menot 2020, indeksi (Koko maa=100)

▲ Kuviossa esitetään hyvinvointialueittain tarvevakioidujen kustannusten poikkeama maan keskiarvosta (100). Mitä kauempana kustannuksia kuvaava palkkiviiva on keskiarvosta, sitä pienemmät tai suuremmat ovat alueen tarvevakioidut kustannukset. Tarvetekijöinä on huomioitu väestön ikä- ja sukupuolirakenne, sairastavuus ja sosioekonominen asema. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen Kuntatalous-tilaston vuoden 2020 tietoihin ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamiin kesällä 2022 julkaistuihin vuoden 2020 päivitettyihin tarvekertoimiin.

* Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi

Hyvinvointialueen asukasta kohden käytettävissä oleva määräraha maan neljänneksi suurin – siirtyvät kustannukset laskennallista rahoitusta korkeammat

Valtiovarainministeriö on julkaissut syyskuussa 2022 hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat, jotka perustuvat vuoden 2021 alustaviin tilinpäätöstietoihin sekä vuoden 2022 talousarviotietoihin. Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella tarkistetaan vielä lopullinen vuoden 2023 rahoitus, jonka perusteella hyvinvointialueiden rahoitukseen tehdään kertaluonteinen korjaus alkuvuonna 2024. Laskelmassa on huomioitu siirtyvien kustannusten lisäksi hyvinvointialueiden uudet tehtävät, hyvinvointialueindeksi sekä palvelutarve. Yliopistosairaalisia huomioidaan vasta vuoden 2024 rahoituksessa. Kymenlaakson hyvinvointialueen vuoden 2023 kokonaisrahoitus, joka kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen, on noin 762,7 miljoonaa euroa eli 4 726 euroa asukasta kohti. Alueen laskennallinen rahoitus on 740,4 miljoonaa euroa ja siirtymätasauksen osuus 22,2 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen siirtyvät kustannukset rahoituksen kasvu huomioiden ovat siis laskennallista rahoitusta korkeammat. Kymenlaakson asukaskohtainen rahoituksen kasvu on 219 euroa vuoden 2022 tasoon verrattuna.⁴²

Kymenlaakson hyvinvointialueen väestön arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarve vuodelle 2023 on selvästi yli maan keskitason, mikä näkyy myös alueen asukaskohtaisessa rahoituksessa. Alueen siirtyvät kustannukset ovat kuitenkin laskennallista rahoitusta korkeammat, minkä vuoksi positiivinen siirtymätasaus nostaa alueen rahoitusta siirtymäkaudella ja antaa aikaa toiminnan sopeutukseen siirryttäessä kohti täysimääräistä laskennallista rahoitusta.⁴²

Kymenlaakson hyvinvointialue on laatinut elokuussa julkaistun rahoituslaskelman perusteella vuosille 2023–2025 tasapainolaskelman, joka osoittaa alueelle pysyvää 75–80 miljoonan euron alijäämää. Hyvinvointialue laatii vuosille 2023–2025 suunnitelman palvelutoiminnan järjestämisestä, jonka tavoitteena on kustannustason vuosittainen lasku 25–27 miljoonalla eurolla. Vuoden 2023 loppuun mennessä kustannustason pysyvä lasku on vähintään 25 miljoonaa euroa.⁴³ Rahoituslaskelmien päivittyessä sekä lopullisten vuoden 2021 tilinpäätöstietojen perusteella maksettava kertakorvaus saattaa vaikuttaa sopeuttamistarpeeseen.

Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) laatima asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin määrällisen tietopohjan perustan muodostaa kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristo (KUVA). Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä myös muita indikaattoritietoja sekä dokumenttiaineistoja hyvinvointialueiden, kuntayhtymien ja kuntien hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on hyödynnetty lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä. Hyvinvointialueiden tilannekuvan tulkintaa on syvennetty ja täydennetty keskusteluissa, joita on käyty hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien toimielinten edustajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista järjestämisvastuussa vuonna 2021 ja 2022 olleiden kuntayhtymien ja kuntien edustajien kanssa.

Kansallinen KUVA-mittaristo ja Sotokuva-verkkopalvelu

KUVA-mittaristo on sosiaali- ja terveysministeriön sekä laajan asiantuntijajoukon yhteistyönä muodostettu noin 500 indikaattorin kokonaisuus. Mittaristoa käytetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa. KUVA-mittariston tarkoituksena on varmistaa STM:n ohjauksessa ja THL:n asiantuntija-arvioinnissa käytettävien tietojen yhdenmukaisuus, mikä on edellytys yhteisen tilannekuvan synnylle. KUVA-mittariston indikaattorit on ryhmitelty tehtäväkokonaisuuksiin ja ulottuvuuksiin; se tarjoaa tietoa muun muassa väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilasta sekä palvelutarpeesta, mutta myös palvelujen saatavuudesta, laadusta ja kustannuksista. Mittariston ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaa STM, mittariston teknisestä tuottamisesta puolestaan THL.

Sotokuva (entinen Tietoikkuna) on THL:n kehittämä ja ylläpitämä verkkopalvelu, jossa esitetään KUVA-mittaristoon sisältyvät indikaattorit hyvinvointialueittain. Verkkopalvelu poimii mittaristoon kuuluvat indikaattorit THL:n tilastopalvelu- ja indikaattoripankki Sotkanetistä. Sotokuva on suunnattu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän seuranta-, ohjaus- ja arviointityöhön osallistuville asiantuntijoille ja hyvinvointialueiden edustajille, mutta se on avoimesti käytettävissä kaikille KUVA-mittaristosta kiinnostuneille käyttäjille. Verkkopalvelussa KUVA-mittaristosta on käytettävissä kaksi eri tietopohjaa, päivittyvä ja kiinnitetty. Ne vastaavat kahteen eri käyttötärpeeseen. Päivittyvässä tietopohjassa indikaattorit päivittyvät vapaasti vuoden mittaan ja mittariston indikaattoreista näkyvät aina tuoreimmat saatavilla olevat luvut. Kiinnitettyssä tietopohjassa mittariston indikaattorien päivittyminen on keskeytetty Sotekuvassa niin, että se kuvaa THL:n asiantuntija-arvion laatimisen aloitusajankohdan tilannetta: indikaattoreista esitetään vuoden ajan ne luvut, jotka olivat käytettävissä tietopohjan kiinnittämisen hetkellä. Palvelu on saatavilla kolmella kielellä: suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen arviointi perustuu pääsääntöisesti julkisesti ja avoimesti saatavilla olevaan tietoon. Käytetyt indikaattoritiedot ovat puolestaan saatavissa THL:n Sotekuva-verkkopalvelusta (KUVA-mittaristo) ja Sotkanetistä (THL:n kaikki indikaattorit). Muut tilastotiedot on merkitty erillisin viittein. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot löytyvät lähdeluettelosta. Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden edustajien kanssa käydyt keskustelut eivät ole julkisia. Yhteiset keskustelut tarjoavat arviointiin syventäviä näkökulmia kunkin alueen erityispiirteistä ja keskeisistä palvelujen järjestämiseen liittyvistä haasteista ja ratkaisuisista. Alueiden edustajilla on myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Tavoitteena on, että arvioinnissa käytetyt indikaattoritiedot ovat luotettavia ja ajantasaisia. KUVA-mittariston tietojen ajantasaisuutta seurataan THL:ssä ajantasaisuusmittarin avulla. Kesäkuussa 2022, kun tietopohja kiinnitettiin, noin 70 prosenttia indikaattorien tiedoista oli vuodelta 2021 tai 2022. Ajantasaisuutta seurattessa tulee huomioida, etteivät kaikki KUVA-indikaattorit päivitty vuosittain; useimmat kyselyaineistoihin perustuvat indikaattorit päivittyvät joka toinen vuosi. Vuosittain päivittyvien indikaattorien viivästyminen johtuu usein tietojen toimitusvaikeuksista.

Vuoden 2022 arvioinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota käytettävien indikaattoritietojen laatuun ja laatu- puutoksia kuvaavien indikaattorikohtaisten lisätietojen saatavuuteen. Indikaattoreita, joissa on merkittäviä laatu- puutteita, ei ole käytetty alueen arvioinnissa. Kuntataloustilaston raportoinnin uudistumisesta johtuvien vakavien laatu- puutosten ja tietojen julkaisuaikataulun muutosten vuoksi nettokäyttökustannustietoja ei ole hyödynnetty vuoden 2022 asiantuntija- arvioinnissa. Puutteet ovat rajoittaneet hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden yhteistarkastelua.

Käynnissä oleva kehittämistyö

Tiedolla johtamista kehitetään ja tiedon tuotantoa uudistetaan käynnissä olevassa Toivo-ohjelmassa (Tiedolla johtaminen päätöksenteon ja palvelujen kehittämisen tukena). Ohjelman Virta-hankkeessa kehitetään hyvinvointialueiden tiedolla johtamista sekä määritellään alueellisen tilannekuvan yhdistävä ja kansallisesti vertailukelpoinen vähimmäistietosisältö. Valtava-hankkeessa kehitetään kansallisten viranomaisten tietotuotantoa. Vuosina 2021–2024 KUVA-mittaristokokonaisuutta kehitetään Valtava-hankkeessa vastaamaan aikaisempaa paremmin vaikuttavuusperusteisen ohjauksen ja arvioinnin tarpeisiin. Samalla KUVA-mittariston ja vähimmäistietosisällön tietoja yhteensovitetaan soveltuvin osin.

Lisätietoa arvioinnista ja tietopohjasta: thl.fi/arviointi

Käynnissä oleva kehittäminen (Toivo-ohjelma): <https://soteuudistus.fi/tiedolla-johtaminen>

Indikaattoriarvot Sotekuvassa: sotekuva.fi

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet: sotkanet.fi

Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

1. Kymenlaakson aluehallitus 5.9.2022 § 96. Hyvinvointialuestrategia ja palvelustrategia. [Verkkolähde](#).
2. Kymenlaakson aluevaltuusto 8.3.2022 § 6. Hallintosäännön hyväksyminen. [Verkkolähde](#).
3. Kymenlaakson aluevaltuusto 11.5.2022 § 43. Hyvinvointialueen organisaatio. [Verkkolähde](#).
4. Kymenlaakson aluehallitus 23.5.2022 § 48. Toimialajohtajien virkojen perustaminen ja kelpoisuusehdot. [Verkkolähde](#).
5. Kymenlaakson aluehallitus 6.6.2022 § 57. Tulosaluejohtajien ja hoitotyön johtamisesta vastaavan johtajaylihoitajan virkojen perustaminen ja kelpoisuusehdot. [Verkkolähde](#).

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

6. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hallitus 24.2.2022 § 50. Kuntayhtymän henkilöstökertomus 2021. [Verkkolähde](#).
7. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä (2021). Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
8. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti Kymenlaakson hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2021. [Verkkolähde](#).
9. Lääkäriliitto (2021). Terveyskeskusten lääkäritilanne 2021. [Verkkolähde](#).
10. THL (2022). Lakisääteisen henkilöstömitoituksen alittaneet yksiköt. [Verkkolähde](#).
11. THL (2022). Tutkimuksesta tiiviisti 26/2022. [Verkkolähde](#).
12. Ammattibarometri (2022). Työllistymisen näkymät eri ammattiteissa. [Verkkolähde](#).
13. Kymenlaakson aluehallitus 5.9.2022 § 96. Hyvinvointialuestrategia ja palvelustrategia. [Verkkolähde](#).
14. Kymenlaakson aluevaltuusto 31.3.2022 § 25. Siirtyvä henkilöstö ja henkilöstökustannusten arvio. [Verkkolähde](#).

Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet

15. Kymenlaakson hyvinvointialue. Järjestämissuunnitelman luonnosversio 2.11.2022.
16. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hallitus 9.6.2022 § 142. Integraatioalustan päivitys. [Verkkolähde](#).
17. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti Kymenlaakson hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2021. [Verkkolähde](#).
18. Kymenlaakson hyvinvointialue. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman 2021–2022 oma-arviointi. [Verkkolähde](#).
19. Kymenlaakson aluehallitus 5.9.2022 § 96. Hyvinvointialuestrategia ja palvelustrategia. [Verkkolähde](#).
20. Kuntaliitto. Sote-tilannekuvakysely 2/2022 kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinoista. [Verkkolähde](#).

21. Kymenlaakson hyvinvointialue. Tulevaisuuden sotekeskus -ohjelman oma-arviointi. [Verkkolähde](#).
22. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän hallitus 9.10.2020 § 264. Kuntayhtymän strategia 2021–2022. [Verkkolähde](#).
23. Kymenlaakson hyvinvointialue. Järjestämissuunnitelman luonnos 2.11.2022.

Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

24. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä (2019). Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus. Asiantuntijatyöryhmän raportti. [Verkkolähde](#).
25. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän valtuusto 29.4.2022 § 14. Tilinpäätös vuodelta 2021. [Verkkolähde](#).
26. Kymenlaakson hyvinvointialue. Järjestämissuunnitelman luonnos 2.11.2022.
27. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän hallituksen pöytäkirja 13.1.2022 § 4. Korjaus asiakasmaksuihin. [Verkkolähde](#).
28. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti Kymenlaakson hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2021. [Verkkolähde](#).
29. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma. Kymenlaakson hyvinvointialueen oma-arviointi 2021–2022. [Verkkolähde](#).
30. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä. ArVi-toiminta 1–7/2022.
31. Kymenlaakson aluehallitus 10.10.2022 § 126. Poikkeusluvan hakeminen Kouvolan ympärivuorokautiselle akuuttilääketieteen ja perusterveydenhuollon päivystykselle. [Verkkolähde](#).
32. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän valtuusto 29.1.2021 § 5. Asiakaspalveluyhtiön perustaminen. [Verkkolähde](#).
33. Kymenlaakson hyvinvointialueen aluehallitus 5.9.2022 § 96. Hyvinvointialuestrategia ja palvelustrategia. [Verkkolähde](#).

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus

34. Sosiaali- ja terveysministeriö. Koronavirusepidemian kustannusten korvaukset. [Verkkolähde](#).
35. Valtiovarainministeriö. Kunnille maksetut koronatuot. [Verkkolähde](#).
36. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän valtuusto 29.4.2022 § 14. Kuntayhtymän tilinpäätös vuodelta 2021. [Verkkolähde](#).
37. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän hallitus 15.9.2022 § 196. Kuntayhtymän osavuositarkastus tammi-kesäkuu 2022. [Verkkolähde](#).
38. Kymenlaakson aluevaltuusto 27.9.2022 § 73. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2023–2027. [Verkkolähde](#).
39. Valtioneuvosto. Lainanottovaltuudet vuodelle 2023. [Verkkolähde](#).
40. THL. Sote-palvelujen rahoituksen ja tarvetekijöiden tutkimus. [Verkkolähde](#).
41. THL. Tarvevakioidut menot. [Verkkolähde](#).
42. Sote-uudistus. Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat. [Verkkolähde](#).
43. Kymenlaakson aluehallitus 5.9.2022 § 103. Hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvion kehys. [Verkkolähde](#).

LUONNOS 31.10.2022

EI-JULKINEN

JulkL (621/1999) 6.1 §:n 5 k

Pelastustoimen palvelut Kymenlaakson pelastustoimen alueella 2021

Aluehallintoviraston asiantuntija-
arvio

Mira Leinonen
Eero Nyman

Tähän merkitään tarvittaessa vastualueen nimi

Xx/20xx

Aluehallintovirastojen julkaisuja

Regionförvaltningsverkens publikationer

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Kymenlaakson pelastustoimen alueella 2021

31.10.2022

Painos

Mira Leinonen

Eero Nyman

Aluehallintovirastojen julkaisu xx/20xx

ISSN-tunnus

ISBN-tunnukset

Painopaikka

2022

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/20xx

Tekijät Pelastusylitarkastaja Mira Leinonen Pelastusylitarkastaja Eero Nyman	Julkaisuaika Teksti...
Julkaisun nimi Pelastustoimen palvelut Kymenlaakson pelastustoimen alueella 2021	
Tiivistelmä Pelastustoimen järjestämislaisissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia. Aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan. Kymenlaakson pelastustoimen resursointi onnettomuuksien ehkäisyn osalta on hieman alle valtakunnallisen keskiarvon. Pelastuslaitos ei saavuttanut suunnitelmallisen valvonnan määrällisiä tavoitteita vuonna 2021. Palontutkintaan käytettävistä resursseista ei ole tietoa. Palontutkintaa on suoritettu Kymenlaaksossa 0 %. Aluehallintoviraston mukaan Kymenlaakson pelastustoimen alueen ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita on poikkeuksellisen paljon (24) valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Kohteista erityisin on Kotka-Hamina satama-alueen teollisuuskeskittymä, jossa on useita ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita ja joka siten muodostaa ns. dominokohteen. Pelastuslaitoksen resurssit (0,5 htv) ovat tähän suhteutettuna alimitoitettut. Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita. Pelastustoiminnan toimintavalmius on kehittynyt tältä osin huonompaan suuntaan vuosina 2017–2021. Toimintavalmiuden kehittäminen ja palvelujen riittävän tason saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttävät suunniteltujen kehittämistoimenpiteiden, kuten paloasemahankkeiden toteuttamista. Pelastustoimintaan osoitetut henkilöresurssit noudattelevat valtakunnallista keskiarvoa. Sopimuspalokuntien ja toimenpidepalkkaisten osalta Kymenlaakson pelastustoiminnan palvelut tukeutuvat vahvasti sopimuspalokuntatoimintaan. Pelastustoimen henkilöstön saatavuudessa tulee olemaan yleisesti haasteita tulevina vuosina. Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason. Pelastustoimen toiminnallisissa suunnitelmissa on tunnistettuja puutteita ja niiden korjaaminen edellyttää resursseja. Väestönsuojeluun ja varautumiseen liittyen aluehallintovirastolla ei ole tiedossa merkittäviä puutteita. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan palvelutasopäätöksessä esitetyt investointitarpeet ovat välttämättömiä pelastustoimen palvelutason ylläpitämiseksi riittävällä tasolla.	

Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkajulkaisu) xxxx-xxxx	ISBN (verkkajulkaisu) xxxx-xxxx
Kokonaissivumäärä Teksti...		Kieli Teksti...	Hinta Teksti...
Julkaisija Teksti...		Paino Teksti...	

LUONNOS

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer xx/20xx

Sammanställd av Text...	Utgivningsdatum Text...		
	Uppdragsgivare Text...		
	Datum för tillsättandet av organet Text...		
Publikationens titel Text...			
Referat Text...			
Ämnesord Text...			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) xxxx-xxxx	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal Text...	Spåk Text...	Pris Text...	
Utgivare Text...	Tryckeri Text...		

Sisällysluettelo

1	LUKIJALLE	6
2	ASiantuntija-arvio	7
2.1	Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen.....	7
2.1.1	Onnettomuuksien ehkäisytehtävien toteuttaminen	7
2.1.2	Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden vaikutukset	8
2.1.3	Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistarpeet	9
2.1.4	Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta.....	9
2.2	Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen	10
2.2.1	Toimintavalmiusajat	10
2.2.2	Ulkoiset pelastussuunnitelmat	11
2.2.3	Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso	11
2.3	Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen.....	15
2.3.1	Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi.....	15
2.3.2	Jatkuvuuden hallinta	16
2.3.3	Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö.....	16
2.3.4	Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta.....	17
2.4	Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys.....	17
2.5	Investointien tarve 2023–2027	18
2.6	Arviointia tukevat tiedot	19
2.6.1	Kustannukset	19
2.6.2	Henkilöstö	19
2.6.3	Pelastustoiminnan seurantamittarit.....	22
2.6.4	Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma.....	22
3	MENETELMÄT JA LAATUSELOSTE.....	23
4	LIITTEET	25

1 Lukijalle

Aluehallintovirasto arvioi sisäministeriön toimeksiannosta pelastustoimen palvelujen järjestämistä pelastustoimen eri alueilla vuonna 2021. Arviointi perustuu sisäministeriön 7.3.2022 antamaan tietopyyntöön. Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on alueen pelastustoimen tietopyyntöön antama vastaus. Muut lähteet on merkitty tähän asiantuntija-arvioon kunkin tiedon kohdalle. Alueen pelastustoimen antama vastaus on kokonaisuudessaan tämän arvion liitteenä.

29.6.2021 voimaan tulleessa pelastustoimen järjestämislaisissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Vaikka laki tulee voimaan vasta 1.1.2023, tässä arvioinnissa sisäministeriön tietopyyntö on toteutettu pitkälti tulevan lain mukaisena.

Tämä aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Arviointi on suunnattu tukemaan kansallisia ja alueellisia päättäjiä, viranhaltijoita ja asiantuntijoita. Arviointi tukee myös hyvinvointialueiden toimeenpanon valmistelua sekä käynnistämistä tarjoamalla tietoa keskeisistä palvelujen järjestämistä koskevista näkökohdista maan eri alueilla.

2 Asiantuntija-arvio

2.1 Onnettomuuksien ehkäisytön palvelutason toteutuminen

2.1.1 Onnettomuuksien ehkäisytehtävien toteuttaminen

Ohjaus ja neuvonta

Pelastuslaitos antoi vuonna 2021 neuvontaa 313 kpl, rakennuslupalausuntoja 159 kpl, kaavalausuntoja 50 kpl ja muita lausuntoja 115 kpl.¹

Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestintään ja siihen kuuluvaan ohjaukseen kohdennetaan noin 3 htv. Turvallisuusviestintää annetaan laaditun turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti erillisissä tilaisuuksissa, normaalien valvontakäyntien yhteydessä sekä viestinnässä. Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa huomioidaan vaikuttavuus ja eri asiakasryhmien tarpeet. Turvallisuusviestintää tehdään osittain yhteistyössä Kaakkois-Suomen pelastusalanliiton kanssa erillisen sopimuksen mukaisesti.

Turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistui 5 % alueen väestöstä, luku ei sisällä sosiaalisessa mediassa kohdattuja henkilöitä. Koko maan keskiarvo oli 5 %. Kymenlaaksossa turvallisuusviestinnän tilaisuuksiin käytettiin työaika 288 tuntia.

Valvontatehtävät

Valvontaan kohdennetaan vähintään 13 htv. Suunnitelluista palotarkastuksista suoritettiin 86 % vuonna 2021.²

Pelastuslaitos suorittaa pelastusviranomaiselle pelastuslaissa sekä laissa kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta säädetyt valvontatehtävät. Valvonnasta laaditaan vuosittain valvontasuunnitelma huomioiden riskiarvion pohjautuvat painopistevalinnat sekä toteutetaan sen mukaisesti valvontaa ja valvonnan seuranta. Suunnitelma on nähtävillä pelastuslaitoksen internetsivuilla.

Ennakoimatonta valvontaa tehtiin yhteensä 1751 kpl vuonna 2021. Siihen sisältyy mm. erityiset palotarkastukset 60 kpl, ylimääräiset palotarkastukset 112 kpl, yleisötapahtumien palotarkastukset 9 kpl, yleisötapahtuman pelastussuunnitelmat 139 kpl ja muu asiakirjavalvonta 286 kpl.³

Vuonna 2021 suoritettiin 202 jälkipalotarkastusta.⁴

---

¹ Aluehallintoviraston valvontakäynti 10.2.2022.

² Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

³ Aluehallintoviraston valvontakäynti 10.2.2022.

⁴ Aluehallintoviraston valvontakäynti 10.2.2022.

Asuinrakennusten valvontaa itsearviointina 3285 kpl (97 % suunnitellusta).

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnitteluun ja pyrkii yhteensovittamaan muiden viranomaisten ja tahojen toimintaa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.⁵

Palontutkinta

Pelastustoiminnan johtaja arvioi palon syttymissyyn. Erillinen palontutkinta suoritetaan paloista, joissa on tapahtunut huomattava omaisuusvahinko, henkilövahinko tai muun syyn perusteella.⁶

Palontutkintaa tehdään pelastustoiminnasta saatujen herätteiden perusteella. Tulipalojen syttymissyyn on saatu selville 88 % tulipaloista. Koko maan keskiarvo oli 89 %. Syttymiskohdastaan levinneissä rakennuspaloissa tehtiin tarkempi palontutkinta (tasolla II tai III) 0 % (0 kpl) tapauksista. Koko maan keskiarvo on 16 % tapauksista. Keskeneräisiä tutkintoja ei ole huomioitu.

Onnettomuus- ja palontutkinnassa tehdään yhteistyötä poliisin, turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Onnettomuustutkintakeskuksen kanssa. Muiden pelastuslaitosten kanssa tehdään yhteistyötä ja vaihdetaan kokemuksia. Saatuja kokemuksia hyödynnetään laitoksen omassa koulutuksessa, pelastustoiminnan kehittämisessä ja onnettomuuksien ehkäisytyössä. Pelastuslaitoksen henkilöstöä osallistuu vuosittain palonsyöntutkinnan valtakunnalliseen koulutukseen.⁷

Paloriski-ilmoitukset

Paloriski-ilmoituksia tulee vuosittain enenevässä määrin. Vuonna 2021 Kymenlaakson pelastuslaitos vastaanotti n. 40 paloriski-ilmoitusta. Ilmoituksia käsitellään moniviranomaisyhteistyössä ja pelastusviranomaisen osallistuu tapauksien käsittelyyn aktiivisesti oman lainsäädäntönsä kautta. Paloriski-ilmoitusten käsittelyyn käytettävät resurssit ovat 0,2 htv.⁸

2.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden vaikutukset

Kymenlaakson pelastuslaitos on alueella luotettu toimija ja tekee aktiivista työtä onnettomuuksien ehkäisemiseksi yhteistyössä alueen toimijoiden ja muiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos vaikuttaa alueellisiin hankkeisiin mm. aktiivisella kannanotolla sekä lausunnoilla.⁹

⁵ Palvelutasopäätös 2021-2024.

⁶ Palvelutasopäätös 2021-2024.

⁷ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvion luonnoksesta. 12.10.2022.

⁸ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvion luonnoksesta. 12.10.2022.

⁹ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvion luonnoksesta. 12.10.2022.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella vuosittaisten pientalojen itsearviointilomakkeiden palautusprosentti on saatu erittäin korkeaksi, n. 95-100 %. Henkilövahingot sattuvat tyypillisesti pientaloissa, jolloin osallistamalla asukkaat paloturvallisuuden itsearviointiin parannetaan olennaisesti pientalojen paloturvallisuutta. Kymenlaakson pelastuslaitos on kumppaneidensa ohella saanut vakiinnutettua alueella tärkeitä turvallisuusviestinnän kampanjat kuten NouHätä ja Punainen liitu.¹⁰

2.1.3 Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistarpeet

Henkilöstössä on tapahtunut lyhyessä ajassa paljon muutoksia. Pääasiassa osaaminen on hyvällä tasolla, mutta Pelastusopiston täydennyskoulutukselle on tarvetta. Kehittämistarpeena mm. sähköisen asioinnin mahdollistaminen itsearviointiprosessissa.

2.1.4 Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta

Kymenlaakson pelastuslaitos tekee palvelutason mukaista säännöllistä ja suunnitelmallista onnettomuuksien ehkäisyn työtä. Pelastuslaitos suorittaa pelastusviranomaiselle pelastuslaissa sekä laissa kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta säädetyt valvontatehtävät. Valvonnasta laaditaan vuosittain valvontasuunnitelma. Turvallisuusviestintää annetaan laaditun turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti.¹¹

---

¹⁰ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvion luonnoksesta. 12.10.2022.

¹¹ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvion luonnoksesta. 12.10.2022.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palvelutason toteutumisesta:

Pelastuslaitoksen resursointi on valtakunnallistakeskiarvoa nähden pienempää (100 000 asukasta kohden). Kymenlaaksossa tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisyyn on resursoitu 11 htv, valtakunnallisen keskiarvon ollessa 12 htv.

Pelastuslaitos ei saavuttanut suunnitelmallisen valvonnan määrällisiä tavoitteita vuonna 2021.

Pronto-tietojen mukaan palontutkintaa on suoritettu Kymenlaaksossa 0 %.

Alueen pelastustoimi ei ole kuvannut toimittamassaan aineistossa onnettomuuksien ehkäisyn palvelutasoa kaikilta osin riittävällä tasolla ja siksi arviota jokaisesta osa-alueesta ei voida antaa.

2.2 Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen

2.2.1 Toimintavalmiusajat

Riskiluokka 1	12
Riskiluokka 2	127
Riskiluokka 3	137
Riskiluokka 4	4671

Toimintavalmiusaikoja ei ole saavutettu vuonna 2021 ensimmäisen yksikön osalta 16 riskiruudussa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole vuonna 2021 saavutettu yhteensä 15 ruudussa. Vuosien 2017-2021 välisenä aikana ensimmäisen yksikön osalta ei ole saavutettu 2 ruudussa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole saavutettu vuosien 2017-2021 välisenä aikana 2 riskiruudussa.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuonna 2021	7:44
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuosina 2017-2020	7:28
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuonna 2021	12:10
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuosina 2017-2020	11:49
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuonna 2021	13:24
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuosina 2017-2020	12:49

Pelastustoiminnan toimintavalmiudessa havaittujen puutteiden johdosta alueen pelastustoimi on tehnyt johtopäätöksiä puutteiden palvelutason nostamiseksi riskien edellyttämälle tasolle. Kotkaan tarvitaan kaksi päätoimista paloasemaa.¹²

Karhulan paloaseman toteutusta esitellään Kotkan kaupungille, siten että paloasema olisi käytössä vuonna 2023. Kouvolan VPK on siirtynyt Kouvolan paloasemalle laajennus- ja peruskorjauksen yhteydessä.¹³

Paloasemia tullaan varustamaan varavoimakoneilla tai ulkoisella sähkönsyöttömahdollisuudella, joilla varaudutaan toiminnan jatkuvuuden sähkönjakeluhäiriöiden aikana.¹⁴

2.2.2 Ulkoiset pelastussuunnitelmat

Kymenlaakson pelastustoimen alueella on 24 kpl ulkoisen pelastussuunnitelmaa edellyttävää kohdetta. Pelastuslaitos on osoittanut henkilöresursseja 0,5 htv.

2.2.3 Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso

Päätoimisen henkilöstön määrä ja laatu

Pelastustoimen alueella on päätoimista henkilöstöä välittömässä valmiudessa vähintään kaksi päällystöön kuuluvaa, viisi alipäällystöön kuuluvaa ja 15 miehistön jäsentä. Päällikköpäivystys toteutetaan varallaolojärjestelyin.¹⁵

¹² Aluehallintoviraston valvontakäynti 10.2.2022.

¹³ Palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁴ Palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁵ Palvelutasopäätös 2021-2024.

Sivutoimisen sekä sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön määrä ja laatu

Uudet palokuntasopimukset on päivitetty alkaen 1.1.2022 ja voimassaoloaika on viisi vuotta. Pelastuslaitos on tehnyt palokuntasopimuksen 29:n vapaaehtoisen palokunnan (VPK), kahden henkilökohtaisilla työsopimuksilla (toimenpidepalkkainen) toimivan palokunnan, kolmen tehdaspalokunnan (TPK) ja kahden sotilaspalokunnan (SPK) kanssa. Sopimuspalokuntien kustannukset, jotka sisältävät mm. toimintakorvaukset, tilavuokrat ja ensivasteen kustannukset olivat vuonna 2019 noin 1 400 000 € alv 0%.¹⁶

Kaluston määrä ja laatu

Pelastuslaitoksella on vuosittain päivitettävä ajoneuvokaluston hankintasuunnitelma. Palvelutasopäätöskaudelle tavoiteltu ajoneuvokaluston investointimääräraha on 6 €/asukas. Pelastuslaitoksella on suunnitelma vaarallisten aineiden torjuntavalmiuden kehittämisestä palvelutasopäätöskauden aikana.¹⁷

Toiminnalliset suunnitelmat

Pelastuslaitoksen ohjeet ja suunnitelmat (17 kpl) ovat ajantasaisia. Vaativien onnettomuustilanteiden osalta ohjeistusta on edelleen kehitettävä pelastustoiminnan johtamishojeessa, ulkoisissa pelastussuunnitelmissa ja valmiussuunnitelmassa.¹⁸

Johtamisen organisointi

Päivittäisissä onnettomuuksissa pelastusryhmän pelastustoiminnan johtajana toimivat joko vakinaisen palokunnan asemamestarit, joita ovat Kotkasaaren, Karhulan, Haminan, Kouvolan ja Kuusankosken paloasemien vuorossa olevat asemamestarit. Keskisuurten onnettomuuksien pelastusjoukkueen johtajana toimivat päivystävät palomestarit. Kymenlaakson alue on jaettu kahteen päivystysalueeseen; Kotka P31 - ja Kouvola P32 päivystysalueet. Kummassakin päivystysryhmässä on kuusi palomestaria. Suuronnettomuuksien pelastuskomppania tai pelastusyhtymän pelastustoiminnan johtamistoiminnan varalle on päivystävä päällikkö järjestelmä P20, ryhmän muodostavat päällystään kuuluva henkilöt. Päivystysryhmässä on kuusi henkilöä.¹⁹

Pelastustoiminta kokonaisuutena

Kymenlaakson pelastuslaitos on pystynyt vastaamaan voimassaolevan palvelutasopäätökseen hyvin niin henkilöstö- kuin talousresurssienkin osalta.

---

¹⁶ Palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁷ Palvelutasopäätös 2021-2024.

¹⁸ Aluehallintoviraston valvontakäynti 10.2.2022.

¹⁹ Palvelutasopäätös 2021-2024.

Toiminta on kehittynyt uusien paloasemahankkeiden myötä, asemien sijainnit ovat onnistuneita. Kaluston laatu ja määrä ovat tyydyttävällä tasolla nykyisen investointisuunnitelman jatkuessa. Henkilöstön ikärakenne sekä veto- ja pitovoimat aiheuttavat tulevaisuudessa haasteita. Kohonneet kustannukset, etenkin vuokrissa aiheuttavat sopimuspalokuntakentän paloasemarakennusten kohdalla kustannuspaineita palokuntasopimusten sisältöön.

Ympäristövahinkojen torjunnan arvioinnissa Kymenlaakson pelastuslaitoksen torjuntavalmiuden taso asettui tasolle B (74 %), mikä on minimivaatimustaso pelastuslaitoksille, joiden varautumista määrittelee päivittäisiä pelastustoiminnan tehtäviä vaativimmat vahingot.²⁰

---

²⁰ YVT-arviointitaulukko 26.4.2022.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta:

Aluehallintoviraston mukaan Kymenlaakson pelastustoimen alueen ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita on poikkeuksellisen paljon valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Alueella on kaikentyyppisiä pelastuslain 48 §:n tarkoittamia kohteita (pois lukien ydinlaitos ja kaivannaisjätealue). Kohteista erityisin on Kotka-Hamina satama-alueen teollisuuskeskittymä, jossa on useita ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita ja joka siten muodostaa ns. dominokohteen. Pelastuslaitoksen resurssit (0,5 htv) ovat tähän suhteutettuna alimitoitettut.

Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita ja riskiruudut, joiden toimintavalmiusajat eivät täyty ovat lisääntyneet. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 16 ruudussa. Näistä 2 oli sellaisia, joissa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021. Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 15 ruudussa. Näistä 2 oli sellaisia, joissa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021. Pelastustoiminnan toimintavalmius on kehittynyt huonompaan suuntaan.

Toimintavalmiuden kehittäminen ja palvelujen riittävän tason saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttää suunniteltujen kehittämistoimenpiteiden, kuten paloasemahankkeiden toteuttamista. Pelastustoimintaan osoitetut henkilöresurssit noudattelevat valtakunnallista keskiarvoa (Kymenlaaksossa 79,7 htv ja valtakunnallinen keskiarvo 78 htv). Sopimuspalokuntien ja toimenpidepalkkaisten osalta Kymenlaakson pelastustoiminnan palvelut tukeutuvat vahvasti sopimuspalokuntatoimintaan. Valtakunnallinen keskiarvo on 423 henkilöä ja Kymenlaaksossa 674 henkilöä.

Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason. Pelastuslaitos on tunnistanut riskiarviossaan alusöljyvahingon mahdollisuuden ja sen tulisi siten asettua tasolle C.

Pelastustoimen toiminnallisissa suunnitelmissa on tunnistettuja puutteita ja niiden korjaaminen edellyttää resursseja.

Pelastustoimen henkilöstön saatavuudessa tulee olemaan yleisesti haasteita tulevina vuosina.

Alueen pelastustoimi ei ole kuvannut toimittamassaan aineistossa pelastustoiminnan toteutunutta palvelutasoa kaikilta osin riittävällä tasolla ja siksi arviota jokaisesta osa-alueesta ei voida antaa.

2.3 Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen

2.3.1 Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM018:00/2012) mukaan uhkien arviointi muodostuu kolmesta osasta:

Pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia. Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Regressiomalli on kehitetty toteutuneiden rakennuspalojen perusteella. Mallin avulla ennustetaan riskitaso kullekin 1 km x 1km ruudulle.

Tunnistetaan sellaiset onnettomuustyyppit sekä yksittäiset riskikohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä.

Seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä.

Ensimmäinen osa poikkeusolojen riskiarviosta on valtakunnallisesti yhtenäisillä perusteilla tehty luokitus, joka on kaikkien pelastuslaitosten käytössä. Alueen erityispiirteet tuleekin otettavaksi huomioon toisen ja kolmannen kohdan arvioinnissa. Kymenlaakson pelastustoimen alueen onnettomuusriskien arvioinnissa pohja-aineistona on käytetty valtakunnallista tilastoaineistoa, jonka perusteella Kymenlaakson alueen riskialueet määritetään.

Kymenlaakson alueen erikoiskohteina ovat valvontasuunnitelman mukaiset A1-A6 kohteet, joita ovat mm. vaarallisia kemikaaleja käyttävät tai varastoivat laitokset, kemikaaliratapihat, kemikaalisatamat, sairaalat ja hoitolaitokset sekä lentokenttä.

Kymenlaakson pelastustoimen alueen ulkopuolisina riskeinä ovat Loviisan voimalaitos sekä alusöljyvahinko merellä.

Kymenlaakson alueellinen riskiarviointi tehdään osana Kymen Turvan toimintaa. Alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollinen arviointityö Kymenlaaksossa pohjautuu kansalliseen riskiarvioon. Riskiarviota on Kymenlaaksossa laadittu vuodesta 2016 alkaen ja uusin otettiin käyttöön heinäkuussa 2020. Uuden riskiarvion päivitystyö on käynnistynyt. Riskiarviota laatimassa ovat olleet Kymenlaakson keskeiset viranomaiset, kaikki kunnat sekä järjestöjen ja elinkeinoelämän edustajat.

Uhka-arvio on esitelty alueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä.²¹

---

²¹ Palvelutasopäätös 2021-2024.

2.3.2 Jatkuvuuden hallinta

Pelastuslain 2 §:n mukaan toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastustoiminta turvataan normaalioloissa, erilaisissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma sisältää tiedot pelastuslaitoksen tärkeiden toimintojen turvaamisjärjestelyistä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiussuunnitelmaa ja siihen liittyviä muita suunnitelmia käytetään normaaliolojen häiriötilanteesta poikkeusolojen väestönsuojelutilanteisiin asti.

Pelastuslaitoksen varautuminen perustuu normaaliolojen valmiuteen toimia tavanomaisissa onnettomuustilanteissa, suuronnettomuustilanteissa sekä häiriötilanteissa. Pelastuslaitos on suunnitellut ennakoitavia vaaratilanteita varten valmiuden kohottamisen kriteerit ja toimintamallin.

Vuoden 2012 alussa käynnistettiin Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumin eli Kymen Turvan toiminta. Kymen Turva toimii maakunnan kuntien ja viranomaisten turvallisuusyhteistyön alustana. Siinä linjataan ja asetetaan yhteisiä painopisteitä, sekä yhteen sovitetaan Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusasioita. Viranomaisyhteistyönä on laadittu vuonna 2016 Kymenlaakson riskiarvio, Suomen kansallisen riskiarvion pohjalta. Malli laajeni valtakunnalliseksi ja nämä muutokset on huomioitu riskiarvioon tehdyissä päivityksissä. Kymen Turvassa häiriötilanteiden yhteistoiminnan kehittämiseksi on laadittu mm. Kymenlaakson valmiuskortti. Valmiuskortti auttaa kuntia varautumistyössä ja se helpottaa häiriötilanteissa saamaan nopeasti käsitys keskeisistä toimijoista sekä siitä, mitä tehtäviä tilanteeseen osallistuville toimijoille kuuluu tai mitä apua he voivat luontevasti vastuutaholle antaa. Lisäksi mukana ovat kaikkien tahojen yhteystiedot.

Pelastuslaitos ylläpitää osaltaan poikkeusolojen varalle tehdyt henkilö-, rakennus- ja ajoneuvovaraukset, jotka ovat käytettävissä myös poikkeusolojen väestönsuojelutehtäviin. Viimeisin henkilövaraushakemus on lähetetty paikalliselle aluetoimistolle vuonna 2022.

2.3.3 Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö

Pelastuslaitoksella on varautumiseen käytettävissä vähintään 1 henkilötyövuoden panostus. Poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun varautumiseen varataan resursseja 0,5 henkilötyövuotta.

Tuetaan kuntien valmiussuunnittelua antamalla asiantuntija- ja koulutusapua. Työhön varataan resursseja 0,5 henkilötyövuotta.

Resursseja on osoitettu varautumiseen ja väestönsuojeluun 1,5 HTV. Niistä oman poikkeusoloihin varautumisen osuus on 0,5 HTV sekä kuntien varautumisen tukemisen osuus 0,5 HTV. Poikkeusoloihin varautumisen ja väestönsuojelun resurssit yhteensä 1,17 HTV/100 000 asukasta.

Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojiiin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai väestönsiirtojen avulla.

Pelastustoimen alueella väestönsuojapaikkoja on määrällisesti kaupunkien keskustoissa lähes kaikille asukkaille. Pientalovaltaisilla alueilla on alueellisesti suojapaikoista puutetta. Haja-asutusalueilla suojapaikkoja on vähän, siellä on väestön varauduttava suojautumaan sisätiloihin ja mahdollisuuksien mukaan tilapäissuojiiin. Väestönsuojapaikkoja on Kymenlaaksossa 124 000, määrä vastaa noin 70 % Kymenlaakson asukasmäärästä. Suojien kuntoa seurataan säännöllisellä valvonnalla.

Kymenlaakson alueen omatoimisen varautumisen ja väestönsuojelumudostelmien varautumiseen liittyvästä peruskoulutuksesta vastaa pelastuslaitos yhteistyössä kuntien toimialojen kanssa. Pelastuslaitos järjestää koulutuksen yhdessä Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto ry:n (Kaspel) kanssa.

2.3.4 Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta

Aluehallintoviraston arvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta:

Väestönsuojeluun ja varautumiseen liittyen aluehallintovirastolla ei ole tiedossa merkittäviä puutteita.

Alueen pelastustoimi ei ole kuvannut toimittamassaan aineistossa varautumisen ja väestönsuojelun toteutunutta palvelutasoa kaikilta osin riittävällä tasolla ja siksi arviota jokaisesta osa-alueesta ei voida antaa.

2.4 Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys

Pelastustoimen palvelujen suurimpana uhkana pelastustoimi nostaa esille seuraavat kokonaisuudet:

- käyttörahoitukseen liittyvät säästöpainet hyvinvointialueella
- investointirahoituksen jatkuvuus ja siihen liittyvä epävarmuus
- Henkilöstön keski-ikäen nousemisen tuomat haasteet, kuten toiminta-kyky, jaksaminen, uuden henkilökunnan rekrytointi (työvoimapula), ensihoidon järjestelyt (ensihoidon ja pelastuksen synergiaetujen varmistaminen)

- Öljyntorjunnan rahoituspohjan näkymät ovat epäselvät, etenkin tämä epävarmuus koettelee rannikkojen pelastuslaitoksia (varautuminen on kallista, eikä rahoituksesta ole varmuutta).

Aluehallintoviraston arvio palvelujen saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä:

Pelastustoiminnan palvelutasossa havaittujen puutteiden korjaaminen ja palvelutason nostaminen pelastuslain vaatimalle tasolle tulevat edellyttämään investointeja alueen pelastustoimelta tulevina vuosina.

Ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden kehittäminen alueen riskejä vastaavalla tasolle edellyttää resursseja tulevina vuosina.

Ulkoisten pelastussuunnitelmien muodostama kokonaisuus edellyttää nykyistä huomattavasti enemmän henkilöresursseja.

2.5 Investointien tarve 2023–2027

Pelastustoimen ajoneuvokaluston investointitarve, jolla kyetään säilyttämään nykyinen keski-ikä, on noin 1,2 M€/ vuosi (brutto). Lisäksi öljyntorjuntakaluston investoinnit ja ylläpito maksavat noin 0,5 M€/vuosi (brutto).

Pelastuslaitoksen tuottavuutta voisi kehittää edistämällä synergiaa ensihoidon kanssa (säästää tila- ja henkilöstökustannuksissa).

Paloasemien sähkönjakelun turvaaminen varavoimakoneilla edellyttää palvelutasopäätöksen mukaan seuraavan kolmen vuoden aikana noin 30 000 euron investointeja. Investointimäärärahaa on päätetty nostaa 5,7 eurosta/asukas (vuosi 2020) vähintään 6 euroon/asukas. Väestöhälyttimien huoltokustannuksiin tulee varata noin 35 000 euroa/vuosi.²²

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta:

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan palvelutasopäätöksessä esitetyt investointitarpeet ovat välttämättömiä pelastustoimen palvelutason ylläpitämiseksi riittävällä tasolla.

Pelastuslaitoksen kustannuksia nostavat tulevina vuosina lisäksi kenttäjohtamisjärjestelmän (KEJO) käyttöönotto ja uudistuvan viranomaisverkon käyttöönotto.

²² Palvelutasopäätös 2021-2024.

2.6 Arviointia tukevat tiedot

2.6.1 Kustannukset

NETTOKUSTANNUKSET €	-785 894,40
..... Poistojen osuus nettokustannuksista	1 267 675,58
Investointituotot yhteensä	1 406 007,31
Investointikulut yhteensä	1 408 004,00
NETTOINVESTOINNIT	1170000
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	13268000
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	1178000
Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	43000
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	410000

Pelastuslaitoksen arvio kustannusten tulevasta kehityksestä

Henkilöstökulujen ja muiden toimintakulujen kustannukset tulevat nousemaan voimakkaasti lähivuosina. Samoin kaluston hankintahinnoissa (investoinnit) on jo nyt nähtävissä voimakasta hintakehitystä. Kustannusten nousu ensivuodelle on noin 7 %.

2.6.2 Henkilöstö

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut)

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV	15
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa HTV	14
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä HTV	1

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV / 100 000 as	11
<i>Vertailuarvo: Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy koko maassa yhteensä HTV / 100 000 asukasta</i>	12

Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis hallinto- ja tukipalvelut)

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) HTV	130
....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	120
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	10
.....UPS-työn osuus HTV (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0,5
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus HTV (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	1
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä HTV/ 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	79,7
<i>Vertailuarvo: Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen koko maassa yhteensä htv/ 100 000 asukasta</i>	78

Sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	1100
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	674
<i>Vertailuarvo: Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien</i>	423

<i>henkilöstö koko maassa yhteensä, henkilöiden lukumäärä / 100 000 asukasta</i>	
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	934
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä htv	1
Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	0,5
Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0,5
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV/ 100 000 asukasta	1,17
<i>Vertailuarvo: Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu koko maassa yhteensä HTV / 100 000 asukasta</i>	1,1

Pelastustoimen päätoiminen henkilöstö

Kymenlaakson pelastuslaitoksella on päätoimista henkilöstöä (ei sisällä ensivastetta ja ensihoitoa) 100 htv/100 000 asukasta.

Ensihoitopalvelun henkilöstö

Ensihoitopalvelujen henkilöstö (sisältäen ensivasteen sekä hallinto- ja tukipalvelut) on 25 HTV eli 15,3 htv/100 000 asukasta.

Henkilöstön sukupuolijakauma

Kymenlaakson pelastustoimen päätoimisista työntekijöistä (ei sisällä EVY tai ensihoito) naisten osuus on 5,3 %. Sopimushenkilöstön osalta (sisältää klaikkien osastojen henkilöt) naisten osuus on 18 %.

2.6.3 Pelastustoiminnan seurantamittarit

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	3263
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017-2021 keskiarvosta	90
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	20
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	2106
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	1157
Tulipalot yhteensä lkm	423
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	169
Maastopalot lkm	90
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	545
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	337
Enzivastetehtävät lkm.	930
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	25
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	8
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	7800000

2.6.4 Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma

Pelastusalan yhdenvertaisuussuunnitelmaa ei ole otettu erikseen käyttöön. Kymenlaakson pelastustoimi noudattaa isäntäkunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Tarkempia tietoja ei ole.

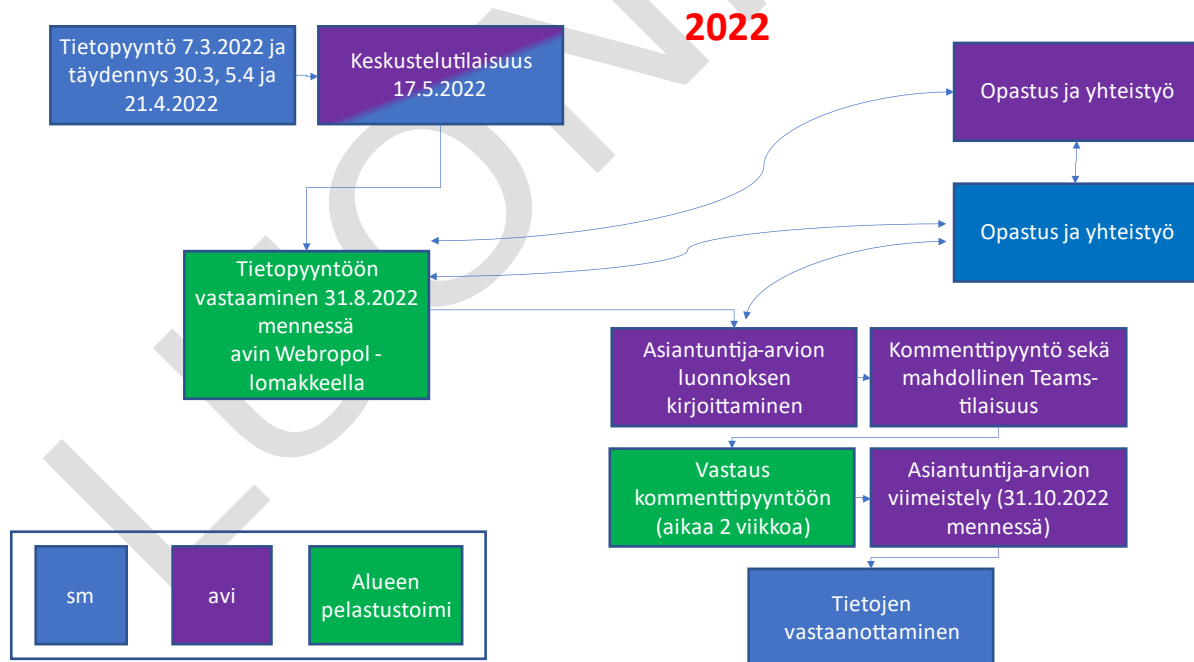
3 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa sisäministeriön 7.3.2022 pelastuslaitoksille antaman ja 30.3., 5.4. sekä 21.4.2022 täydennetyt tietopyynnön vastaukset. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä Prontosta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Keskeisenä tietopohjana asiantuntija-arviossa on myös arvion luonnosvaiheessa alueen pelastustoimelta saadut kommentit sekä keskustelut. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa 1.

Kuva 1, Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Arviointi perustuu pääsääntöisesti alueen pelastustoimen antamaan vastaukseen sisäministeriön tietopyyntöön. Vastaus on kokonaisuudessaan tämän julkaisun liitteenä. Tilastollinen tieto on lähtöisin alueen pelastustoimen antamien vastausten lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (Pronto), jonka aineisto muodostuu alueellisten pelastuslaitosten ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta.

Aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

4 Liitteet

Alueen pelastustoimen vastaus tietopyyntöön.

Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvion luonnoksesta. 12.10.2022.

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

Valvontasuunnitelma 2021. Kymenlaakson pelastuslaitos.

Aluehallintoviraston valvontakäynti 10.2.2022.

Kymenlaakson alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021–2024.

Ympäristövahinkojen torjunnan arviointitaulukko. 26.4.2022.

LUONNOS

Xx aluehallintovirasto

Päätoimipaikka

Vuosi

Asiantuntija-arvio 2022

Vastaaja:

-

Vastaus:

09.09.2022, 12.31 - 09.09.2022, 13.13

1. Pelastustoimen alue *

Kymenlaakso

2. Vastaaja/ lisätietojen antaja *

Etunimi	Veli-Matti
Sukunimi	Heininen
Matkapuhelin	0447026256
Sähköposti	veli-matti.heininen@kympe.fi

3. Aluehallintovirasto *

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

4. Resurssien kohdentaminen (esimerkiksi kuvaus siitä, mitä on tehty, kenelle on tarjottu palveluja, kohderyhmittäin tai toimenpiteiden mukaisesti jaoteltuna) *

Valvontaan kohdennetaan vähintään 13 henkilötyövuotta vuosittain. ☐

Turvallisuusviestintään ja siihen kuuluvaan ohjaukseen kohdennetaan noin 3 henkilötyövuotta vuosittain. ☐

Tulipalojen osalta pelastustoiminnan johtaja arvio palon syttymis-syyn, erillinen palontutkinta suoritetaan paloista, joissa on tapahtunut huomattava omaisuusvahinko, henkilövahinko tai muun syyn perusteella. ☐

Yhteensä ~16 HTV ☐

~ 9 HTV / 100 000 asukasta ☐

Pelastuslaitos suorittaa pelastusviranomaiselle pelastuslaissa sekä laissa kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta säädetyt valvontatehtävät. Valvonnasta laaditaan vuosittain valvontasuunnitelma huomioiden riskiarvioon pohjautuvat painopistevalinnat sekä toteutetaan sen mukaisesti valvontaa ja valvonnan seuranta. Suunnitelma on nähtävillä pelastuslaitoksen inter-netsivuilla. ☐

Turvallisuusviestintää annetaan laaditun turvallisuusviestintä-suunnitelman mukaisesti erillisissä tilaisuuksissa, normaalien valvontakäyntien yhteydessä sekä viestinnässä. Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa huomioidaan vaikuttavuus ja eri asiakasryhmien tarpeet. Turvallisuusviestintää tehdään osittain yhteistyössä Kaakkois-Suomen pelastusalanliiton kanssa erillisen sopimuksen mukaisesti. ☐

Palontutkinta suoritetaan paloista, joissa on tapahtunut huomattava omaisuusvahinko, henkilövahinko tai muun syyn perusteella. ☐

5. Tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset.

Esimerkiksi kuvaus

-valvonnan

-palontutkinnan

-paloriskikohteiden

-paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden

-turvallisuusviestinnän

-annetun ohjauksen

onnistumisesta, ajantasaisuudesta sekä kerätystä asiakaspalautteesta *

..

6. Tunnistetut kehittämistarpeet (esimerkiksi kuvaus henkilöstön osaamisesta, resurssien riittävydestä, toimintojen yhdenmukaistamistarpeista, toimintojen maksullisuudesta. Mitä haasteita kehittämiseen lähitulevaisuudessa liittyy?)

*

Henkilöstössä on tapahtunut lyhyessä ajassa paljon muutoksia. Pääasiassa osaaminen on hyvällä tasolla, mutta Pelastusopiston täydennyskoulutukselle on tarvetta. Kehittämistarpeena mm. sähköisen asioinnin mahdollistaminen itsearviointiprosessissa. [

7. Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

..

8. Riskiruutujen lkm. riskiluokittain

Riskiluokka 1	12
Riskiluokka 2	127
Riskiluokka 3	137
Riskiluokka 4	4671

9. Ruutujen lukumäärä, jossa TVA tavoitteita ei saavutettu vuonna 2021. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	16
Pelastustoiminnan TVA	15

10. Niiden ruutujen lukumäärä, joissa jokaisena vuotena 2017-2021 TVA tavoitteita ei saavutettu. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	2
Pelastustoiminnan TVA	2

11. Toimintavalmiusajat (TVA):

TVA mediaani 2021 sekä vuodet 2017-2020 yhteensä (mm:ss) kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen

tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2021	7:30
Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2017-2020	8:01
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2021	11:37
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2017-2020	12:04
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2021	13:23
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2017-2020	12:36

12. Ulkoiset pelastussuunnitelmat (UPS)

UPS-kohteiden määrä 2021	24

13. Seurantamittareita:

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	3263
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017-2021 keskiarvosta	90
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	20
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	2106
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	1157
Tulipalot yhteensä lkm.	423
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	169
Maastopalot lkm.	90
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	545
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	337
Ensivastetehtävät lkm.	402
Onnettomuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	25
Onnettomuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	8
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	7800000

14. Kokonaisarvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle, esim. henkilöstön määrä ja laatu (päätoiminen ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö eroteltuna), kaluston määrä ja laatu, toiminnalliset suunnitelmat, johtamisen organisointi sekä toimintavalmiusaika. *

Kymenlaakson pelastuslaitos on pystynyt vastaamaan voimassa-olevan palvelutasopäätökseen hyvin niin henkilöstö- kuin talousre-surssienkin osalta. Toiminta on kehittynyt uusien paloasemahank-keiden myötä, asemien sijainnit ovat onnistuneita. Kaluston laatu ja määrä ovat tyydyttävällä tasolla nykyisen investointisuunnitelman jatkuessa. Henkilöstön ikärakenne sekä veto- ja pitovoimat aiheuttavat tulevaisuudessa haasteita. Kohonneet kustannukset, etenkin vuokrissa aiheuttavat sopimuspalokuntakentän

paloase-marakennusten kohdalla kustannuspaineita palokuntasopimusten sisältöön. □

15. Miten väestönsuojelutehtävien edellyttämä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointi on toteutettu ja miten se on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM018:00/2012) mukaan uhkien arviointi muodostuu kolmesta osasta: □

- Pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressio-mallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia. Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Regressiomalli on kehitetty toteutuneiden rakennuspalojen perusteella. Mallin avulla ennustetaan riskitaso kullekin 1 km x 1km ruudulle. □
- Tunnistetaan sellaiset onnettomuustyytit sekä yksittäiset riski-kohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä □
- Seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä □

16. Miten poikkeusolojen riskianalyysi on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Ensimmäinen osa on valtakunnallisesti yhtenäisillä perusteilla tehty luokitus, joka on kaikkien pelastuslaitosten käytössä. Alueen eri-tyispiirteet tuleekin otettavaksi huomioon toisen ja kolmannen kohdan arvioinnissa. □

Kymenlaakson pelastustoimen alueen onnettomuusriskit □

Pohja-aineistona on valtakunnallinen tilastoaineisto, jonka perusteella Kymenlaakson alueen riskialueet määritetään □

Kymenlaakson alueen erikoiskohteina ovat valvontasuunnitelman mukaiset A1-A6 kohteet, joita ovat mm. □

- vaarallisia kemikaaleja käyttävät tai varastoivat laitokset □
- kemikaaliratapihat □
- kemikaalisatamat □
- sairaalat ja hoitolaitokset □
- lentokenttä □

Kymenlaakson pelastustoimen alueen ulkopuolisina riskeinä ovat: □

- Loviisan voimalaitos □
- alusöljyvahinko merellä □

Kymenlaakson alueellinen riskiarviointi tehdään osana Kymen Turvan toimintaa. Alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollinen arviointityö Kymenlaaksossa pohjautuu kansalliseen riskiarviointiin. Riskiarviointia on Kymenlaaksossa laadittu vuodesta 2016 alkaen ja uusien otettiin käyttöön heinäkuussa 2020. Uuden riskiarviointipäivitystyö on käynnistynyt. Riskiarviointia laatimassa ovat olleet Kymenlaakson keskeiset viranomaiset, kaikki kunnat sekä järjestöjen ja elinkeinoelämän edustajat. □

17. Millaisilla etukäteisjärjestelyillä pelastuslaitoksen oma jatkuvuudenhallinta on varmistettu? (suunnitelmat, sopimukset ja muut etukäteisjärjestelyt) *

Pelastuslain 2 §:n mukaan toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastustoiminta turvataan normaalioloissa, erilaisissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. □

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma sisältää tiedot pelastuslaitoksen tärkeiden toimintojen turvaamisjärjestelyistä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiussuunnitelmaa ja siihen liittyviä muita suunnitelmia käytetään normaaliolojen häiriötilanteesta poikkeusolojen väestönsuojelutilanteisiin asti. □

Pelastuslaitoksen varautuminen perustuu normaaliolojen valmiuteen toimia tavanomaisissa

onnettomuustilanteissa, suuronnet-tomuustilanteissa sekä häiriötilanteissa. Pelastuslaitos on suunnitellut ennakoitavia vaaratilanteita varten valmiuden kohottamisen kriteerit ja toimintamallin. □

Vuoden 2012 alussa käynnistettiin Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumin eli Kymen Turvan toiminta. Kymen Turva toimii maakunnan kuntien ja viranomaisen turvallisuusyhteistyön alustana. Siinä linjataan ja asetetaan yhteisiä painopisteitä, sekä yhteisen sovitetaan Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusasioita. Viranomaisyhteistyönä on laadittu vuonna 2016 Kymenlaakson riskiarvio, Suomen kansallisen riskiarvion pohjalta. Malli laajeni valtakunnalliseksi ja nämä muutokset on huomioitu riskiarvion tehdyissä päivityksissä. Kymen Turvassa häiriötilanteiden yhteistoiminnan kehittämiseksi on laadittu mm. Kymenlaakson valmiuskortti. Valmiuskortti auttaa kuntia varautumistyössä ja se helpottaa häiriötilanteissa saamaan nopeasti käsitys keskeisistä toimijoista sekä siitä, mitä tehtäviä tilanteeseen osallistuvilla toimijoilla kuuluu tai mitä apua he voivat luontevasti vastuutaholle antaa. Lisäksi mukana ovat kaikkien tahojen yhteystiedot. □

Pelastuslaitos ylläpitää osaltaan poikkeusolojen varalle tehdyt henkilö-, rakennus- ja ajoneuvovaraukset, jotka ovat käytettävissä myös poikkeusolojen väestönsuojelutehtäviin. Viimeisin henkilövaraushakemus on lähetetty paikalliselle aluetoimistolle tänä vuonna (2022). □

18. Onko väestönsuojelutilanteisiin suunniteltu organisaatiomalli (millainen?) ja mikä on väestönsuojelutilanteeseen varattujen henkilöiden lukumäärä ja päivitysajankohta? *

Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojoihin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai väestönsiirtojen avulla.

19. Mikä on väestönsuojapaikkojen lukumäärä alueella? Mikä on niiden käyttökunto? *

Pelastustoimen alueella väestönsuojapaikkoja on määrällisesti kaupunkien keskustoissa lähes kaikille asukkaille. Pientalovaltaisilla alueilla on alueellisesti suojapaikoista puutetta. Haja-asutusalueilla suojapaikkoja on vähän, siellä on väestön varauduttava suojautumaan sisätiloihin ja mahdollisuuksien mukaan tilapäissuojoihin. Väestönsuojapaikkoja on Kymenlaaksossa 124 000, määrä vastaa noin 70 % Kymenlaakson asukasmäärästä. Suojien kuntoa seurataan säännöllisellä valvonnalla. □

Kymenlaakson alueen omatoimisen varautumisen ja väestönsuojelumuodostelmien varautumiseen liittyvästä peruskoulutuksesta vastaa pelastuslaitos yhteistyössä kuntien toimialojen kanssa. Pelastuslaitos järjestää koulutuksen yhdessä Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto ry:n (Kaspel) kanssa. □

20. Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Pelastuslaitoksella on varautumiseen käytettävissä vähintään 1 henkilötyövuoden panostus. □
Poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun varautumiseen varataan resursseja 0,5 henkilötyövuotta. □
Tuetaan kuntien valmiussuunnittelua antamalla asiantuntija- ja koulutusapua. Työhön varataan resursseja 0,5 henkilötyövuotta. □

Varautuminen ja väestönsuojelu 1,5 HTV = ~0,87 HTV / 100 000 asukasta □
Kuntien varautumisen tukeminen 0,5 HTV = 0,3 HTV / 100 000 asukasta □

21. Arvio palveluiden saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä *

Pelastustoimen järjestämisen yllä leijuu runsaasti uhkaavia pilviä: □
- Käyttörahoitukseen liittyvät säästöpainot hyvinvointialueella
- Investointirahoituksen jatkuvuus ja siihen liittyvä epävarmuus
- Henkilöstön keski-ikänsä nousemisen tuomat haasteet, kuten toiminta-kyky, jaksaminen, uuden

henkilökunnan rekrytointi (työvoimapula), ensihoidon järjestelyt (ensihoidon ja pelastuksen synergiaetujen varmistaminen) □

- Öljyntorjunnan rahoituspohjan näkymät ovat epäselvät, etenkin tämä epävarmuus koettelee rannikkojen pelastuslaitoksia (varau-tuminen on kallista, eikä rahoituksesta ole varmuutta). □

22. Arvio investointien tarpeesta 2023-2027 *

Pelastustoimen ajoneuvokaluston investointitarve, jolla kyetään säilyttämään nykyinen keski-ikä, on noin 1,2 M€/ vuosi (brutto). Lisäksi öljyntorjuntakaluston investoinnit ja ylläpito maksavat noin 0,5 M€/vuosi (brutto).

23. Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet *

□ Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet:

o Synergian kehittäminen ensihoidon kanssa (säästöä tila- ja henkilöstökustannuksissa)

24. Kustannukset

Bruttokustannuksilla tarkoitetaan kokonaiskustannuksia eli pelastustoimen lakisääteisten palveluiden käyttötalouden menoja ja poistoja.

Nettokustannukset = bruttokustannukset – saadut tuotot (myynti- ja maksutuotot, avustukset jne.) eli se osuus, joka jää kuntien maksettavaksi.

NETTOKUSTANNUKSET (€)	1
..... Poistojen osuus nettokustannuksista (€)	1
Investointituotot yhteensä (€)	1
Investointikulut yhteensä (€)	1
NETTOINVESTOINNIT (€)	1170000
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	13268000
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	1178000
Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	43000
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	410000

25. Arvio kustannusten tulevasta kehityksestä *

o Henkilöstökulujen ja muiden toimintakulujen kustannukset tulevat nousemaan voimakkaasti lähivuosina. Samoin kaluston hankintahinnoissa (investoinnit) on jo nyt nähtävissä voimakasta hintakehitystä. Kustannusten nousu ensivuodelle on noin 7 %.

26. Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV	15
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa HTV	14
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä HTV	1
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV / 100 000 as	1.1

27. Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) HTV	130
.....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	120
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	10
.....UPS-työn osuus HTV (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0.5
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus HTV (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	1
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä HTV/ 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	79.7

28. Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV	1
.....Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	0.5
.....Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0.5
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV/ 100 000 as.	0.6

29. Päätoiminen henkilöstö yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito)

Päätoimiset HTV/ 100 000 as.	100

30. Ensihoitopalvelu (sis. ensivasteen ja ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV	25
Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV / 100 000 as.	15.3

31. Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö *

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	1100
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	674
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	934
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

32. Henkilöstön sukupuolijakauma *

Päätoimiset (ei sis. EVY tai ensihoito), naisten osuus %	5,3
Sopimushenkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastot), naisten osuus %	18

33. Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma (otettu käyttöön / suunnitteluvaihe / ei toimenpiteitä) *

Pelastusalan yhdenvertaisuussuunnitelmaa ei ole otettu erikseen käyttöön. Kymenlaakson pelastustoimi noudattaa isäntäkunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.